

Lezen is leuk!

*Onderzoek naar leesbevordering in
groep 5 t/m 8 van school X*

Bron afbeelding: www.probiblio.nl

Ellen Hiemstra-de Jong

4616898

NHLStenden Hogeschool

22 mei, 2020

Samenvatting

Er wordt steeds minder gelezen door basisschoolleerlingen. Ook bij school X is dit zichtbaar. Er wordt te weinig leesplezier ervaren onder de leerlingen van groep 5 t/m 8 van de school. Door minder leesplezier te ervaren is er minder stimulans om te lezen. Niet of weinig lezen kan gevolgen hebben voor de verdere schoolloopbaan en het als volwassene deelnemen aan de maatschappij. Het is daarom van belang dat leerlingen ervaren: Lezen is leuk!

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe het leesplezier onder de leerlingen van school X verhoogd kan worden. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Wat kan school X doen om het leesplezier bij de leerlingen van groep 5 t/m 8 te bevorderen? Er wordt door de school gevraagd om een advies met betrekking tot de inrichting van het (lees)onderwijs.

Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is een experiment uitgevoerd, waarvoor vragenlijsten onder de leerlingen en leerkrachten zijn verspreid. De vragen zijn geformuleerd aan de hand van een uitgebreid literatuuronderzoek op het gebied van leesplezier. Middels zowel open als gesloten vragen is er een beeld gecreëerd van het huidige onderwijs en het leesplezier dat hier mee gepaard gaat. Tevens zijn er vragen gesteld over het gewenste leesonderwijs en leesplezier verhogende factoren. Uit de antwoorden op de vragenlijsten bleek het leesonderwijs niet voldoet aan de basisvoorwaarden van leesplezier.

Op basis hiervan wordt aanbevolen het contact met de bibliotheek te intensiveren. Het inzetten op interactie en het (gedeeltelijk) vervangen van de begrijpend lezen methode, zullen tevens voor verhoging van het leesplezier van de leerlingen zorgen. Eventueel vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de invulling van het nieuwe onderwijsprogramma omtrent begrijpend lezen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Hoofdstuk 1. De Probleemanalyse.....	6
Aanleiding.....	6
Context	6
Hoofdstuk 2. Het theoretisch kader.....	8
2.1. Wat is leesplezier?.....	8
2.2. Het belang van lezen	8
2.3. De basisvoorwaarden voor leesplezier	9
2.4. Het leesonderwijs in Nederland	10
2.5. Wat is er bekend met betrekking tot de leesmotivatie van de Nederlandse schoolkinderen?	11
2.7. De wisselwerking tussen leesplezier en -vaardigheden.....	12
2.8. Werkvormen met betrekking tot leesbevordering die terug te vinden zijn in de literatuur.....	13
2.9. Samenvatting.....	14
Hoofdstuk 3. Probleemstelling en onderzoeksaanpak	16
3.1 De probleemstelling	16
3.2. Het doel van het onderzoek	16
3.2.1 De onderzoeksvraag.....	16
3.2.2 De deelvragen	17
3.2.3. De hypothese	17
3.3. De onderzoeksaanpak	18
3.3.1. De onderzoeksgroepen	18
3.3.2. De dataverzameling	18
3.3.3 De enquête.....	19
3.3.4 Praktijksituaties met betrekking tot leesplezier	20
Hoofdstuk 4. De resultaten	21
4.1. De dataverzameling.....	21
4.1.2. De dataverzameling van de leerlingen.....	21
4.1.3. De dataverzameling op een ‘voorbeeld’ school.....	22
4.1. De resultaten per deelvraag.....	22
4.2.1 Hoe staat het met het leesplezier van de leerlingen op School X?.....	22
4.2.2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van School X eruit?	25

4.2.3. Wat zouden de leerlingen/leerkrachten graag anders zien/terug zien in een nieuw onderwijsprogramma met betrekking tot lezen?	31
Hoofdstuk 5. Conclusies, aanbevelingen en discussie	33
5.1. Conclusie en aanbevelingen	33
5.1. Discussie	36
Literatuurlijst	37
Bijlagen	40
Bijlage 1. Logboek	40
Bijlage 2. Frequentieschema leesonderwijs School X	43
Bijlage 3. SLO leerlijn leesplezier	45
Bijlage 4. Open Boek. Leeftijden en leesbevorderende activiteiten	46
Bijlage 5. Enquête Leerlingen	48
Bijlage 6. Enquête leerkrachten	54
Bijlage 7. Resultaten Leerkrachten	58
Bijlage 8. Resultaten Leerlingen	70

Inleiding

We leven in een wereld waarin we omringd worden door teksten. Goed kunnen lezen is van groot belang. “Om volwaardig deel te kunnen uitmaken van de maatschappij, dat wil zeggen zonder voortdurend afhankelijk te zijn van anderen, moeten we (...) teksten kunnen gebruiken en begrijpen” (Paus, 2018). Toch wordt lezen door steeds meer kinderen en jongeren als onplezierig ervaren...

In het NRC (Remie, 2020) wordt zelfs aangegeven dat bijna de helft van de vijftienjarigen in Nederland lezen tijdverspilling vindt. Uit een driejaarlijks onderzoek onder 600.000 leerlingen uit 77 landen blijkt dat het leesplezier nergens zo laag is als in Nederland (Remie & Veldhuis, 2020) Nielen en Bus (2015) zeggen hier het volgende over:

Niet of weinig lezen heeft op termijn grote negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van lees- en taalvaardigheid en voor het schoolsucces van een leerling. Daarnaast wordt door onderzoekers gesteld dat als leesplezier in de hogere leerjaren van de basisschool te weinig wordt gestimuleerd leesmotivatie en groei in leesvaardigheid al vanaf groep 5 of 6 afneemt.

Directeur A en taalcoördinator B van school X vinden lezen en goed leesonderwijs van groot belang. Dit komt onder andere naar voren in de visie van de school:

In een doorgaande lijn van groep 1 t/m 8 werken wij methodisch (met goede methodieken) aan zo hoog mogelijke opbrengsten voor het (voortgezet) technisch leesonderwijs waarbij we een combinatie maken tussen leestechiek, leesbegrip en leesplezier.

Directeur A en taalcoördinator B lijken zich te herkennen in wat Remie schrijft. Ze zien de motivatie voor het lezen en het leesplezier onder de leerlingen steeds meer teruglopen en vinden dit een zorgwekkende ontwikkeling. Lezen heeft naast deelname aan de maatschappij nog een andere belangrijke functie. Verhalen kunnen je namelijk meenemen naar de meest spannende en fantasierijke plekken. Als echte lezer heb ik grote avonturen beleefd en op een ontspannen en ongedwongen manier veel geleerd over belangrijke problemen en maatschappelijke vraagstukken door bijvoorbeeld de boeken van Carry Slee. Ik had en heb erg veel plezier in lezen en begrijp de zorgen van de directie en het team van school X.

Doormiddel van dit onderzoek wil de directie en team van school X graag een duidelijk beeld krijgen van het leesplezier onder de leerlingen. Ze willen graag antwoord op de vraag hoe kan dat er steeds minder interesse is voor lezen. Door aantrekkelijk leesonderwijs wil men in X het leesplezier bevorderen. Maar wat is aantrekkelijk onderwijs in de ogen van de leerlingen en de docenten van school X, de literatuur en de rest van onderwijsland? Hoe verhogen we het leesplezier? Hoe zorgen we ervoor dat de leerlingen denken: *Lezen is leuk!*

Hoofdstuk 1. De Probleemanalyse.

Aanleiding

Bij school X zien directeur A en taalcoördinator B het leesplezier onder de leerlingen steeds meer teruglopen. Ze vragen zich af hoe het kan dat de leerlingen minder interesse lijken te hebben voor het lezen. Mooren (et al, 2015, p 16) geeft aan dat de oorzaak onder andere thuis kan liggen. Wanneer kinderen thuis nauwelijks zijn voorgelezen weten ze niet wat ze missen. Weinig lezen thuis kan tot gevolg hebben dat het (leren) lezen niet altijd even goed verloopt. Volgens jeugdboekauteur Jacques Vriens gaat het er in het basisonderwijs om kinderen te laten ontdekken dat lezen leuk is. In de praktijk merkte hij dat veel kinderen een aversie tegen lezen hadden opgebouwd als gevolg van de aanpak van zowel het technisch en begrijpend lezen (Mooren, Ghonem-Woets, Van Koeven, Kurvers, & Verschuren, H., 2015, p85) Een leerling kan lezen en taal lastig vinden en dit nodigt niet uit tot lezen. Zijn deze mogelijke oorzaken terug te vinden bij de leerlingen van School X? Op welke manier kan het onderwijs op school X er toe bijdragen dat de leerlingen meer plezier krijgen in het lezen?

Context

Leesplezier staat voor plezier hebben in het lezen. Op de site leesmonitor.nu (Stichting lezen, 2020) staat geschreven dat wanneer iemand tijdens het lezen aangename ervaringen opdoet er een positieve leesattitude wordt ontwikkelt. Lezen wordt als plezierig ervaren. Men ervaart leesplezier. Het begrip leesplezier wordt in het theoretisch kader verder uitgediept. Dit wordt onder andere gedaan door de basisvoorwaarden in beeld te brengen.

De directeur en de taalcoördinator van school X vinden het van groot belang dat het leesplezier onder de leerlingen verhoogt wordt. Taalcoördinator B, die zelf de opleiding tot leescoördinator heeft gevolgd, verneemt bij leerlingen dat de aversie voor bepaalde onderdelen van lezen steeds verder lijkt te groeien. Hier willen ze graag wat aan doen. A en B zien plezier hebben in lezen als een belangrijke factor om leerlingen aan te zetten tot lezen. Directeur A: “Goed lezen is belangrijk. Je hebt het bij je vervolgopleiding nodig, maar ook later als volwassene kan je niet zonder lezen.” In de inleiding werd verwezen naar Paus (2018) die hier het volgende over zegt: “Om volwaardig deel te kunnen uitmaken van de maatschappij, dat wil zeggen zonder voortdurend afhankelijk te zijn van anderen, moeten we (...)verschillende teksten kunnen gebruiken en begrijpen.” (Paus, 2018, p. 159)

Niet of weinig lezen zorgt er voor dat leerlingen zich te weinig ontwikkelen op lees- en taalgebied. Dit heeft op de korte termijn gevolgen voor de schoolprestaties en op lange termijn voor hun participatie in de maatschappij. “Door onderzoekers wordt gesteld dat als leesplezier in de hogere leerjaren van de basisschool te weinig wordt gestimuleerd leesmotivatie en groei in leesvaardigheid al vanaf groep 5 of 6 afneemt” (Nielen & Bus, 2015). Helaas zien ze deze afname bij school X ook.

Op school X vinden ze het belangrijk dat het leesonderwijs aansluit bij de interesses van de leerlingen. Ze willen het lezen doormiddel van goed en aantrekkelijk onderwijs bij de leerling bevorderen en het leesplezier vergroten. Het is in dit onderzoek daarom van belang het huidige onderwijs onder de loep te nemen. Per groep is in het najaar van 2019 in kaart gebracht op welke manier de verschillende facetten van het lezen terug komen in het onderwijsprogramma van de betreffende groep. De getoetste onderdelen zijn gebaseerd op

het handboek Open Boek. Ze zijn afgenomen door taalcoördinator B welke de opleiding tot leescoördinator heeft gevolgd. Er is binnen deze inventarisatie gekeken naar de volgende basiswerkvormen; vertellen, voorlezen, voordragen/declameren en mondeling (en schriftelijk) presenteren. Verbindende werkvormen die zijn getoetst op frequentie zijn: interactief werken met prentenboeken, vrij lezen/boekenhoek en de boekenkring. De inventarisatie (zie bijlage 2) heeft een beeld gegeven van het leesonderwijs op school X en heeft de basis gevormd voor dit onderzoek. Er is duidelijk geworden dat school X niet op alle onderdelen voldoet.

Middels dit onderzoek gaan we in op de praktische invulling van de verschillende werkvormen. De opinie van de leerkrachten spelen hierbij een belangrijke rol. Zij kunnen een duidelijk beeld geven van het leesplezier dat de leerlingen bij de verschillende vormen van (lees)onderwijs ervaren. Tevens kunnen ze door hun ervaring en vakkennis een mening geven over frictie tussen het huidige leesonderwijs en het gewenste leesonderwijs op school X. Daarnaast is tijdens het onderzoek het in kaart brengen van de mening van de leerlingen een belangrijke stap. Het is van belang te weten wat de leerlingen van lezen en het huidige leesonderwijs vinden en waarom. Er is voor gekozen de leerlingen van groep 5 t/m 8 te bevragen. In hoofdstuk 3 wordt deze keuze verder toegelicht.

Op basis van het probleem is er een literatuurstudie gedaan naar het kernbegrip, leesplezier. Voor de literatuurstudie zijn meerdere bronnen geraadpleegd (zie theoretische kader). Tevens is er gekeken naar praktijksituaties die leesplezier verhogend zijn.

Het doel van het onderzoek is school X adviezen aan te reiken die er toe bijdragen het leesplezier onder de leerlingen te verhogen.

Hoofdstuk 2. Het theoretisch kader

Naar aanleiding van het praktijkprobleem is een literatuurstudie gedaan naar leesplezier. Naast het beschrijven van de definitie wordt er gekeken naar het belang van lezen en leesplezier. Om leesplezier te ervaren moeten er aan verschillende basisvoorwaarden worden voldaan. In dit hoofdstuk komt de inrichting van het huidige Nederlandse leesonderwijs aan de orde en wat voor rol de basisvoorwaarden hierin spelen. Er wordt duidelijk wat voor werkvormen er in de methodes en literatuur zichtbaar zijn met betrekking tot leesplezier. Tevens wordt er een beeld geschept van de wisselwerking tussen leesplezier en -vaardigheden.

2.1. Wat is leesplezier?

In de probleemanalyse werd de definitie van leesplezier besproken. Leesplezier staat voor plezier hebben in het lezen. Jacques Vriens (Mooren et al., 2015, p. 85) geeft aan dat het er in het basisonderwijs om gaat leerlingen te laten ontdekken dat lezen leuk is. Bij leesmonitor.nu (Stichting Lezen, z.d.) wordt beschreven dat aangename leeservaringen er voor zorgen dat iemand een positieve leesattitude ontwikkelt. De kans op aangename leeservaringen is volgens de schrijvers groter bij creatieve kinderen van leesbevorderende ouders. Ouders die een positief beeld hebben van hun eigen leesvaardigheid en een vooroplopen in hun ego ontwikkeling.

Bij de SLO-doelen wordt er binnen de doelen van Nederlands, onderdeel schriftelijk onderwijs, ook onderscheid gemaakt tussen het aanbod van teksten en het plezier in lezen. Dit is onder andere terug te vinden bij kerndoel 9: De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen gedichten en informatieve teksten. (Tule. Inhouden en activiteiten) De betreffende leerlijnen zijn te vinden in bijlage 3.

2.2. Het belang van lezen

Open Boek (Walta, 2018), het handboek voor leesbevordering bespreekt in de eerste plaats de doelen van lezen. De twee belangrijkste doelstellingen van lezen zijn wat Walta betreft: "Lezen om te beleven, nauw samenhangend met sociaal en emotionele beelden." En "Lezen om te weten, nauw samenhangend met cognitieve doelen. ... Leesplezier en leesinteresse als motivatie om kennis en vaardigheden op het terrein van taal en lezen aan te scherpen." (Walta, 2018, p. 26/27)

In de probleemanalyse werden Nielen en Bus (2015) geciteerd. Weinig of niet lezen heeft op termijn grote negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van de lees- en taalvaardigheid en het succes op school. Wanneer er in de hogere jaren van het basisonderwijs te weinig aan leesmotivatie en leesvaardigheid wordt gedaan neemt de leesmotivatie al vanaf groep 5 en 6 af. Door minder leesplezier te ervaren is er minder stimulans zijn om te lezen. Dit kan op de lange duur het gevolg hebben dat leerlingen later niet als volwaardige volwassenen kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Walta (2018) geeft naast het redzaam zijn in de maatschappij nog een andere reden om het leesplezier te bevorderen. Lezen vormt je niet alleen als lezer maar ook als mens. Boeken zijn van grote betekenis voor de morele, sociaal- emotionele, esthetische en cognitieve vorming. In nummer 1 van het Levende Talen Magazine in 2016 wordt het belang van lezen middels enkele wetenschappelijke onderzoeken op een rijtje gezet.

- Kinderen die veel lezen scoren hoger op de Cito-toetsen taal, wiskunde en studievoordigheden (Kortlever & Lemmens, 2012)
- Kinderen die veel lezen, zijn beter in begrijpend lezen, spelling, grammatica en schrijven (Mol & Bus, 2011; Krashen 2004)
- Kinderen die veel lezen kennen meer woorden. Wie iedere dag een kwartier in een boek leest, kan 1000 nieuwe woorden per jaar leren (Mol & Bus, 2011; Nagy Anderson & Herman, 1987) Dat is evenveel als het aantal woorden dat kinderen leren door woordenschat instructie op school.
- Kinderen van ouders die zelf lezen en die met hun kind praten over boeken komen verder in het onderwijs (Notten, 2011)

Wanneer we kijken naar het leesplezier van volwassenen wordt op leesmonitor.nu (Stichting Lezen, z.d.) ontspanning als belangrijkste reden genoemd om boeken te lezen. Naar mijns inziens is ontspanning en even kunnen wegdromen in een andere wereld ook een belangrijk doel om leesplezier onder de leerlingen te bevorderen.

2.3. De basisvoorwaarden voor leesplezier

In het boek *Verborgen Talenten, jeugdliteratuur* (Mooren et al, 2015), wordt beschreven dat niet alle kinderen even dol zijn op lezen. Naar de mening van de schrijvers kunnen er verschillende oorzaken zijn waaronder een tekort aan voorlezen thuis en het ‘niet uitblinken’ in taal en lezen. Tevens wordt het proces van het leren lezen aangehaald. Wanneer dit niet goed verloopt zullen de leerlingen minder snel leesplezier ervaren (Mooren, et al, 2015, p. 26).

Een positieve leesattitude, leesplezier, kan ontwikkelt worden door aangename leeservaringen (Stichting Lezen, 2020). Het feit dat leerlingen door positieve ervaringen, in dit geval op het gebied van lezen, meer gaan lezen komt in verschillende onderzoeken en literatuur naar voren. In het boek *Portaal* (Paus & Van Brand, 2018) en *Verborgen Talenten* (Mooren et al., 2015) wordt hier onder andere op in gegaan. In het artikel “Kunnen nieuwe media leesplezier bevorderen?” in het *Levende Talen Magazine* (2015) worden de volgende basisvoorwaarden voor leesplezier genoemd.

intrinsieke motivatie (‘ik wil dit echt lezen’), autonomie (‘ik mag zelf kiezen wat ik lees’), identificatie (‘dat personage zou ik wel willen zijn’), interactie (‘ik kan mijn leeservaring delen met anderen’) en meesterschap (‘ik begrijp het en weet waarover het gaat’) (McRae & Guthrie, 2009). (Simons, T’Sas, Mommaerts, & Caelen, 2015)

Het artikel *Leesplezier bevorderen doe je zo* (Praxisbulletin, 2019) brengt de basisvoorwaarden terug naar drie menselijke basisbehoeften om leesplezier te ervaren en motivatie te ontwikkelen. Het betreft de basisbehoeften competentie, autonomie en verbondenheid. Bij competentie wordt aangegeven dat de leesopdracht moet aansluiten bij het leesniveau en de voorkeur van de leerling. Tevens moet de leerling de ruimte krijgen om vrij te kunnen lezen. Met verbondenheid wordt er in het artikel verwezen naar de belangrijke rol die ouders, verzorgers, leerkrachten, vrienden en klasgenoten spelen als stimulator te gaan lezen. Interactie (één van de vijf basisvoorwaarden) kan gekoppeld worden aan verbondenheid. Omdat de leerling, naast de eerder genoemde stimulans, de leeservaring moet kunnen delen met anderen. In het artikel *Leesplezier bevorder je zo* (Praxisbulletin, 2019) grijpt men ook terug naar de succeservaring en competentie op leesmonitor.nu (Stichting Lezen, 2020) positieve leeservaring wordt genoemd. Ze geven hier zelfs aan dat alleen het idee competent te zijn al leidt tot een grotere intrinsieke motivatie. Indien een

leerling de tekst qua niveau goed aankan geeft dit een mate van voldoening waardoor de intrinsieke motivatie groeit.

De basisvoorwaarden van leesplezier of de drie menselijke basisbehoeften die eerder worden beschreven zorgen volgens de bronnen voor leesplezier bij de lezer. De voorwaarden zijn van belang om motivatie om te lezen te ontwikkelen en vast te houden (Praxisbulletin, 2019).

2.4. Het leesonderwijs in Nederland

“Op de basisschool komen leerlingen al vanaf groep één in aanraking met leesonderwijs. Het leesonderwijs is opgesplitst in de vier verschillende domeinen, technisch lezen, begrijpend lezen, studerend lezen en belevend lezen” (Huizenga, 2009). De fase van de beginnende geletterdheid begint in groep 1 en loopt door tot en met groep drie. Na het leren lezen en schrijven in groep drie begint de fase van de gevorderde geletterdheid in groep vier. De leerlingen vergroten de leesvaardigheid door verschillende teksten, waaronder zaakvakteksten, te lezen. Het betreft steeds langere teksten en de onderwerpen gaan steeds verder afstaan van de directe leefomgeving van de leerlingen (Paus et al, 2018, 177).

‘Een kind is intrinsiek gemotiveerd wanneer het een activiteit als interessant, leuk of plezierig ervaart. Het gaat hierbij om de motivatie die vanuit het kind zelf komt.’ (Malmberg, 2020) Wanneer de teksten verder afstaan van de directe leefomgeving van de leerlingen zou dit ook consequenties kunnen hebben voor de intrinsieke motivatie. Een belangrijke constatering aangezien intrinsieke motivatie eerder als belangrijke voorwaarde wordt beschreven om leesplezier te ervaren. Is het mogelijk om leerlingen altijd intrinsiek te motiveren? Om dit beter te begrijpen onderscheiden Möller en Schiefele de intrinsieke motivatie in zakelijke en functionele motivatie. “Terwijl de eerst genoemde drijfveer zich er op richt een specifieke tekst te lezen, is de laatste gericht op het lezen zelf: het lezen verschaft plezier, ongeacht de gelezen tekst. (Schram, 2015)

Kortom, een leerling kan intrinsiek gemotiveerd zijn om een specifieke tekst te lezen. Zo heeft het lezen in de fase van de gevorderde geletterdheid vaak een doel. Het betreft hier verschillende doelen. De leerlingen kunnen wat leren over de wereld, maar ze kunnen ook een uitleg krijgen om te begrijpen hoe iets moet of om een eigen mening te vormen. Hiernaast leren de leerlingen óver de teksten. Er kan dan gedachten worden aan: tekstsoorten, tekststructuur en tekstverbanden. Deze kennis draagt bij aan het tekstbegrip. Kritisch omgaan met informatie en een tekst op waarde schatten behoort ook tot het onderwijsprogramma (Paus et al., 2018). Interactie, nog een belangrijke basisvoorwaarde voor leesplezier, is hierbij goed toe te passen. De vraag is of dit in de praktijk ook werkelijk wordt toegepast. En hoe zit het met de voorwaarden autonomie, identificatie en meesterschap?

Leerlingen in het huidige Nederlandse onderwijs sluiten de basisschool af in de fase functionele geletterdheid. “Dat wil zeggen dat hij/zij in staat is om geschreven taal te lezen en schrijven in situaties in het maatschappelijk leven. Denk hierbij aan het lezen van een handleiding” (Kennisplatform voor het onderwijs, 2020).

2.5. Wat is er bekend met betrekking tot de leesmotivatie van de Nederlandse schoolkinderen?

Uit een onderzoek van de Stichting Lezen, De leesmotivatie van Nederlandse kinderen en jongeren, blijkt dat een ruime meerderheid van de leerlingen in het basisonderwijs (82%) het (heel erg) leuk vindt om boeken te lezen. Deze uitkomst verrast niet alleen mij maar ook Stichting Lezen. Ze zeggen hier het volgende over: “Uit internationaal onderzoek in 2012 is gebleken dat Nederlandse basisschoolscholieren zich niet erg met lezen bezig houden. Destijds gaf 20% van de Nederlandse basisschoolscholieren aan lezen prettig te vinden tegen 28% internationaal.” (Stichting Lezen, 2017)

In het Praxisbulletin(2019), een praktisch onafhankelijk vakblad voor basis- en speciaal onderwijs wordt in mei 2019 aangegeven dat uit onderzoek blijkt dat minder dan een kwart van de Nederlandse kinderen lezen ‘erg leuk’ vindt. In het NRC beschrijven ze eind januari 2020, weliswaar over vijftienjarigen, dat bijna de helft lezen tijdverspilling vindt. (NRC,2020) In dit artikel wordt tevens aangegeven dat we de jongens niet moeten vergeten. Deze hebben vaak nog minder interesse in lezen. Jongens scoren significant lager op leesvaardigheid dan meisjes. Bij andere vakken wordt er door jongens ook lager gepresteerd. “Leesplezier is de belangrijkste sleutel om de leesvaardigheid omhoog te krijgen” geeft Edith Hooge van de onderwijsraad aan. Stichting Lezen heeft in 2014 onderzoek gedaan naar de leesverschillen tussen jongens en meisjes. Ook uit het onderzoek leesverschillen tussen jongens en meisjes: aangeboren of aangeleerd? blijkt dat jongens gemiddeld lager scoren en ten opzichte van meisjes minder motivatie hebben om te lezen en een minder positieve leesattitude. Aangenomen wordt dat de verschillen veroorzaakt worden door het verschil in hersenontwikkeling.

2.6. De leesbevordering in de methodes

In de loop der jaren hebben de methodes getracht leesbevordering in de methodes terug te laten komen. Jos Walta geeft in Open Boek (2018) aan waarom dit naar zijn mening niet werkt. Kinderboeken zijn aan mode onderhevig en de relatief lange ontwikkel en looptijd van een methode kunnen hierdoor niet voldoen aan de belangstelling voor auteurs en genres. Volgens Walta is het beter dat de methodes zich niet met kinderboeken bezighouden. De leerkracht daar en tegen kan leerlingen wel met plezier en interesse van kinderboeken laten genieten. Op deze manier kan de motivatie om aan vaardigheden te werken verhoogd worden.

Los van de methodes zijn er verschillende landelijke campagnes met betrekking tot leesbevordering waar veel scholen aan mee doen. Al 70 jaar wordt er in de Kinderboekenweek, met elk jaar weer een andere thema, aan leesbevordering gewerkt. Ook de Nationale voorleeswedstrijd kan gezien worden als een leesbevorderende activiteit. Op de site (Stichting Lezen. De nationale voorleeswedstrijd,z.d.) zeggen ze hier het volgende over: “De Nationale Voorleeswedstrijd is de spannendste leesbevorderingscampagne voor groep 7 & 8. Kinderen leren veel van elkaar en het wedstrijdelement is heel aansprekend. De plezierige spanning én het enthousiasme van de supporters maken de wedstrijd onvergetelijk voor leerlingen.” (Stichting Lezen. De nationale voorleeswedstrijd, z.d.) Het nationaal voorleesontbijt en de nationale voorleesdagen, tevens een initiatief van Stichting Lezen, wordt vanaf 2003 door het hele land in gezet om het voorlezen aan jonge kinderen die zelf nog niet kunnen lezen te stimuleren. School X doet aan al de eerder genoemde landelijke activiteiten mee. Tijdens de Kinderboekenweek wordt de samenwerking met de in pandige

openbare basisschool aangegaan. Dit is een jaarlijks terugkerende activiteit. Middels een strippenkaart kunnen de leerlingen elke ochtend van 08.30 uur tot 09.00 uur zelf kiezen, ongeacht het niveau, naar welk verhaal ze willen luisteren. In ieder klas wordt een ander verhaal voorgelezen.

2.7. De wisselwerking tussen leesplezier en -vaardigheden

“Plezier en interesse in kinderboeken leiden tot motivatie om techniek en begrip te verbeteren, en niet omgekeerd” (Walta, 2018, p.22). “Verbetering van de vaardigheden en uitbreiding van de kennis zorgen er wel voor dat het lezen van kinderboeken meer betekenis krijgt: leesplezier en interesse worden zo gevoed. Kortom, indien leesplezier aanwezig is zal dit leiden tot lezen waarna de vaardigheden groeien. In Open Boek (2018) wordt beschreven dat we minder rigide om moeten gaan met het soort boeken dat we leerlingen aanbieden. Waar voorheen stripboeken werden afgeraden is men nu van mening dat wanneer stripboeken aanzetten tot lezen, het een prima middel is.

De school speelt een belangrijke rol in het motiveren om te lezen. De voormalige voorzitter van de International Reading Association vindt het erg belangrijk dat lezers, ook leerlingen van de basisschool, zelf eigenaar worden van hun geletterdheid. Naar zijn mening doen we de studenten onrecht aan wanneer we niet zowel eigenaarschap als bekwaamheid benadrukken in het klaslokaal. Bekwaamheid zonder eigenaarschap zorgt ervoor dat de student de juiste vaardigheden heeft, maar geen of weinig reden heeft om ze te gebruiken. Eigenaarschap zonder bekwaamheid zorgt er voor dat de leerling wel doelen heeft, maar niet de vaardigheden om ze behalen. (Au, 2009, p16) Wanneer we vanuit deze literatuur redeneren moeten zowel bekwaamheid(vaardigheden) als eigenaarschap aanwezig zijn wanneer men leerlingen wil motiveren om te lezen en leesplezier te ervaren. Bekwaamheid kan gezien worden als het meesterschap eerder beschreven in de vijf basisvoorwaarden van leesplezier. Bij eigenaarschap wordt de leerling eigenaar, en dus (mede) verantwoordelijk voor de bekwaamheid op het gebied van geletterdheid.

Maar wat als die vaardigheden er nog niet zijn? Het creëren van leesvaardigheden zal voor de ene leerling lastiger zijn dan een ander. Uit paragraaf 2.4, met als onderwerp het leesonderwijs in Nederland, blijkt dat er op vele vlakken al vanaf jonge leeftijd aan leesbevordering wordt gedaan. In groep 3 moet de leerling ook zelf gaan lezen. Het technisch lezen waar leerlingen in groep 3 voor het eerst mee te maken krijgen, wordt door docenten en leerlingen als iets statisch en saais gezien. Jos Walta (2018) geeft allereerst in het hoofdstuk over voortgezet technisch lezen aan dat hierbij gemakkelijk begrip en beleving en dus de samenhang uit het oog kan worden verloren. Bij technisch lezen gaat men vooral voor de techniek en dan worden eerder genoemde dingen gewoon vergeten. (Walta, 2018) Indien een leerling moeite heeft het aanleren van de vaardigheden gaat het lezen hem/haar niet makkelijk af. Wanneer een tekst niet aanspreekt en stimuleert op het leesbegrip en de techniek te versterken dalen zowel de vaardigheden als het plezier. De wisselwerking tussen beide onderdelen is ook hier weer zichtbaar. Walta (2018) benoemt enkele belangrijke aandachtspunten vanuit leesbeleving waarmee leesbegrip en -techniek versterkt kunnen worden. Deze aandachtspunten zijn: boekenkeuze, samenstelling duo's, begin en einde markeren en boekenkring. In opdracht van de universiteit van Amsterdam werden de effecten van de begeleid en hardop lezen van teksten op technisch lezen, begrijpend lezen, woordenschat en leesplezier bij zwakke lezers (groep 4 t/m 6) getest. “De uitkomsten laten zien dat begeleid hardop lezen effectief is ten aanzien van het technisch lezen, maar ook voor het leesplezier.” (Blok, 2012)

In april 2018 schrijft Volkskrant filosoof Sebastien Valkenberg het volgende artikel: Waarom moet lezen altijd leuk zijn? wordt leesbevordering voor plezier gesteld. Hij vraagt zich af waarom het literatuuronderwijs lezen leuker moet maken. We vragen dit ook niet van de wiskundedocent die uitleg geeft over de stelling van Pythagoras. Het woord Rekenplezier staat in tegenstelling tot Leesplezier niet in de Van Dale. Indien men hier uit zou gaan van plezier zo geeft Valkenberg aan dan moet Pythagoras vrezen voor zijn plekke. Er is leesvaardigheid nodig om het gelezene te kunnen waarderen. Het is niet de schuld van de gevestigde schrijvers van de lange teksten. Het is de schuld van de onderwijskundigen die er te veel van uitgaan dat de leerlingen hun concentratie niet lang kunnen vasthouden. Kortom, volgens Valkenberg, zijn de vaardigheden van belang om leesplezier te ervaren. Hier is tevens de wisselwerking tussen vaardigheden en plezier duidelijk zichtbaar echter wordt er gesteld dat het best mogelijk is eerst de vaardigheden te ontwikkelen om daarna het plezier te ervaren en de vaardigheden weer verder te ontwikkelen. Een duidelijke invalshoek, echter word in dit onderzoek aangenomen dat plezier stimuleert en de vaardigheden doet groeien waarna het leesplezier en tevens de vaardigheden weer groeien. “Wie plezier heeft in lezen, leest meer, en wie meer leest wordt er beter in, wat weer zorgt voor meer plezier: een opwaartse leesspiraal.” (Remie & Veldhuis, 2020)

2.8. Werkvormen met betrekking tot leesbevordering die terug te vinden zijn in de literatuur

In paragraaf 2.6 werd er middels het Open Boek van Walta beschreven dat het gebruik van jeugdliteratuur in een methode niet verstandig is. Daarnaast zijn er verschillende leesbevorderende (landelijke) campagnes aangehaald die het lezen jaarlijks op de kaart zetten. Echter betreffen dit jaarlijkse evenementen, geen structureel toepasbare werkvormen. Het is van belang dat leerlingen het hele jaar door gemotiveerd worden om te lezen en als gevolg hiervan leesplezier te ervaren.

Het belang van stimulerende positieve rolmodellen kwam in paragraaf 2.7 aan de orde. Leesmonitor.nu (Stichting Lezen, z.d.) vertaalt dit naar ondersteunende werkvormen. Zo zouden docenten kunnen inzetten op de sociale relatie. Oprechte interesse tonen in de leerling met betrekking tot leesvoorkeur en gedrag en hierover in gesprek gaan met de leerling stimuleert tot lezen en verhoogt het leesplezier. Het goed luisteren naar de leesvoorkeuren en tijd te geven om daadwerkelijk een boek naar keuze te lezen werkt motiverend. Competentie is één van de basisvoorwaarden en kwam in paragraaf 2.7 nogmaals aan de orde. Leerlingen moeten vertrouwen hebben in hun eigen kunnen. Het aanbieden van uitdagende teksten op of vlak boven het niveau van de leerlingen en het uitspreken van heldere verwachtingen en opbouwende feedback draagt bij aan een prettige leesomgeving. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het, bij het leesonderwijs, net als in het gehele onderwijs, van belang is de leerling echt te zien. Luisteren, inspelen op interesses, de ruimte geven te kiezen, zelfvertrouwen creëren maar ook uit te dagen om te groeien.

Het Open Boek van Jos Walta (2018) is een handboek voor leesbevordering. Het boek wordt onder andere gebruikt in de cursus Open Boek, opleiding leescoördinator. In dit boek maakt hij onderscheidt tussen de verschillende leeftijdsfases. Hij koppelt diverse soorten boeken en werkvormen aan de verschillende leeftijden en manieren van leesbevordering. Voor dit onderzoek zijn de leerlingen van groep 5 t/m 8 de doelgroep. Hierbij wordt vanzelfsprekend het leren lezen onder de aandacht gebracht. Werkvormen die het leren lezen kunnen bevorderen zijn volgens Walta onder andere: duo-en tutorlezen, zelf lezen, voorlezen. Een

fase verder worden er werkvormen als mondelinge en schriftelijke presentaties genoemd ter ontwikkeling van de cognitieve vaardigheden. Voor een volledig beeld van de leesbevorderende doelen en activiteiten in de verschillende fases verwijzen we u door naar bijlage 4.

Enkele concrete voorbeelden met betrekking tot leesbevorderende activiteiten zullen een goed beeld geven hoe het leesplezier onder de leerlingen vergroot kan worden het lezen bevorderd kan worden. De NRC zet enkele maatregelen op een rij (Remie & Veldhuis, 2020) Edith Hooge, voorzitter van de onderwijsraad, geeft het advies om diep lezen, te stimuleren. “Dieplezen is je concentreren, je geheugen trainen, verbanden leggen, de verbeelding prikkelen. Dit is de sleutel voor alles, volgens Hooge. Diep lezen wordt te weinig actief gestimuleerd. We zouden dit kunnen doen door scholieren tussen de twintig en dertig minuten per dag geconcentreerd te laten lezen. Iets wat hen interesseert. Zoals eerder al benoemd moeten we volgens het artikel tevens minder rigide omgaan met wat we de kinderen aanbieden. Hoogleraar Anna Bosman geeft aan dat begrijpend lezen geïntegreerd zou moeten worden in andere vakken. Het moet niet als apart vak worden gezien. Begin niet met saaie begrijpend-lezen vragen. Begin met vertellen over bijvoorbeeld de Romeinen, ga daarna de tekst te lijf. Kortom, een verhaal moet gaan leven en tot de verbeelding spreken, dit wordt gestimuleerd door er over te praten.

2.9. Samenvatting

Ontdekken dat lezen leuk is en plezier hebben in lezen is van belang om tot lezen te komen. Hierbij zijn vijf basisvoorwaarden van belang: intrinsieke motivatie, autonomie, identificatie, interactie en meesterschap. Het artikel Leesplezier bevorderen doe je zo (Praxisbulletin, 2019) brengt de basisvoorwaarden terug naar drie menselijke basisbehoeften om leesplezier te ervaren en motivatie te ontwikkelen. Het betreft de basisbehoeften competentie, autonomie en verbondenheid. Bij verbondenheid wordt de belangrijke rol van de ouders, verzorgers, leerkrachten, vrienden en klasgenoten genoemd. Het opgroeien met lezen en de opbouw van het leesonderwijs zijn een belangrijke basis voor de leesbeleving van de leerling.

Lezen vormt je niet alleen als lezer maar ook als mens. Boeken zijn van grote betekenis voor de morele, sociaal- emotionele, esthetische en cognitieve vorming. (Walta 2018) Wanneer de er in de hogere jaren van het basisonderwijs te weinig aan leesmotivatie en leesvaardigheid wordt gedaan neemt de leesmotivatie al vanaf groep 5 en 6 af. Doordat er minder leesplezier is zal er weinig tot geen stimulans zijn om te lezen. Dit kan op de lange duur het gevolg hebben dat leerlingen later niet als volwaardige volwassenen kunnen deelnemen aan de maatschappij. Ontspanning wordt bij volwassenen als belangrijkste doel genoemd om te lezen. Dit doel moet bij kinderen tevens niet vergeten worden.

Uit onderzoek in 2019 blijkt dat minder dan een kwart van de Nederlandse kinderen lezen ‘erg leuk’ vindt. Leesplezier is de belangrijkste sleutel om de leesvaardigheid om hoog te krijgen geeft Edith Hooge van de Onderwijsraad aan. Er is een duidelijke wisselwerking tussen leesplezier en -vaardigheden. Indien leesplezier aanwezig is zal dit leiden tot lezen waarna de vaardigheden groeien. “Wie plezier heeft in lezen, leest meer, en wie meer leest wordt er beter in, wat weer zorgt voor meer plezier: een opwaartse leesspiraal.” (Remie & Veldhuis, 2020) Zowel bekwaamheid(vaardigheden) als eigenaarschap moeten aanwezig zijn wanneer men leerlingen wil motiveren om te lezen en leesplezier te ervaren.

Leesbevordering in een methode is erg lastig aangezien kinderboeken aan mode onderhevig is. Wel kunnen er naast de methode verschillende leesbevorderende activiteiten worden uitgevoerd. Dit kan door deel te nemen aan de verschillende jaarlijkse landelijke campagnes van Stichting Lezen. Een meer structurele aanpak is het inzetten van leesbevorderende werkvormen waarbij de basisvoorwaarden van leesplezier van groot belang zijn. Enkele voorbeelden zijn voorlezen en duo lezen. Tevens wordt het integreren van begrijpend lezen in andere vakken als leesplezier verhogend genoemd. Het is van belang de leerling echt te zien. Luisteren, inspelen op interesses, de ruimte geven te kiezen, zelfvertrouwen creëren, maar ook uit te dagen om te groeien.

Hoofdstuk 3. Probleemstelling en onderzoeksaanpak

In dit hoofdstuk wordt nader op de probleemstelling, het doel van het onderzoek en de onderzoeksaanpak ingegaan.

3.1 De probleemstelling

De probleemstelling van het onderzoek luidt als volgt:

Er wordt te weinig leesplezier ervaren onder de leerlingen (van groep 5 t/m 8) van school X.

Wanneer er te weinig aan leesmotivatie en leesvaardigheid wordt gedaan neemt de leesmotivatie al vanaf groep 5 en 6 af. Plezier hebben in het lezen, leesplezier, is van belang om leerlingen te motiveren tot lezen en zich hierin verder te ontwikkelen. Beschikken over goede leesvaardigheden is belangrijk voor de verdere schoolloopbaan en om later als volwaardig volwassene te kunnen deelnemen aan de maatschappij.

3.2. Het doel van het onderzoek

Vanuit de probleemstelling kan het doel van het onderzoek geformuleerd worden. Het doel van het onderzoek is:

Het bevorderen van het leesplezier onder leerlingen van groep 5 t/m 8 van school X in Wommels. De directie van school X wil graag dat er met meer plezier gelezen wordt met als doel dat leerlingen meer gaan lezen en gemotiveerder zijn om te lezen.

De conclusies en aanbevelingen zullen worden meegenomen in het jaarplan met betrekking tot het domein Lezen. De jaarplannen van de verschillende domeinen maken onderdeel uit van het taalbeleidsplan van school X dat vier jaar van kracht is.

Er is voor deze onderzoeksgroep gekozen omdat de leerlingen van groep 5 t/m 8 naast de leeservaringen nu ook een goed beeld kunnen geven van de leeservaringen eerder. In de probleemanalyse en het theoretisch kader was te lezen dat het 'opgroeien' met lezen van belang kan zijn voor het ervaren van leesplezier. In de paragraaf onderzoeksgroep wordt hier verder op ingegaan.

3.2.1 De onderzoeksvraag

Met behulp van de probleemstelling en het doel van het onderzoek kan de volgende onderzoeksvraag geformuleerd worden:

Wat kan school X doen om het leesplezier bij de leerlingen van groep 5 t/m 8 te bevorderen?

Het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag zijn besproken met directeur A en taalcoördinator B. In de bijlage is het logboek te vinden, waarin de besprekingen en het mailverkeer ook wordt vermeld.

3.2.2 De deelvragen

Leesplezier is het kernbegrip in dit onderzoek. In de literatuur is dit kernbegrip onderzocht aan de hand van de volgende deelvragen.

- Wat is leesplezier?
- Waarom is lezen belangrijk?
- Wat zijn de basisvoorwaarden voor leesplezier?
- Hoe ziet het leesonderwijs in Nederland eruit?
- Wat is er bekend met betrekking tot de leesmotivatie van de Nederlandse schoolkinderen?
- Wat vinden we in de methodes terug aan leesbevordering?
- Is er sprake van een wisselwerking tussen leesplezier en -vaardigheden?
- Welke werkvormen met betrekking tot leesbevordering zijn terug te vinden in de literatuur?

Het literatuuronderzoek heeft voor een duidelijke weergave van leesplezier gezorgd en het belang ervan.

Om nader tot een antwoord op de onderzoeksvraag te komen, is er onderzoek in de praktijk uitgevoerd met de volgende deelvragen:

1. Hoe staat het met het huidige leesplezier van de leerlingen op school X?
 - Wat maakt het lezen voor de leerlingen juist leuk of niet leuk?
 - Is er een verschil zichtbaar tussen jongens en meisjes?
 - Hoe is de situatie thuis met betrekking tot (voor)lezen?
2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van school X eruit?
 - Wordt er aan de basisvoorwaarden van leesplezier voldaan?
 - Dragen de (teksten van de) verschillende methodes bij aan leesplezier?
 - Wat wordt er op dit moment gedaan om het leesplezier te bevorderen?
3. Wat zouden de leerlingen/leerkrachten graag anders zien/terug zien in een nieuw onderwijsprogramma met betrekking tot lezen?
4. Zijn er (praktijk)voorbeelden vanuit een andere scholen/de literatuur van een methode of manier van lesgeven die het leesplezier onder de leerlingen verhoogt?

3.2.3. De hypothese

De hypothese met betrekking tot het onderzoek is dat er meer moet worden gedaan met de hedendaagse jeugdliteratuur waaruit de leerlingen zelf een keuze maken. De docent, maar ook de ouders zijn belangrijke rolmodellen met betrekking tot het lezen en het leesplezier. Tevens wordt er in de praktijk niet voldaan aan de basisvoorwaarden voor leesplezier: intrinsieke motivatie, autonomie, identificatie, interactie en meesterschap (Levende Talen Magazine, 2015). Ook wordt de wisselwerking tussen (geen) leesplezier en vaardigheden duidelijk. Vanuit de eigen ervaring, maar ook vanuit de literatuur is de verwachting dat zowel de leerlingen als de leraren vinden dat de begrijpend lezen methode niet voldoet en het best (gedeeltelijk) kan worden vervangen/geïntegreerd in andere vakken(NRC, 6 februari, 2020).

3.3. De onderzoeksaanpak

In de subparagrafen van 3.2 wordt de onderzoeksgroepen, de dataverzameling en de opgestelde enquêtes uiteengezet.

3.3.1. De onderzoeksgroepen

Om de validiteit te vergroten en betrouwbaarheid van de data te controleren heb ik gebruik gemaakt van brontriagulatie. Doormiddel van verschillende bronnen, waaronder twee onderzoeksgroepen, maar ook de literatuur en praktijksituaties op andere scholen wordt er een rijker beeld van de onderwijspraktijk verkregen (Van der Donk en van Lanen, 2018, p 43)

De eerste onderzoeksdoelgroep is groep 5 t/m 8 van school X uit C. Dit betreft 87 leerlingen. De leerlingen werden bevraagd middels een enquête. Tijdens de teamvergadering op 2 maart hebben de 13 leerkrachten een korte uitleg gekregen met betrekking tot het onderzoek en de enquêtes die worden afgenomen. Hierna konden de groepsleerkrachten zich inschrijven voor het moment van afnemen.

De voorkeur van directie ging uit naar een onderzoek onder alle leerlingen waarbij zelfs de peutergroepen zouden kunnen worden meegenomen. Dit onderzoek zou voor nu te omvangrijk zijn geworden. Ook is het niet mogelijk de jonge kinderen op dezelfde manier te bevragen als de leerlingen van groep 5 t/m 8. Het wordt dan erg lastig de metingsresultaten naast elkaar te leggen en met elkaar te vergelijken. De thuissituatie met betrekking tot bijvoorbeeld leesbevordering zal waarschijnlijk niet veel veranderen in de loop der jaren. Ook kunnen de betreffende leerlingen goed bevraagd worden over de leessituatie enkele jaren geleden. In de literatuur wordt tevens aangegeven dat in de bovenbouw het leesgedrag afneemt. Met deze redenen is er in overleg met directie gekozen voor een onderzoek onder de leerlingen van groep 5 t/m 8.

De tweede onderzoeksgroep bestaat uit de leerkrachten. Aangezien de directie de wens had om in de gehele school de leesbevordering te onderzoeken is er voor gekozen alle leerkrachten een enquête te laten invullen. Het leesplezier van de leerlingen van groep 5 t/m 8 is mede gevormd door het leesverleden op zowel school als thuis, de lagere klassen zijn ook van belang. De leerkrachten geven een beeld van de situatie in de huidige klas. Hiernaast kunnen de leerkrachten met hun kennis en ervaring een duidelijke onderbouwde mening geven met betrekking tot de invulling van het leesonderwijs en het leesplezier dat leerlingen ervaren. Verschillende onderdelen van het leesonderwijs zijn pas vanaf de middenbouw/bovenbouw aan de orde. De vragen van de enquête zijn (voornamelijk) gericht op de middenbouw/bovenbouw. Deze vragen mogen door de leerkrachten van de jongere groepen worden overgeslagen. In de resultaten zal zichtbaar zijn dat er verschillende vragen minder respondenten zijn. De onderzoeksgroep bestaat voornamelijk uit parttime leerkrachten. Alleen de leerkracht van groep 3 staat fulltime voor de klas.

3.3.2. De dataverzameling

In verband met de Coronacrisis zijn er andere keuzes gemaakt met betrekking tot de dataverzameling dan vooraf was vastgelegd en besproken. In deze paragraaf wordt eerst de oorspronkelijke planning met betrekking tot de dataverzameling laten zien. Bij de resultaten in hoofdstuk 4 wordt de werkelijke manier van dataverzameling weergegeven.

Bevragen is een veelvoorkomende vorm van dataverzameling. Hierbij kan je kiezen voor een kwantitatieve aanpak (bijvoorbeeld een enquête met gesloten vragen), een

kwalitatieve (bijvoorbeeld een groepsinterview met veel open vragen) of een tussenvorm (bijvoorbeeld een beknopte vragenlijst met zowel open als gesloten vragen in combinatie met een interview (Van der Donk en van Lanen, 2018, 192)

In dit onderzoek is door de hoeveelheid aan respondenten gekozen voor een tussenvorm. Er is gebruik gemaakt van een enquête met zowel gesloten als open vragen. Bij de enquête van de leerkrachten is er sprake van een grote hoeveelheid aan open vragen. In paragraaf 3.3.3 wordt dit nader toegelicht.

De enquête zou schriftelijk worden afgenomen in de klas. Het voordeel van deze manier van meten bij deze doelgroep is dat er duidelijke conclusies uit de meting kunnen worden getrokken aangezien alle leerlingen dezelfde vragen beantwoorden. Het gevaar van een enquête is dat de respondenten je vragen anders interpreteren dan je bedoeld hebt (Van Donk en van Lanen, 2018) Met deze reden is er voor gekozen de enquête te introduceren in de klas en de vragen met de leerlingen te bespreken. De enquête zou daarna in de klas afgenomen worden. Op deze manier krijgt iedere leerling en groep eenzelfde introductie en begeleiding. De introductie en begeleiding wordt door dezelfde persoon verzorgd. Een verschillende interpretatie van vragen en antwoorden is hierdoor uitgesloten. Dit maakt dat de verkregen informatie goed met elkaar te vergelijken is. Ook de leerkrachten zouden de enquête op papier krijgen. Tijdens de afname in de klas konden ook zij de enquête invullen.

3.3.3 De enquête

Er zijn twee enquêtes opgesteld. Eén voor de leerlingen en één voor de leerkrachten. De reden hiervoor is dat niet iedere vraag aan beide doelgroepen gesteld kan worden. Tevens vraagt de enquête van de leerlingen om ander taalgebruik dan de enquête van de leerkrachten.

De vragen zijn geformuleerd naar aanleiding van het theoretisch kader en de praktijkdeelvragen die aan de hand hiervan zijn geformuleerd.

Het onderzoek is gedeeltelijk gestandaardiseerd (Van Donk en Van Lanen, 2018). Er is sprake van dezelfde vragen met dezelfde antwoord mogelijkheden. De gegeven antwoorden kunnen omgezet worden in getallen (voor gestructureerde data). Om het waarom achter de gesloten antwoorden zichtbaar te maken en andere gedetailleerde informatie te verkrijgen wordt er gebruik gemaakt van open vragen. Kortom er is naast gestandaardiseerd onderzoek sprake van kwalitatief onderzoek. Wanneer de leerlingen de enquête maken krijgt de leerkracht ook zijn/haar enquête. Om een gedetailleerd beeld te krijgen van het leesplezier dat de leerkrachten in de klas ervaren en het huidige onderwijs per groep is hier voornamelijk gebruik gemaakt van open vragen. Door het open karakter kan de vraag ontstaan waarom er niet gekozen is voor een interview. Om ervoor te zorgen dat de vraagstelling bij iedere leerkracht exact gelijk is en de leerkrachten 'te dwingen' het antwoord in enkele zinnen te verwoorden is er voor gekozen middels een enquête af te nemen. Tevens zou het bevragen van de leerkrachten tijd technisch niet mogelijk zijn. Er zal getracht worden de antwoorden op de open vragen in verschillende categorieën te verdelen. Hierdoor is het mogelijk de data te structureren. De enquête van de leerlingen is te vinden in bijlage 5. De enquête van de leerkrachten in bijlage 6.

De enquêtes zijn vooraf besproken met directeur A. Naar aanleiding van zijn feedback zijn de enquêtes aangepast. Van der Donk en Van Lanen (2018, p. 207) geven ook aan dat je op

dit aspect moet letten: “Bespreek je vragenlijst eerst met collega’s, leerlingen of andere praktijkdeskundigen”.

Hieronder volgt een korte uiteenzetting van de deelvragen met daarbij een uitleg op welke manier de leerlingen en leerkrachten zijn bevraagd om antwoord te krijgen op de deelvragen.

Deelvraag 1. Hoe staat het met het huidige leesplezier van de leerlingen op school X?

De leerlingen worden gevraagd naar het plezier in lezen. Wat maakt lezen leuk en wat juist niet. De leerkrachten worden tevens gevraagd hun mening te geven met betrekking tot het leesplezier onder de leerlingen in de klas. De leerlingen hebben hun geslacht genoteerd zodat een eventueel verschil tussen jongens en meisjes kan worden weergegeven. Tevens wordt er gevraagd naar het lezen en voorlezen thuis.

Deelvraag 2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van school X eruit?

Door vragen de leerlingen en leerkrachten te bevragen over het huidige leesonderwijs en de teksten die bij de verschillende vakken aan de orde komen, wordt er een beeld gecreëerd van het huidige leesonderwijs en leesplezier. Er wordt middels verschillende specifieke vragen gekeken of er aan de basisvoorwaarden wordt voldaan binnen het onderwijs op School X.

Deelvraag 3. Wat zouden de leerlingen/leerkrachten graag anders zien/terug zien in een nieuw onderwijsprogramma met betrekking tot lezen?

Diverse vragen in zowel de enquête van de leerlingen als de leerkrachten geven een beeld van de onderdelen in het huidige onderwijs die als (on)plezierig worden ervaren. Het doorvragen middels een open vraag zorgt er vervolgens voor dat beide onderzoeksgroepen kunnen aangeven waarom ze iets wel of niet wenselijk vinden, waarom en hoe ze het graag zouden zien. Tevens wordt de leerlingen specifiek gevraagd wat ze graag terug zouden zien in het leesonderwijs. De leerkrachten hebben de mogelijkheid bij de opmerkingen enkele suggesties te geven en hebben hier ook gebruik van gemaakt.

3.3.4 Praktijksituaties met betrekking tot leesplezier

Naast het literatuuronderzoek en het afnemen van enquêtes bij de twee onderzoeksgroepen is er nog een instrument om belangrijke informatie met betrekking tot leesplezier te verkrijgen. De praktijk op andere scholen kan inzicht geven in het verhogen van leesplezier en kan hierdoor helpen deelvraag 4 te beantwoorden.

Deelvraag 4. Zijn er (praktijk)voorbeelden vanuit een andere scholen/de literatuur van een methode of manier van lesgeven die het leesplezier onder de leerlingen verhoogt?

Een interview, met een leerkracht of leescoördinator bij een onderwijslocatie waar het leesplezier hoog is, was een goede manier om inzicht te krijgen in succesvolle en leesplezier bevorderende leesactiviteiten. In de praktijk is deze deelvraag op een andere manier beantwoord in verband met de Coronacrisis. Hier wordt verder op ingegaan in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 4. De resultaten

In paragraaf 4.1 wordt het verschil tussen het onderzoeksplan en de uitvoering beschreven. De resultaten van het onderzoek worden in paragraaf 4.2 weergegeven.

4.1. De dataverzameling

Eerder genoemde plannen met betrekking tot de onderzoeksaanpak zijn gedeeltelijk gewijzigd door de Coronacrisis en maatregelen die vanaf 16 maart in Nederland van toepassing waren. In de volgende paragrafen wordt de dataverzameling per onderzoekgroep beschreven.

4.1.1. De dataverzameling bij de leerkrachten

In overleg met directeur A is de enquête voor de leerkrachten op 18 maart gemaïld met een reactiedatum tot en met 24 maart. Op 24 maart is er via de mail een reminder verzonden. Uiteindelijk zijn er negen van de dertien enquêtes retour gekomen. Zoals eerder vermeld in paragraaf 3.3.1. bestaan het team voornamelijk uit leerkrachten die parttime werken. De negen leerkrachten zorgen voor een vertegenwoordiging uit elke groep. De enquête van groep 6 is door de leerkrachten samen ingevuld. Bij groep 5 hebben beide leerkrachten de enquête individueel ingevuld. Bij de 9 enquêtes is er door 10 docenten naar gekeken. Dit is 76,9 %. De respons van groep 6 wordt als één respondent gezien. Twee van de drie leerkrachten die de enquête niet ingevuld hebben zijn kleuterjuffen.

4.1.2. De dataverzameling van de leerlingen

Het afnemen op 17 en 18 maart zoals gepland kon niet doorgaan vanwege de crisis. Voorafgaand aan het invullen van de enquête zou een uitleg plaatsvinden. Tevens hadden de leerlingen begeleiding kunnen genieten bij het invullen van de vragen. De eerste weken van de crisis is gewacht aangezien eerder beschreven proces de voorkeur had. Toen duidelijk werd dat de scholen langer gesloten zouden zijn is er een nieuw plan ontwikkeld. De enquête is aangepast om het digitaal invullen makkelijker te maken. Tevens is er een beschrijving aan toegevoegd hoe de enquête kon worden ingeleverd. De leerlingen hadden de mogelijkheid de enquête digitaal in te vullen. Tevens kon de enquête geprint en ingevuld worden. Men kon foto's van de ingevulde enquête insturen of de enquête fysiek inleveren tijdens het ophalen van de schoolmaterialen.

Op 8 april is de enquête door de directeur verzonden naar de leerlingen van groep 5 t/m 8 (reactietermijn tot en met 14 april) De directeur heeft op 14 april een reminder verzonden. De leerkrachten hebben de enquête opgenomen in de weekschema's van de leerlingen. Op 17 april zijn de leerkrachten van de groepen verzocht nogmaals een reminder te versturen. Tevens hebben ze het nog een keer in het weekschema opgenomen. Uiteindelijk is 36,8 % van de enquêtes terug ontvangen. Dit betreft ruim 1/3 deel. In de tabel 1 wordt het aantal (uiteindelijke) respondenten per groep zichtbaar.

Tabel 1. Respondenten per groep

Groep 5	7
Groep 6	8
Groep 7	8
Groep 8	9

4.1.3. De dataverzameling op een 'voorbeeld' school

Als derde manier van dataverzameling was onderzoek naar een school met leerlingen met veel leesplezier gepland. Het weergeven van de succesformule van deze school leesonderwijs op deze school tot een succes maakt. Vanwege de coronacrisis is het onmogelijk een school te bezoeken. Tevens staan de leerkrachten onder grote druk vanwege de organisatie met betrekking tot de crisis. Een artikel van de IB-er van school X liet een methode zien die mogelijk succesvol zou kunnen zijn en het leesplezier zou kunnen verhogen. Enkele leerkrachten lazen dit artikel ook en gaven het aan als tip in de enquête. Middels literatuuronderzoek is er een succesvolle 'lesmanier' besproken in dit rapport in paragraaf 4.2.3.

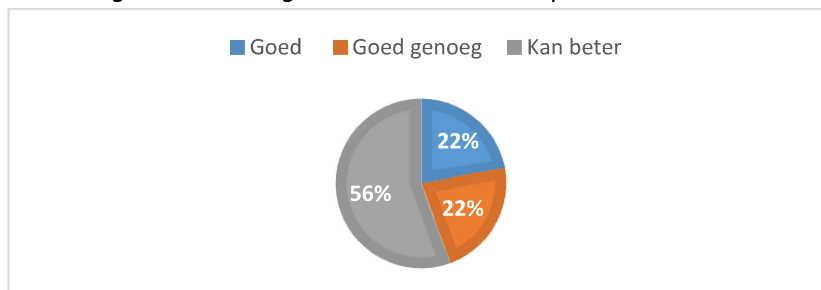
4.1. De resultaten per deelvraag

Middels de eerder aangegeven deelvragen en subvragen is in dit rapport een samenvatting van de belangrijkste resultaten te vinden. De volledige resultaten van de enquêtes zijn te vinden in bijlages 7 & 8.

4.2.1 Hoe staat het met het leesplezier van de leerlingen op school X?

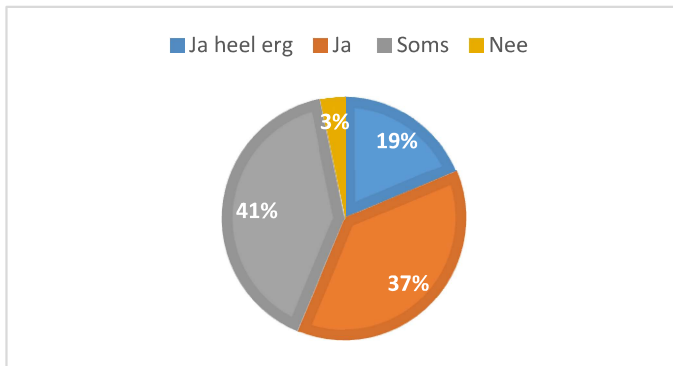
De leerkrachten is gevraagd hun mening te geven met betrekking tot het leesplezier onder de leerlingen in hun klas. Tevens zijn de leerlingen bevraagd met betrekking tot leesplezier.

Cirkeldiagram 1. Het algemene beeld van leesplezier van de leraren

56 % van de leraren vindt dat het beter kan met betrekking tot het leesplezier in de klas. 9 leraren hebben een antwoord gegeven op deze vraag. Opvallend is dat vanaf groep 4 t/m 7 door de juffen wordt aangegeven dat het wel beter kan. Bij groep 8 is het wel goed.

Cirkeldiagram 2. Leesplezier onder de leerlingen. Vind je lezen leuk? Heb je plezier in het lezen?

Uit bovenstaand diagram kan worden afgelezen dat 19 % van de leerlingen aangeeft lezen heel erg leuk te vinden. 37 % geeft aan lezen leuk te vinden. Dit maakt in totaal 56 % die die plezier hebben in het lezen of zelfs heel erg veel plezier hebben in het lezen. 41 % geeft aan dat lezen soms leuk is maar soms ook niet en 3 % geeft aan lezen helemaal niet leuk te vinden.

Wat maakt het lezen juist leuk en wat niet?

Dit betreft een toelichting op bovenstaande grafieken. Wat voor oorzaken worden genoemd van weinig leesplezier? Van de leerlingen die aangeven soms leesplezier te ervaren geeft 92 % aan dat het afhankelijk is van de boeken die er voorhanden zijn/Dat er soms geen leuke boeken zijn.

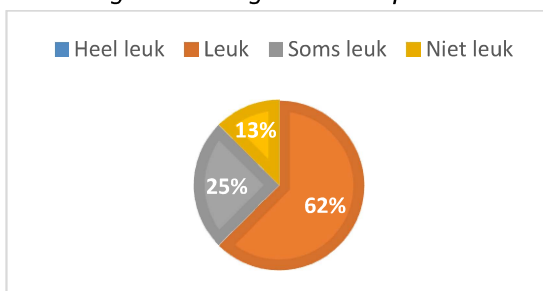
Er worden diverse redenen gegeven voor het plezier hebben in lezen. 12,5 % geeft aan dat het leerzaam is. Zo'n 28 % geeft aan te kunnen ontspannen en je te kunnen verliezen in een spannend of fantasierijk boek.

In de enquête hebben de leerlingen aangegeven welke genres ze het liefst lezen. Ruim 81 % leest graag een stripboek. In tabel 2 is te zien dat 60% van de leerlingen van avonturenboeken houdt. Dierenboeken en boeken met humor volgen met 56% en 47 %. Bij de genres konden de leerlingen meerdere antwoorden geven. Een tabel met de percentages per genre is te vinden in bijlage 8. Tevens worden hier de favoriete boeken van de leerlingen besproken.

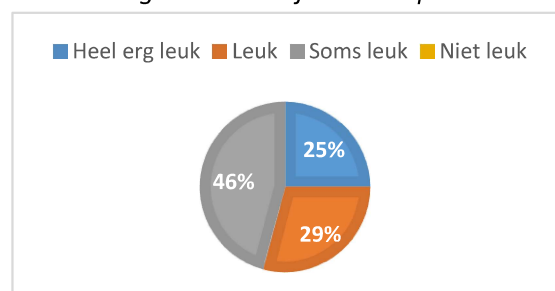
Is er een verschil tussen Jongen/meisje?

De enquête is meer door meisjes dan door jongens ingevuld. 25 % jongen, 75 % meisje. In cirkeldiagram 3 en 4 is te zien dat van 62 % van de jongens lezen leuk te vindt. Van het totaal aantal meisjes geeft 54 % aan lezen plezierig of heel erg plezierig te vinden. 46% geeft aan het soms wel/soms niet plezierig te vinden.

Cirkeldiagram 3. Jongens en leesplezier

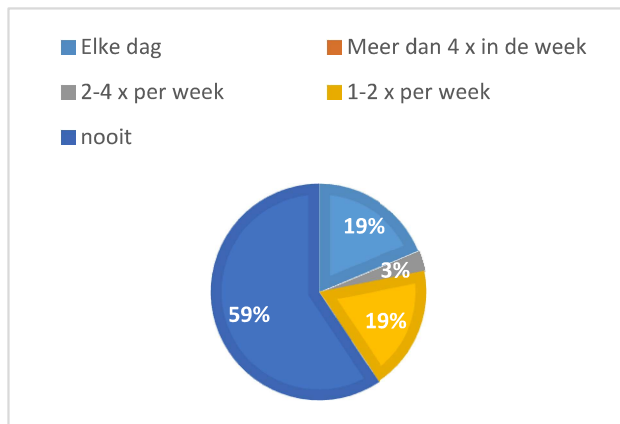
Cirkeldiagram 4. Meisjes en leesplezier

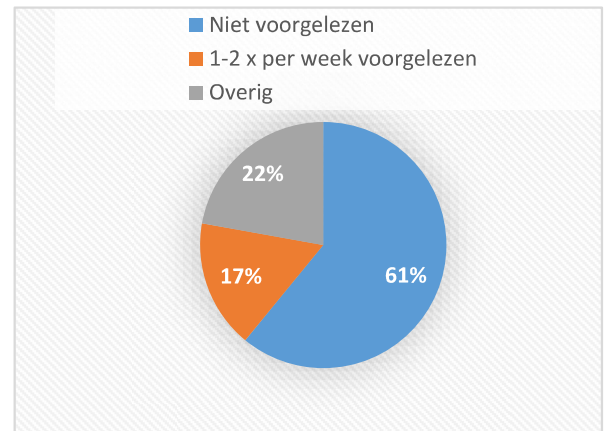
Hoe is de situatie thuis met betrekking tot (voor) lezen?

In de enquête geven de leerlingen het volgende antwoord met het voorlezen toen ze nog jonger waren. Als peuter/kleuter werd 81 % van de leerlingen minimaal 4 x in de week voorgelezen. De overige 19 % werd elke dag voorgelezen. Na deze vraag werd naar de huidige situatie gevraagd.

Cirkeldiagram 5. Hoe vaak word je (nu) voorgelezen?

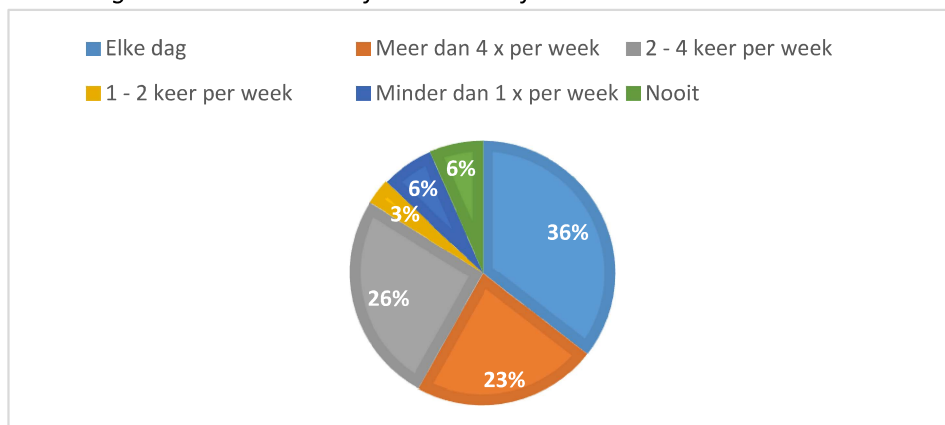
Cirkeldiagram 6. Geen of soms leesplezier versus voorlezen.

Cirkeldiagram 5 laat zien dat 59 % van de leerlingen nooit meer wordt voorgelezen. In cirkeldiagram 6 is te zien dat van de leerlingen die hebben aangegeven hebben dat ze lezen soms plezierig vinden (maar soms ook niet) ruim 61 % nooit wordt voorgelezen. Wanneer de leerlingen die 1-2 keer per week worden voorgelezen hieraan toegevoegd worden geeft ruim 78 % van de leerlingen die nooit of 'slechts' 1 a 2 keer wordt voorgelezen aan lezen soms of niet plezierig te vinden.

Van de leerlingen die nu nog elke dag voorgelezen worden geeft 50 % aan lezen erg leuk of leuk te vinden. De overige 50 % vindt lezen soms leuk.

Cirkeldiagram 7. Hoeveel lees je na schooltijd?

In cirkeldiagram 5 is af te lezen dat 36 % van de leerlingen thuis elke dag leest maar ook 12% procent geeft aan minder dan 1 x per week of zelfs nooit te lezen thuis.

Van de leerlingen die elke dag lezen heeft 25 % aangegeven lezen vaak moeilijk te vinden. Van de leerlingen die elke dag na schooltijd lezen geeft 54,5 % van deze lezers geeft aan lezen leuk of erg leuk te vinden. 46,5 % van de dagelijkse thuislezers geeft aan lezen soms leuk te vinden.

4.2.2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van school X eruit?

Middels verschillende vragen aan zowel de leerkrachten als de leerlingen is de mening met betrekking tot het huidige leesonderwijs in beeld gebracht.

Wordt er aan de basisvoorwaarden van leesplezier voldaan?

De Intrinsieke motivatie en autonomie is bekeken door te vragen naar het zelf kiezen van de te lezen boeken.

Cirkeldiagrammen 8 en 9. Mogen de leerlingen bij vrij lezen zelf kiezen wat ze lezen?

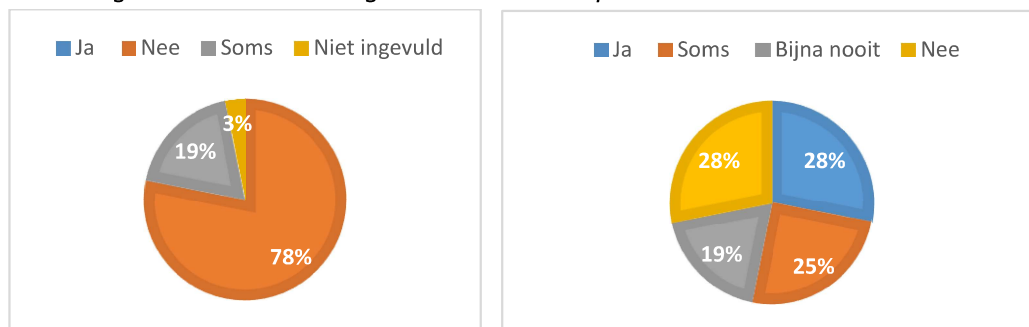

In cirkeldiagram 8 is zichtbaar dat 67 % van de leerkrachten aan geeft dat de leerling zelf mag kiezen wat hij/zij leest. Bij de leerlingen geeft 91 % van de leerlingen aan zelf te mogen kiezen. 6 van de respondenten geeft aan dat strips niet altijd mogen.

Dit opmerkelijke verschil lijkt te wijten aan een verschil in interpretatie van de vraag bij de leerkrachten. Het % zelfkiezen bij de leerkrachten wordt hoger wanneer kiezen van boeken op niveau ook wordt meegenomen. (Zie ook bijlage 8) Ook bij de leerkrachten wordt aangegeven dat stripboeken niet op ieder moment maar zijn wel toegestaan.

Wanneer het gaat om het aantal vrije leesmomenen geeft 34,4 % van de leerlingen aan dat ze nog wel meer vrije leesmomenen willen. 6,3% vindt dat er veel te veel vrij gelezen wordt. 59,3 % vindt het goed zoals het is.

Cirkeldiagram 10. Worden de gelezen boeken besproken?

Cirkeldiagram 11. In tweetallen/groepjes lezen

De basisvoorwaarde interactie is in beeld gebracht door te vragen naar het bespreken van of het spreken over verschillende boeken (zie cirkeldiagram 10. Worden de gelezen boeken besproken?). Er is geen enkele leerling die ja geantwoord heeft op deze vraag. 78 % geeft aan dat er niks besproken wordt. Bij interactie kan tevens gedacht worden aan in

tweetalen en groepjes lezen. In cirkeldiagram 11 is te zien dat 47 % van de leerlingen nooit of bijna nooit in tweetallen of groepjes te leest

Meesterschap komt aan de orde door te vragen naar het begrip van het geen er gelezen wordt. Het begrip en niveau bij de verschillende vakgebieden methodes/vakken komt later aan bod.

Cirkeldiagram 12. Moeilijkheidsgraad lezen. Ik vind lezen...

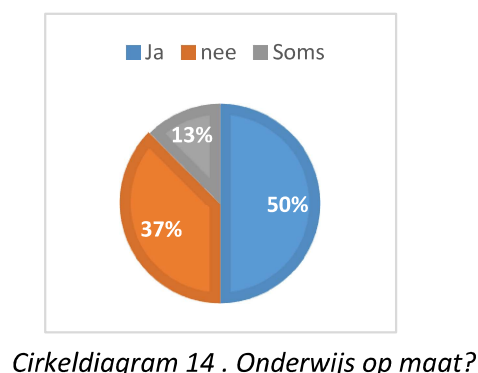
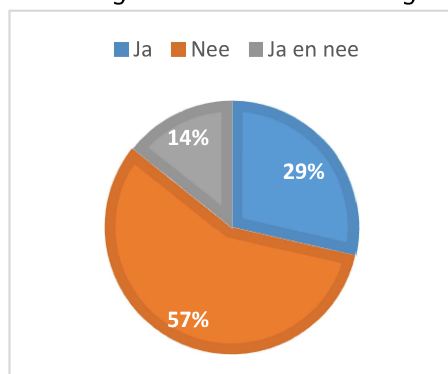

In het cirkeldiagram is te zien dat voor 10 % van de leerlingen het vaak moeilijk is. 31 % geeft aan dat het vaak makkelijk is, maar soms ook moeilijk.

In paragraaf 2.7 van het theoretisch kader wordt de wisselwerking tussen plezier en vaardigheden beschreven. “Plezier en interesse in kinderboeken leiden tot motivatie om techniek en begrip te verbeteren, en niet omgekeerd” (Walta,2018, p.22). Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat 50 % van de leerlingen die heeft aangegeven lezen heel erg leuk te vinden het ook heel makkelijk vindt. 17% geeft aan het vaak makkelijk en soms moeilijk te vinden. Dit zou de wisselwerking kunnen bevestigen. Bij de leerlingen die lezen soms of niet leuk vinden is de wisselwerking minder duidelijk zichtbaar. 23 % van deze leerlingen geeft aan lezen vaak moeilijk te vinden. Voor de andere leerlingen die lezen soms of niet leuk vinden kan alles gewoon gelezen worden of wordt lezen als (vaak) makkelijk ervaren.

Het uitdagen van leerlingen en onderwijs op maat aanbieden plaatsen we tevens onder meesterschap.

Cirkeldiagram 13. Worden leerlingen die het lezen makkelijk afgaat genoeg uitgedaagd?

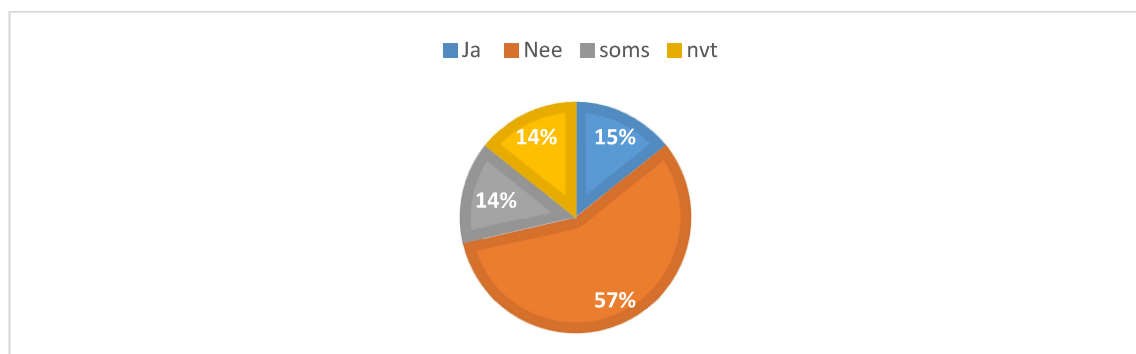

Cirkeldiagram 14 . Onderwijs op maat?

In cirkeldiagram 13 is te zien dat 57% van de leerkrachten nee aangeven als het om uitdaging gaat. Ze dit wijten aan het feit dat de methode lessen klassikaal is. De leerlingen kunnen bij het vrij lezen een boek op niveau lezen. Er zijn wel opdrachtkaarten voor de leerlingen die meer uitdaging kunnen hebben, maar er is geen input van de leerkracht. Bij de plusklas wordt er wel eens aandacht aan besteedt. Een leerkracht van groep 5 geeft toch aan dat de focus voornamelijk ligt bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Deze focus is ook terug te zien wanneer er gevraagd wordt of er onderwijs op maat wordt geboden. De leerkrachten geven hier voornamelijk antwoord met betrekking tot de leerlingen die het lezen lastig vinden. In cirkeldiagram 14 is te zien dat 37 % de leerkrachten aangeeft aan dat er geen onderwijs op maat wordt geboden. Als redenen worden onder andere gegeven dat de methode niet differentieert, dat de CITO hulpboeken moeilijk zijn en dat leerlingen met dyslexie logischer wijs meer moeite hebben. Om de 'zwakkere' lezers toch te kunnen bedienen wordt er gelezen in groepjes.

In paragraaf 2.7 komt aan de orde dat de docent als positief rolmodel kan fungeren. Wanneer de leerkracht zelf leest tijdens het vrij lezen kan hij/zij een positief voorbeeld zijn voor de leerlingen. In cirkeldiagram 15 is te zien dat 57 % van de leerkrachten nooit leest wanneer de leerlingen vrij lezen en 14 % soms. 75 % van de leraren van groep 3 t/m 8 lezen niet tijdens het vrij lezen. Terwijl in de literatuur wordt aangegeven dat dit wel motiveert en stimuleert.

Cirkeldiagram 15. De leerkracht leest tijdens het vrij lezen.

Dragen de (teksten van de) verschillende methodes bij aan leesplezier?

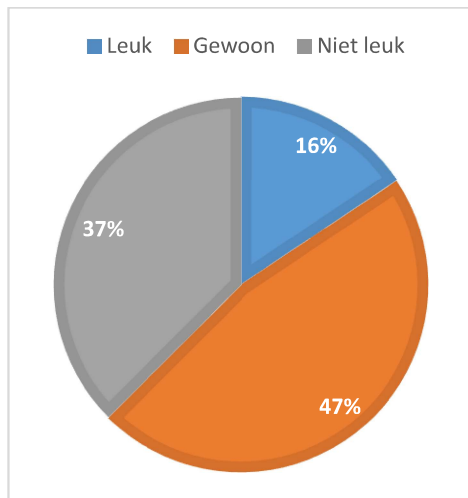
Begrijpend lezen. Methode tekstverwerken (Leerkrachten vanaf groep 4)

Alle leerkrachten geven aan graag een verandering te zien in het begrijpend lezen. Hetzij met een andere methode door 2 van de 5 specifiek aangegeven. Hetzij met andere teksten (misschien als aanvulling)

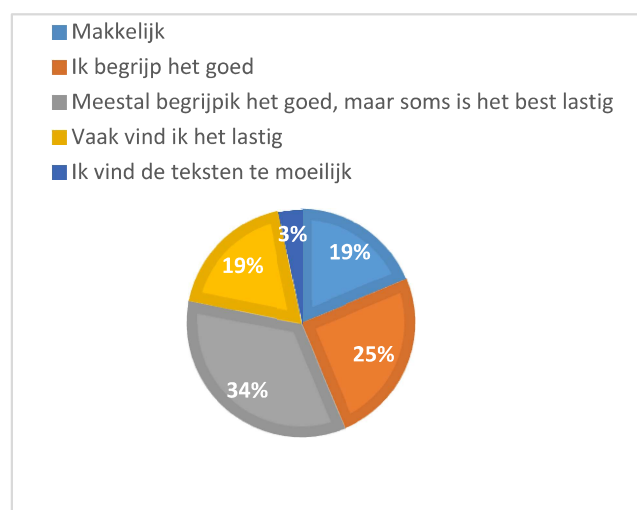
2 van de 5 = 40 % geeft aan dat het beter moet aansluiten op de cito (+ taalmethode)

2 van de 5 = 40 % noemen de term close reading

Cirkeldiagram 16. Plezier bij begrijpend lezen volgens de leerling.

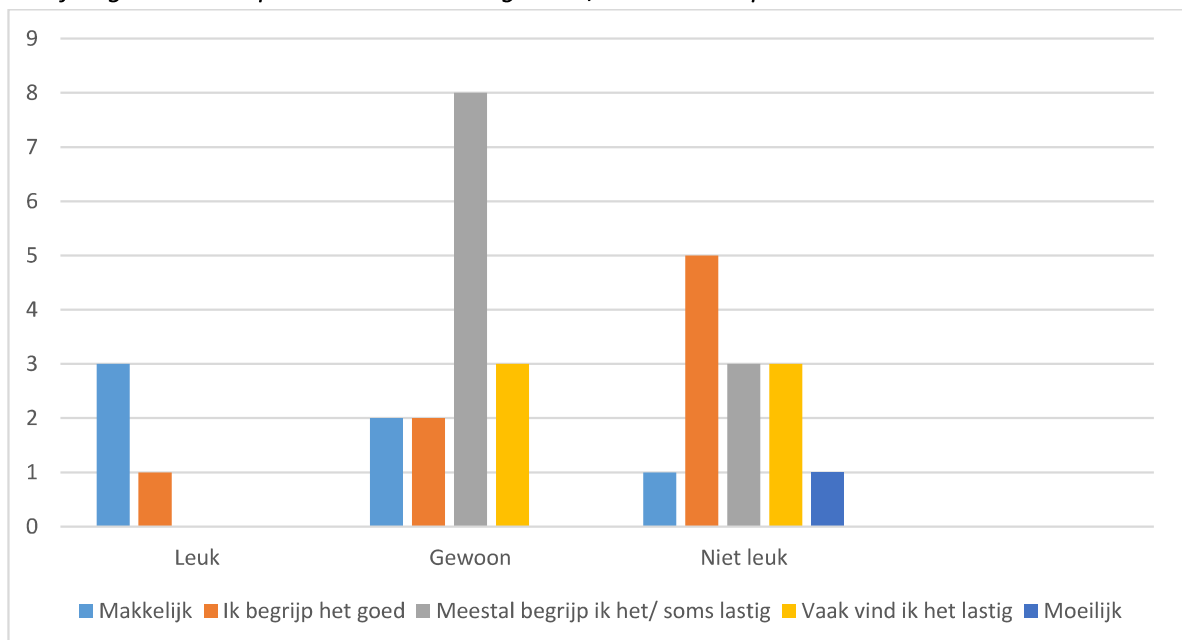

Cirkeldiagram 17. Niveau begrijpend lezen Volgens de leerling

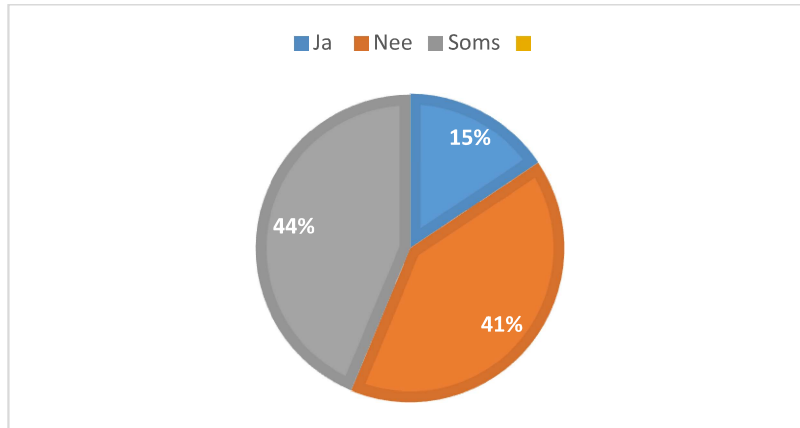
In cirkeldiagram 16 is te zien dat 37 % van de leerlingen de lessen van begrijpend lezen niet leuk te vinden. 47 % van de leerlingen geeft gewoon aan. Van deze 84 % geeft 11% aan moeite te hebben met het feit dat je niet zelf mag kiezen wat je leest. In bijlage 8 wordt specifieker op deze vraag ingegaan. In cirkeldiagram 17 is zichtbaar dat meer dan de helft, 56%, van de leerlingen begrijpend lezen, zo nu en dan, met grote regelmaat of altijd moeilijk vindt. (meesterschap)

Staafdiagram 1. Leesplezier versus vaardigheden/meesterschap.

In bovenstaand diagram wordt de wisselwerking tussen vaardigheden en plezier weergegeven. Op de verticale lijn staan het aantal respondenten. 56% van de leerlingen die gewoon of niet leuk hebben geantwoord geven aan begrijpend lezen soms/vaak lastig te vinden of zelfs moeilijk. Bij de leerlingen die hebben aangeven begrijpend lezen niet leuk te vinden geeft 31% aan vaak moeilijk of moeilijk te vinden. De leerlingen die leesplezier ervaren geven tevens aan begrijpend lezen makkelijk te vinden/goed te begrijpen.

Cirkeldiagram 18. Zou de leerling zelf kiezen voor de teksten van begrijpend lezen?

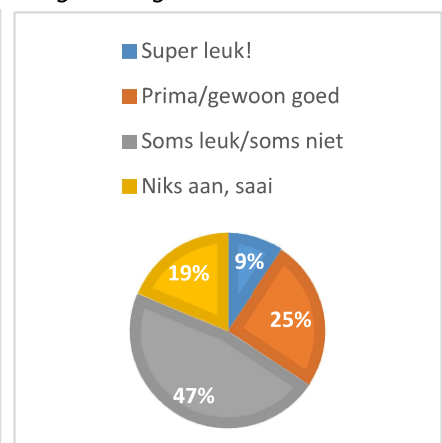
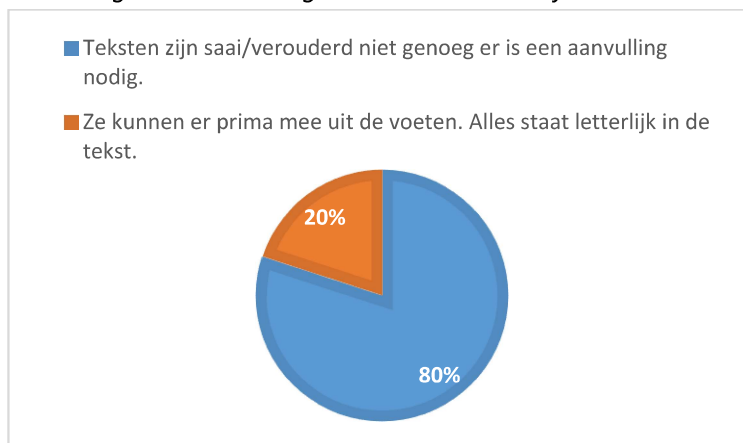

In cirkeldiagram 18 is te zien dat 15 % van de leerlingen de teksten inderdaad zou kiezen. 41 % van de leerlingen geeft aan de teksten absoluut niet zelf te kiezen het overige percentage soms wel soms niet. Van de 85 % die aangeeft soms of echt niet voor de betreffende teksten te kiezen geeft 67 % aan dat het aan het onderwerp ligt. Ook geeft 22 % van de soms en echt niet aan dat de teksten (vaak) te lang zijn.

Wereld oriënterende vakken

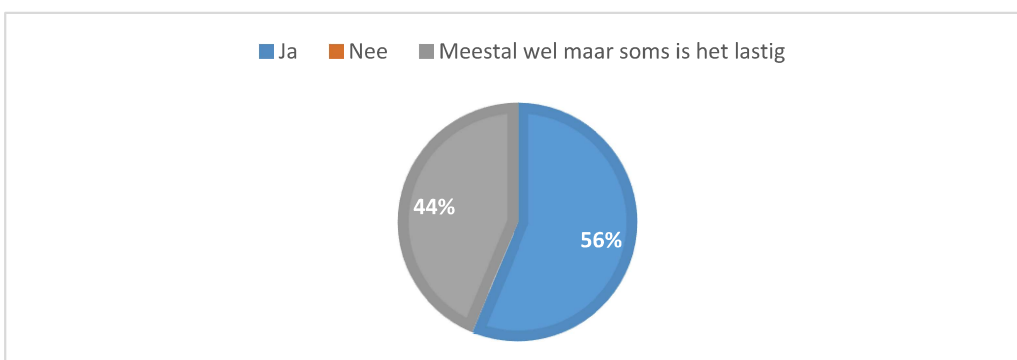
Aardrijkskunde

Cirkeldiagram 19. Mening leerkrachten Aardrijkskunde 20. Mening leerlingen AK

Bij de leraren vindt 80 % de teksten van Aardrijkskunde verouderd en saai. Er is een aanvulling nodig. Bij de leerlingen geeft 66 % aan de teksten soms niet leuk te vinden of er echt niks aan te vinden. In cirkeldiagram 21 wordt zichtbaar dat 56 % van de leerlingen de teksten goed begrijpt. 44% van de leerlingen begrijpt de teksten meestal maar vindt het soms lastig.

Cirkeldiagram 21. Begrijpen de leerlingen de teksten van Aardrijkskunde goed?

Geschiedenis

Bij de leraren vanaf groep 4 is 60 % te spreken over de teksten bij Geschiedenis. Wel geven ze aan de tekst/les leuk en interessant te moeten maken met aanvullend materiaal. In de ogen van de leerkrachten lijken de teksten functioneel en spreken ze aan. Ook de leerlingen zijn goed te spreken zijn over de geschiedenis methode. 19 % van de leerlingen is erg enthousiast en 'slechts' 9 % geeft aan de teksten saai te vinden. Tevens geeft 97% van de leerlingen aan de teksten goed of meestal goed te begrijpen. (zie voor de uitwerking in cirkeldiagrammen bijlage 8)

Natuur

Bij de teksten/methode van natuur geeft 80 % van de leerkrachten aan er naast de methode zelf een leuke draai aan te geven. 60% toch aan wel tevreden te zijn met de methode. De teksten bij het vak Natuur worden door de leerlingen het meest positief beoordeeld van de wereld oriënterende vakken. 25 % van de leerlingen geeft aan de teksten super leuk te vinden. 41 % vindt het prima/gewoon goed. Ook worden de teksten door 75% altijd goed begrepen. De overige 25 % van de leerlingen begrijpt de teksten meestal. (zie voor de uitwerking in cirkeldiagrammen bijlage 8)

Wat wordt er op dit moment gedaan om het leesplezier te bevorderen?

Deze vraag is gesteld aan de leerkrachten. Tevens is er middels verschillende vragen gekeken of hier plaats gemaakt wordt in het huidige onderwijsprogramma.

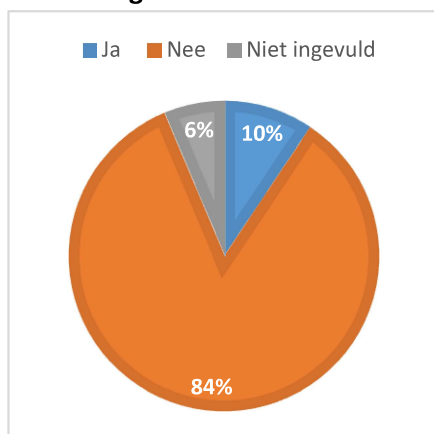
De antwoorden op de leesplezier verhogende activiteiten zijn zeer uiteenlopend. Interactief lezen, theaterlezen en samenlezen wordt genoemd.

Bij de vraag over leesplezier geeft 67 % van de docenten geeft aan dat het voorlezen bijdraagt aan het leesplezier van de leerlingen. Uit de enquête blijkt dat er in elke klas dagelijks wordt voorgelezen.

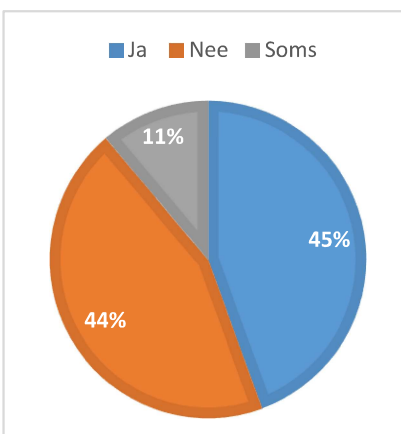
De voorleesboeken worden bewust uitgezocht en hierbij wordt onder andere gelet op de leeftijd/belevingswereld en een thema. Ook boeken die eerder een succes waren of op een lijst met beste voorleesboeken staat wordt gebruikt alleen is hier het risico zoals ze zelf al aangeven dat de boeken al wat ouder zijn. Zo komen we op de vraag: Wordt er om het leesplezier te bevorderen promotie gemaakt voor de nieuwste jeugdliteratuur?

Cirkeldiagram 22/23. Wordt er in de klas tijd gemaakt voor nieuwe kinderboeken

22. Leerlingen

23. Leerkrachten

In cirkeldiagram 22 is te zien dat 84% van de leerlingen aangeeft dat er geen tijd wordt gemaakt voor nieuwe kinderboeken. Cirkeldiagram 23 geeft aan dat 44 % van de docenten geeft aan geen tijd aan de kinderboeken te besteden. Dit verschil is te waarschijnlijk te wijten aan een verschil in interpretatie bij de leerkrachten waar door twee van leerkrachten verwezen wordt naar het label nieuw in de bibliotheek. Dit is buiten de klas. (Zie bijlage 7) Het percentage leerkrachten die er geen tijd aan besteedt ligt dus mogelijk hoger.

De samenwerking met de bibliotheek

De samenwerking met de bibliotheek wordt door de leraren als goed gezien. Het bestaat uit het lenen van boeken en enkele keer per jaar een voorleesmoment voor de kleinsten. Wel geeft 80 % van de leraren aan dat er wel meer uit de samenwerking te halen is. Als suggestie wordt aangegeven boekpromotie vanuit de bibliotheek, meer bemoeienis van de ervaren enthousiaste medewerkers bij het uitzoeken van boeken en de mogelijkheid om vaker te wisselen van boeken.

4.2.3. Wat zouden de leerlingen/leerkrachten graag anders zien/terug zien in een nieuw onderwijsprogramma met betrekking tot lezen?

Middels een openvraag zijn de leerlingen gevraagd naar de leukste activiteit/activiteiten met betrekking tot lezen. Het was een open vraag waarbij met behulp van labels de antwoorden in kaart zijn gebracht.

15,6 % Vond de Voorleesweek/voorleeswedstrijd het leukst. 34,8 % heeft aangegeven de Kinderboekenweek het aller leukst te vinden. 21,9 % heeft het open gelaten, het woord niks/niet veel/weet ik niet ingevuld. Zo'n 44 % van de leerlingen heeft geen tip met betrekking tot beter leesonderwijs. Dingen die meerdere malen genoemd worden als tip is meer vrij lezen, moeilijkere boeken en iemand uitnodigen (schrijver Paul van Loon of iemand die voorleest) Voorgelezen worden en voorlezen bijvoorbeeld bij de kleuters wordt tevens als tip genoemd.

Bij meerdere vragen in de enquête hebben de leerkrachten tips gegeven met betrekking tot beter leesonderwijs/bevordering van het leesplezier. Hierbij zijn onder andere Close reading en het intensiveren/uitbreiden van de samenwerking met de bibliotheek meerdere malen genoemd.

4.2.4. Literatuurstudie naar een aanpak om leesplezier te bevorderen

Na het afnemen van de enquête en het lezen van enkele artikelen is het duidelijk geworden dat Close Reading een manier van lezen is die effectief is voor het begrijpen van de tekst. Close reading een manier om aan dieper tekstbegrip te werken in het basisonderwijs. Het lijkt een succesvolle manier van leesplezier. Wat is het precies? De allerbelangrijkste vraag is vanzelfsprekend, draagt deze manier van onderwijs bij aan het leesplezier van de leerling? Bij gebrek aan praktijkvoorbeelden vanwege de Coronacrisis is er literatuuronderzoek gedaan naar het fenomeen Close Reading.

Wat is Close Reading?

Uit het praktijkonderzoek waarvan eerder in dit hoofdstuk een beschrijving van de resultaten is beschreven is gebleken dat begrijpend lezen door veel leerlingen als saai ervaren wordt.

38% van de leerlingen geeft aan de teksten niet leuk te vinden. Tevens geeft 47 % van de leerlingen 'gewoon' aan. Ook is duidelijk geworden dat meer dan de helft, 56%, van de leerlingen begrijpend lezen, zo nu en dan, met grote regelmaat of altijd moeilijk vindt. Ook de docenten hebben hun mening met betrekking tot de begrijpend lezen methode. De docenten geven onder andere aan dat de teksten niet aansluiten bij de interesses maar ook niet aansluiten bij de toetsing middels cito. 'De opkomst van Close Reading moet gezien worden als een reactie op de praktijken voor begrijpend lezen die geen betere begrijpende lezers tot gevolg hebben' (Lapp ea 2018) 'Close reading: door intensief, kritisch en herhaald lezen ontstaat interactie met de tekst, met tekstbegrip tot gevolg' (2016 Vernooij & Mijs)

Close reading is een vaardigheid die iemand niet zomaar leert. 'De werkwijze houdt veel in: de leerlingen leren begrijpen hoe schrijvers hun boodschap overbrengen, ze leren aantekeningen maken, op de tekst gerichte vragen stellen en beantwoorden. Ze leren ook met anderen over de inhoud van de tekst te praten of te discussieren, informatie uit te wisselen en te schrijven over de tekst.' (2018 Lapp etc) Tevens wordt er aangegeven dat de teksten wel wat moeilijker mogen zijn. Wanneer de teksten te makkelijk zijn wordt er vooral oppervlakkig gelezen. 'Een complexe, authentieke tekst biedt meer uitdaging en daarmee kans op ontwikkeling' (2016 Vernooij etc)

Zorgt Close Reading voor plezier volgens de literatuur?

Maar leidt dit alles dan tot meer plezier? 'Close Reading is een aanpak waarbij al met jonge kinderen de diepe betekenis in het verhaal te onderzoeken en te ontdekken valt. De activerende werkvormen zetten alle leerlingen aan tot denken en maken dat alle leerlingen actief meedoen. Dit zorgt voor grote betrokkenheid en plezier bij kinderen. (Logchem, 2018) Zoals Diana Lapp zegt: Close Reading geeft het onderwijs een impuls die leidt tot betere en meer gemotiveerde begrijpende lezers. (2018) Dit kan gekoppeld worden aan de resultaten van het praktijkonderzoek waarbij de wisselwerking tussen (het gebrek) aan leesplezier en vaardigheden duidelijk zichtbaar wordt bij het begrijpend lezen.

Hoofdstuk 5. Conclusies, aanbevelingen en discussie

In de eerste paragraaf zijn de conclusie en aanbevelingen van dit praktijkonderzoek geformuleerd en in de tweede paragraaf worden een aantal punten ter discussie gesteld.

5.1. Conclusie en aanbevelingen

De conclusies die in deze paragraaf worden getrokken hebben betrekking op het praktijkonderzoek dat in maart/april 2020 is uitgevoerd bij de leerkrachten van en leerlingen van School X te Wommels. Tevens is het gebaseerd op het literatuuronderzoek. De conclusies worden per deelvraag beschreven waarna de onderzoeksvraag wordt beantwoordt.

Deelvraag 1. Hoe staat het met het leesplezier van de leerlingen op school X?

Uit een onderzoek van de Stichting Lezen, De leesmotivatie van Nederlandse kinderen en jongeren, blijkt dat een ruime meerderheid van de leerlingen in het basisonderwijs (82%) het (heel erg) leuk vindt om boeken te lezen (Stichting Lezen, 2017) Het percentage met betrekking tot het leesplezier onder de leerlingen van groep 5 t/m 8 van School X ligt lager. 57% van de leerlingen geeft aan plezier te hebben in lezen. 56 % van de leraren vindt dat het beter kan met betrekking tot het leesplezier in de klas.

Wat maakt het lezen voor de leerlingen leuk of juist niet? Van de leerlingen die aangeven soms leesplezier te ervaren geeft 92 % aan dat het leesplezier afhankelijk is van de boeken die er voorhanden zijn/Dat er soms geen leuke boeken zijn.

Is er een verschil zichtbaar tussen jongens en meisjes? In het theoretisch kader paragraaf 2.5 werd aangegeven dat jongens significant lager scoren dan meisjes (NRC,2020) Dit blijkt niet uit het praktijkonderzoek onder de leerlingen van school X. Bij de jongens geeft 62,5 % lezen leuk te vinden. Bij de meisjes geeft 54 % aan lezen plezierig of heel erg plezierig te vinden. Ter discussie staat hier het aantal jongens dat heeft deelgenomen aan het onderzoek 'slechts' 25%.

Hoe is de situatie thuis met betrekking tot (voor)lezen? In het boek Verborgen Talenten, jeugdliteratuur (Mooren et al, 2015), wordt verminderd leesplezier onder andere toegeschreven aan een tekort aan voorlezen thuis. Van de leerlingen van school X die hebben aangegeven hebben dat ze lezen soms plezierig vinden (maar soms ook niet) wordt ruim 61 % nooit voorgelezen. Van de leerlingen die nu nog elke dag voorgelezen worden geeft 50 % aan lezen erg leuk of leuk te vinden. De overige 50 % vindt lezen soms leuk.

Deelvraag 2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van School X eruit?

In paragraaf 2.3 worden de basisvoorwaarden van leesplezier beschreven. **Wordt er op School X aan deze basisvoorwaarden voldaan?** Bij het vrij lezen wordt er bij groep 5 t/m 8 aan de intrinsieke motivatie en autonomie voldaan. 91 % geven aan zelf te mogen kiezen wat ze lezen. Er is weinig sprake van interactie 78% van de leerlingen geeft aan dat een boek niet besproken wordt en ook wordt er volgens 47 % nooit of bijna nooit in groepjes gelezen. Wat betreft meesterschap geeft 38% van de leerkrachten aan geen onderwijs op maat te bieden. De leerlingen die qua lezen meer uitdaging kunnen hebben worden volgens 57% van de leerkrachten niet genoeg uitgedaagd.

Zoals eerder als hypothese is uitgesproken wordt er niet aan alle basisvoorwaarden van leesplezier voldaan.

Dragen de (teksten van de) verschillende methodes bij aan leesplezier? Alle leerkrachten geven aan graag een verandering te zien in het begrijpend lezen. 40 % geeft aan dat de methode beter moet aansluiten op de cito. Als tip voor verbetering wordt door 40% de term close reading gebruikt. 37 % van de leerlingen geeft aan de lessen van begrijpend lezen niet leuk te vinden. 40,6 % van de leerlingen zou de teksten absoluut niet zelf uit te kiezen en 43,8% geeft aan soms (autonomie) 66,67% van geeft voor het niet kiezen het onderwerp als reden. 56% van de leerlingen die gewoon of niet leuk hebben geantwoord geven aan begrijpend lezen soms/vaak lastig te vinden of zelfs moeilijk. Bij de leerlingen die hebben aangegeven begrijpend lezen niet leuk te vinden geeft 31% aan vaak moeilijk of moeilijk te vinden. De leerlingen die leesplezier ervaren geven tevens aan begrijpend lezen makkelijk te vinden/goed te begrijpen. Hier wordt het verband tussen plezier en vaardigheden waarover in paragraaf 2.7 gesproken wordt zichtbaar. Dit is volgens de verwachting die eerder werd aangegeven in de hypothese (paragraaf 3.2.3)

Wat betreft aardrijkskunde vindt 80 % van de leraren de teksten verouderd en saai. Bij de leerlingen geeft 66 % aan de teksten soms niet leuk te vinden of er echt niks aan te vinden. 44 % van de leerlingen begrijpt de tekst meestal wel, maar vindt het soms lastig. Over geschiedenis zijn zowel de leerlingen als de leerkrachten beter te spreken. Bij de leraren vanaf groep 4 is 60 % wel te spreken over de teksten bij Geschiedenis. Wel geven ze aan de tekst/les leuk en interessant te moeten maken met aanvullend materiaal. Bij de leerlingen geeft slecht 9% aan er niks aan te vinden. De teksten worden door 97% altijd begrepen of meestal wel begrepen. Ook hier weer 80 % die aangeeft dat de leerkracht naast de methode zelf een leuke draai moet geven aan de les. 60% is tevreden met de methode. 25 % van de leerlingen vindt de teksten super leuk. Slechts 9 % vindt de teksten echt niet leuk. 75 % van de leerlingen begrijpt de teksten van natuur goed en 25% meestal wel.

Wat wordt er op dit moment gedaan om het leesplezier te bevorderen? Alle leerkrachten zijn het er over eens dat het voorlezen leesplezier bevorderend is. De antwoorden op de leesplezier verhogende activiteiten zijn zeer uiteenlopend. Interactief lezen, theaterlezen en samenlezen wordt genoemd. School X doet mee aan verschillende landelijke leesbevorderende campagnes waaronder de Voorleeswedstrijd, het Voorleesontbijt en de Kinderboekenweek. Bij de van de volgende deelvraag is te zien dat leerlingen dit waarderen en als plezierig ervaren.

Deelvraag 3. Wat zouden de leerlingen/leraren graag anders zien/terug zien in een nieuw onderwijsprogramma met betrekking tot lezen?

Bij de leerlingen geeft 84 % aan dat er geen tijd wordt gemaakt voor nieuwe boeken en jeugdliteratuur. 80 % van de leraren benoemt dat er wel meer uit de samenwerking met de bibliotheek te halen is te halen is. Tevens wordt de term Close reading genoemd als een mogelijke toevoeging aan het leesonderwijs. 15,6 % van de leerlingen geeft aan De Voorleesweek/voorleeswedstrijd het leukst te vinden van het afgelopen jaar. Ook de Kinderboekenweek wordt als een prettige activiteit ervaren. 34,8 % van de leerlingen heeft aangegeven dit de aller leukste leesactiviteit van het jaar te vinden.

Deelvraag 4. Methode/ manier van lezen in de klas om leesplezier te bevorderen

Close reading kan een interessante en bruikbare stap zijn naar meer leesplezier in de klas.

Het bevordert en verhoogd het tekst begrip maar tevens het leesplezier. Close reading kan bij school X voor verhoging van het leesplezier zorgen.

De deelvragen dragen bij aan het beantwoorden van de onderzoeksvraag:

Wat kan school X doen om het leesplezier bij de leerlingen van groep 5 t/m 8 te bevorderen?

- Zorg voor meer variatie in de boeken die de leerlingen kunnen lezen. Dit kan onder andere mogelijk gemaakt worden door het vaker lenen van boeken bij de bibliotheek bespreekbaar te maken.
- Het belang van voorlezen nog eens bij de ouder van de leerlingen vanaf groep 3 aan de orde brengen. Voorlezen thuis kan het leesplezier van de leerling bevorderen.
- (Meer) lezen in groepjes/duo's. Interactie is één van de basisvoorwaarden van leesplezier. Dit kan men doen doormiddel van bijvoorbeeld theaterlezen of samenlezen op verschillende leesniveaus. Ook een WO les kan eens in de zoveel tijd op deze manier worden ingevuld.
- Meer lezen op maat Niet alleen de 'zwakkere' lezers begeleiden, maar ook de goede lezer uitdagen. Te weinig uitdaging zorgt voor desinteresse en kan voor een daling van het leesplezier zorgen.
- De methode van Begrijpend Lezen (gedeeltelijk) vervangen. Hierbij kan gedacht worden aan Close Reading. Laat een werkgroep naar de mogelijkheden kijken. Het boek Close Reading van Diane Lapp geeft handvatten met betrekking tot de praktische uitvoering en de te gebruiken teksten. Maak keuzes met betrekking tot de methode. Houdt rekening met de wisselwerking tussen plezier en vaardigheden. Bij de lessen die geen doorgang meer vinden kan er gekeken worden naar het doel. Deze doelen kunnen bereikt worden door het toepassen van Close Reading.
- Aardrijkskunde actualiseren. De methode nogmaals onder de loep nemen en zorgen voor een structurele aanvulling. Bekijk goed welke teksten wel en niet gebruikt worden en denk hierbij vooral aan de intrinsieke motivatie en meesterschap.
- De landelijke leesbevorderende campagnes zoals onder andere de Kinderboekenweek en de Voorleeswedstrijd behouden. Uit de enquêtes blijkt dat deze campagnes tevens leesplezier bevorderend zijn. Bekijk de activiteiten tijdens deze campagnes en bekijk de mogelijkheden om enkele onderdelen structureel te laten terug komen in het lesprogramma.
- Ga in gesprek met de bibliotheek met betrekking tot het verrijken van de samenwerking. De mogelijkheid om vaker boeken te mogen wisselen en een enthousiaste bibliotheek medewerker die een adviserende rol aanneemt met het maken van keuzes kan het leesplezier verhogen. Een structureel terugkomende boekpromotie vanuit de bibliotheek zou ook erg welkom zijn.

5.1. Discussie

In deze paragraaf worden een aantal punten ter discussie gesteld die invloed kunnen hebben gehad op de betrouwbaarheid en validiteit van mijn onderzoek.

- De enquêtes van de leerlingen konden door de Coronacrisis niet fysiek worden afgenomen in de klas. In de begeleidende mail zijn de leerlingen van een uitleg voorzien. Doordat de vragen niet per vraag vooraf konden worden besproken is er meer ruimte voor verschil in interpretatie. Van der Donk en Van Lanen (2018) geven aan tevens aan dat zowel de plaats als de aanwezigheid van personen de respondenten kan beïnvloeden.
- De vragenlijst is besproken met de directeur van school X. Van der Donk en Van Lanen (2018) geven aan dat het tevens raadzaam is de enquête voor te leggen aan enkele respondenten die de onderzoeksgroep vertegenwoordigen.
- Door de enquêtes digitaal af te nemen hebben we van ruim 1/3 deel van de leerlingen de enquête ingevuld terug ontvangen. Bij fysieke afname hadden we van alle leerlingen een enquête retour gekregen. Het is mogelijk dat leerlingen met weinig leesplezier, nu zonder leerkracht aan hun zij, niet de moeite hebben genomen om de enquête in te vullen.
- Doordat er geen begeleiding van een leerkracht aanwezig was bij het (digitaal) invullen van de enquête had de leerling de mogelijkheid vragen niet te beantwoorden. Dit wordt onder andere duidelijk bij de vraag om tips vanuit de leerling. Hier heeft 44% het antwoord open gelaten of de ingevuld geen tips te hebben. Bij fysieke afname had de begeleider van het proces er voor kunnen zorgen dat iedere vraag beantwoordt werd.
- Bij de enquête voor de leerlingen zouden de antwoorden van de vraag Ik vind lezen...ter discussie kunnen staan. 'Vaak makkelijk, soms makkelijk' en 'gewoon, ik kan alles lezen wat ik wil en moet lezen' zijn geen juiste graadmeters en sluiten niet goed op elkaar aan. Wanneer gewoon als tweede optie was genoteerd was de vraag beter geweest. De vragen over het niveau bij de verschillende vakken zijn gelukkig beter doordacht.
- Bij begrijpend lezen zijn bij de open vraag waarom de leerling wel of niet de tekst zelf zou uitkiezen tussen haakjes enkele opties gegeven. Hier is voor gekozen aangezien de leerlingen niet van een extra uitleg konden worden voorzien. Dit kan worden gezien als 'het antwoord in de mond leggen.' Gelukkig was het percentage met betrekking tevredenheid over de methode overduidelijk.
- Het onderzoek is gericht op de leerlingen van groep 5 t/m 8. Toch is er voor gekozen de leerkrachten van alle groepen te bevragen om, op sommige vlakken, een totaalbeeld te scheppen. Hier is voor gekozen aangezien de inbreng van iedere leerkracht kan bijdragen aan leesplezier bij groep 5 t/m 8. Bij verschillende vragen worden de antwoorden vanaf groep 4 meegenomen aangezien de methodes vanaf dat moment gelijk blijven. Het leesplezier in eerdere groepen is van belang voor het leesplezier in de hogere groepen. De antwoorden van de leerkrachten van alle groepen tegenover de respons van de leerlingen van groep 5 t/m 8 kan voor een vertekend beeld zorgen.

Literatuurlijst

- Au, K (2009) Promoting ownership of literacy. *Reading Today*, 26 (6), 16.
- Blok, H., Oostdam, R., & Boendermaker, C. (2012). *Effecten van begeleid hardop lezen van teksten op technisch lezen, begrijpend lezen, woordenschat en leesplezier bij zwakke lezers in de leerjaren vier tot en met zes*. *Pedagogische Studiën*, 89(2), 88-103.
- Bonset, H (2016) Kan leesbevordering de ontlezing stoppen? *Levende Talen Tijdschrift*. 17 (2)
- Van der Donk, C., Van Lanen, C. (2018) *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.
- Close Reading in de onderbouw. HJK. Vakblad voor leerkrachten van 3 tot 8 jaar. (oktober 2018)
- Huizenga, H. (2009). *Taal en didactiek: Aanvankelijk en technisch lezen*. Groningen: Noordhoff.
- Kennisplatform voor het onderwijs. Geraadpleegd op 19 februari, 2020.
<https://wij-leren.nl/geletterdheid.php>
- Kortlever, D., & Lemmens, J. (2012). Relaties tussen leesgedrag en Cito-scores van kinderen. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40 (1), 87-105
- Krashen, S. (2004) *The power of reading: Insights from the research* (2^e ed.) Portsmouth, NH: Heinemann.
- Lapp, D e.a. (2019) *Close reading. Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs*. (3^e druk) Huizen, Pica.
- Leesmonitor. *Leesplezier stimuleren*. Geraadpleegd op 4 februari, 2020.
<https://www.leesmonitor.nu/nl/leesplezier-stimuleren>
- Leesmonitor (2020). *Leesplezier volwassenen*. www.leesmonitor.nu/nl/leesplezier-volwassenen. Geraadpleegd op 18 februari, 2020.
- Malmberg (2020) *Intrinsieke motivatie en lezen*. www.malmberg.nl/basisonderwijs/artikelen-basisonderwijs/intrinsieke-motivatie-en-lezen.htm. Geraadpleegd op 1 mei, 2020.
- McRae, A., & Guthrie, J. T. (2009). Promoting reasons for reading: Teacher practices that impact motivation. In E. H. Hiebert (Red.), *Reading more, reading better* (pp. 55–76). New York: Guilford Press.
- Mol, S., & Bus, A. (2011) Lezen loont een leven lang. *Levende Talen Tijdschrift*, 12 (3), 3-15

- Mooren, P., Ghonem-Woets, K., Van Koeven, E., Kurvers, J., & Verschuren, H. (2015) *Verborgten talenten. Jeugdliteratuur in de school*. Bussum: Coutinho
- Nagy, W., Anderson, R., & Herman, P. (1987) Learning word meanings from context during normal reading. *American Educational Research Journal*, 24, 237 -270.
- Nielen, T., & Bus, A. (2015) Leesmotivatie stimuleren. *JSW*, 99 (8). 6-9
- Notten, N. (2011) Parents and the media: Causes and consequences of parental media socialization. (Dissertatie, Radboud Universiteit, Nijmegen)
- Paus, H., Van den Brand, A (red)., Bachinni, S., Dekkers, R., Hofstede, D., Markesteijn, C., Meijer, H., (2018) *Portaal. Praktische taaldidactiek voor het taalonderwijs*. (5^e druk) Bussum: Coutinho.
- Praxisbulletin. (16 mei, 2019) *Leesplezier bevorderen doe je zo*. Geraadpleegd op 4 februari, 2020, <https://www.praxisbulletin.nl>
- Remie, M., Veldhuis, P., (31 januari, 2020) Hoe we kinderen weer aan het lezen krijgen. *NRC*
- Schram, D., (2015) *Hoe maakbaar is lezen?* Stichting Lezen
- Simons, M., T'Sas, J., Mommaerts, M., & Caelen, D (2015). Kunnen nieuwe media leesplezier bevorderen? *Levende Talen Magazine*, 1. 10-15
- Stichting Lezen (2014) Leesverschillen tussen jongens en meisjes. Aangeboren of aangeleerd?
- Stichting Lezen (2017) *De leesmotivatie van Nederlandse kinderen en jongeren*. Duo onderzoek.
- Stichting Lezen. De nationale voorleeswedstrijd, geraadpleegd op 18 januari 2020. www.denationalevoorleeswedstrijd.nl
- Tule inhouden en activiteiten. Geraadpleegd op 19 januari 2020, www.tule.slo.nl.
- Vernooij, K., Mijs, D. (Nr. 5. 2016) *Close reading onder de loep*. LBRT. Tijdschrift voor remedial teaching.
- Valkenberg, S., (25 april, 2018) *Waarom moet lezen perse leuk zijn?* De Volkskrant.
- Veen van de, R. (2016) Help, Ik ben (g)een lezer! Leesbevordering: 'Je krijgt wat je geeft.' *Levende Talen Magazine*. 17 (1)

Walta, J. (2018) *Handboek leesbevordering door Jos Walta*. (5^e druk). Eindhoven:
Kinderboekenwinkel de Boekenberg

Bijlagen

Bijlage 1. Logboek

20 september: onderzoekscollege

2 oktober: mail verzonden directeur school X. Voor de zomervakantie al eens gesproken maar zijn er al concrete plannen voor een onderzoek. Zelf enkele ideeën aangedragen. 16 oktober wordt het besproken tijdens de vergadering.

17 oktober: mail gestuurd. Meer duidelijkheid?

18 oktober: Mail ontvangen directeur met onderwerp. 's Middags onderzoekscollege. Thuis brainstormen.

1 november: kort onderzoeksopzetformulier besproken met SLB.

20/21 november: Onderzoeksopzet geschreven.

22 november: formulier onderzoeksplan besproken SLB

23 november: op zoek naar literatuur.

26 november: Onderzoeksopzet besproken met directeur en taal coördinator.

29 november: gesprek met Harma over mijn onderzoeksopzet.

16 december: mail gemaakt voor de directeur met vragen naar aanleiding van het gesprek met Harma.

17 december: mail terug ontvangen van directeur. Klein gesprekje.

18 december: onderzoeksopzet vernieuwd + verzonden naar Harma.

7 jan Een halfuurtje lezen in de literatuur

8 jan Een halfuurtje lezen in de literatuur

9 jan 2 uren bezig met het onderzoeksplan. Oa inleiding schrijven.

10 jan Onderzoekscollege. Onderzoek doen in de notendop. Geef je echt antwoord op de vraag.

14 jan halfuurtje lezen in de literatuur

16 jan 2,5 uur onderzoek. Literatuur verwerken. Wat wil ik nu echt weten voor mijn onderzoek?

17 jan 3 uren onderzoeksplan. Literatuuronderzoek.

19 jan. 2 uren. Gevonden literatuur verwerken.

Eerder bedachte deelvragen lijken onbelangrijk en nieuwe deelvragen/onderwerpen krijgen vorm in mijn theoretisch kader.

22 jan. Het onderzoeksplan verder afmaken. Literatuuronderzoek tot zover afronden. Apa bronnen op de juiste wijze vermelden. Probleemanalyse nog beter in beeld brengen.

Probleemstelling + deelvragen nogmaals bekijken. Onderzoeksaanpak aanvullen, etc 8 uren.

23 jan. Het onderzoeksplan afmaken. 6 uren.

04 feb. 2,5 uren. De opmerkingen van Harma tot me nemen. Nieuwe literatuur zoeken en lezen over onder andere de vijf essentiële ingrediënten mbt leesplezier.

8 feb. Vanaf het begin naar het onderzoeksplan kijken. Inleiding van studiegenoot gelezen. Samen met de opmerkingen tot nieuwe inzichten gekomen en de inleiding herschreven. 2 uren.

12 feb. 3 uren onderzoeksplan. Vragen en ideeën uitzetten plannen studiebegeleider en directie stageschool.

13 feb. Verder met het corrigeren en het verbeteren van het onderzoeksplan. Ik krijg steeds meer voor ogen wat ik wil doen, hoe ik het wil doen maar ook hoe dit onderzoeksplan hier aan gaat bijdragen. Vernieuwde probleemanalyse geschreven. 1,5 uur.

14 feb. Doorspreken onderzoek met Harma. 1 uur.

18 feb. Flink aan de slag. Herzien plan. 5 uren.

19 feb. 1,5 theoretisch kader. Basisvoorwaarden koppelen aan het leesonderwijs in Nederland

1 ¼ opnieuw kijken naar waarom is lezen belangrijk. Verdieping in eigen woorden.

21 feb 6 uren. Verdieping theoretisch kader. Verbanden leggen.

22 feb. 2,5 uur samenvatting theoretisch kader helpt me met het formuleren van hoofdstuk 3. Ik heb een duidelijker beeld van de verbanden tussen het theoretisch kader en het vervolg van mijn onderzoek.

23 feb. Vragen formuleren voor gesprek morgen. Een concept enquête formuleren. Mijn plan helpt me hier goed bij? 1,5 uren

24 feb. ¾ overleg directeur A. 's Avonds laat nog even een snelle blik over de enquête. ½ uur.

25 feb. Zowel de vragen voor de leerlingen als de docenten concretiseren. Enquête leerlingen in conceptvorm uitgewerkt. 2

26 feb. Enquête leerlingen aan de directeur laten lezen en even kort besproken ¼

28 feb. Enquête leerkrachten in conceptvorm uitgewerkt en naar de directeur gestuurd. 1 ½

29 feb. Tweede versie onderzoeksplan verder uitwerken. 2 uren

1 maart. 3,5 uren. Laatste hand tweede versie onderzoeksplan.

12 maart feedback in enquête verwerken 1 uur

13 maart mail Harma

17 maart mailverkeer met Harma. Mijn onderzoeksplan is goedgekeurd! + mail dir. Jappie. ½ uur.

18 maart mail met de enquêtes + begeleidend verhaal ½ uur. Feedback 2^e beoordelaar ontvangen.

19 maart mailverkeer met juffen. Inmiddels 2 enquetes terug ontvangen.

23 maart. De enquetes druppelen binnen maar nog lang niet allemaal.

24 maart. Een reminder gestuurd naar de leerkrachten. Dit helpt ik krijg steeds meer binnen. 1 uurtje.

27 maart. Overleg met studiegenoten. 45 min.

De enquetes zijn binnen. De verwerking ervan kan beginnen. Maar hoe gaan we dat doen? Ik bekijk de mogelijkheden op internet en in de literatuur.

Survey Monkey bleek toch niet het systeem voor mij. Survio niet. Dan toch Excel misschien? Ondanks de vele open antwoorden. We kijken even verder. Aangezien mijn enquête voor de leerkrachten een soort interview is met veel open antwoorden heb ik er voor gekozen eerst alle antwoorden per vraag onder elkaar te zetten in WORD. Dan krijg ik een goed overzicht van de gegeven antwoorden en -daarna kan ik overgaan tot categoriseren. 2,5 uren

28 maart. Resultaten enquêtes verwerken. 2 uren

29 maart. Resultaten in een document 1,5

30 maart. Resultaten doornemen en begin maken met in beeld brengen.

3 april.app contact met de directeur ivm verspreiding enquetes . Enquête klaar maken voor het digitale invullen van de leerlingen. 1,5 uurtje.

Ik app nog even met Sabina van groep zes. Heeft iedereen inmiddels Technisch lezen? Nee alleen een paar 'zorg'leerlingen die in een groepje lezen. Pas de tweede helft van het schooljaar beginnen we hiermee en dit is door de Corona crisis helaas dus nog niet gelukt. Ik moet deze vraag dus aanpassen in de enquête. Leerlingen zullen niet weten wat ik met Technisch lezen bedoel. In de klas had ik het kunnen toelichten.

6 april. Sabina laat me het boek van technisch lezen zien maar dit is dus nog niet voor

iedereen aan de orde geweest.

7 april. Ik kies er voor om het onderdeel Technisch lezen niet meer apart te benoemen.

Sommige leerlingen zijn in aparte groepjes wel met verschillende facetten van lezen, waaronder technisch lezen. Ik kies ervoor hier iets mee te doen. Vragen aangepast.

Begeleidende mail voor de directeur die de mail doorzet en een begeleidende mail voor de leerlingen (2 uren)

8 april tot 22-04

Mail verkeer directeur/collega's/ studiebegeleider. Enquêtes die binnen druppelen.

Reminder, etc.

Totaal een uur of 3 a 4.

22 april Waar staan we? Wat is er binnen tot nu toe? Waar loop ik tegen aan. Vragen onderzoeksplan/enquetes/resultaten op een rijtje voor overleg vrijdag 24 april. Vragen die er toe bijdragen dat ik in de meivakantie een mooie slag kan slaan.

Bekijken onderzoeksverslag Anja. Artikelen Close reading doornemen. Met resultaten leraren aan de slag.

3 uren.

24-04 Overleg met Harma. Een half uur.

3,5 uren met onderzoek aan de slag. Resultaten van de enquêtes van de docenten op een rijtje zetten.

29-04 6 uren uur resultaten enquetes/interviews leraren+ resultaten leerlingen in Excel 01-5 mei. Resultaten leerlingen in beeld brengen naar aanleiding van de eerder ingevulde gegevens in Excel. Middels % en cirkeldiagrammen. 5,5 uren.

3 mei 1,5 resultaten laatste vragen leerlingen in beeld brengen middels cirkeldiagrammen.

4 mei 3,5 uur bezig met hoofdstuk resultaten leerkrachten/leerlingen.

1,5 uur bezig met onderzoek met betrekking tot Close Reading.

7 mei. 7 uren. Resultaten.

8 mei Conclusie/aanbeveling/discussie. Start van een laatste doorlees en correctieronde. 6 uren.

10 mei. 6 uren. Het hele rapport nogmaals bekijken/aanpassen. Tevens aan de hand van de opmerkingen van het onderzoeksplan. Een concept van het 'bijna' volledige rapport verzonden naar studiebegeleider.

12 mei. Korte bespreking taal coördinator B met betrekking tot de voorlopige conclusies en aanbevelingen. Verschillende onderdelen zullen worden meegenomen in het jaarplan voor het domein Lezen.

15 mei. Doornemen opmerkingen vragen noteren. Overleg met Harma. 3 uren.

17 mei. Begin maken met de opmerkingen. 2 uren.

21 mei. 8 uren onderzoeksrapport aan de hand van opmerkingen.

22 mei. 15 uren. Het onderzoeksrapport optimaliseren.

Bijlage 2. Frequentieschema leesonderwijs school X

D = dag W = week M = maand HJ = Half Jaar J = Jaar

W 2 x = wekelijks 2 x.

1 x 2W = 1 keer in de 2 weken

Vertellen	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	W	W	W	W	M	M	M	M
Freq.	D	W/D	D	W	M	W 2x	W	W

Basiswerkvormen

Voordragen/ declameren	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	D	D	D	D	W	W	M	M
Frequentie	X	D Opzeg versje	W	M	X	W	M	M

Voorlezen	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	D	D	D	D	W 4x	W 4x	W 3x	W 3 x
Freq.	D	D	D	W 3x	W 3x	W 3x	W 4 X	D (10min)

Mondeling (en schrift.) presenteren	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	M	M	M	M	W	W	W	W
Frequentie	W	2 ^e helft jaar.	W	W	M	1 x 2W	M	J 3 x + paar x groep

Verbindende werkvormen

Interactief werken met prentenboeken	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	W	W	1 x 6W	1 x 6 W	1 x 3M	1 x 3M	HJ 1 X	HJ 1 x
Frequentie	W	D	W	1 x 3M	X	1 x 4 M	X	W (voorl. Engels)

Vrij lezen/boekenhoek	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	D	D	D	D	D	D	D	D
Frequentie	D	D	D	D	W 3 X	D	W	D W 2x20 op rooster

Boekenkring	G 1/2	G 1/2	G 3	G 4	G 5	G 6	G 7	G 8
Gewenste freq.	W	W	W	W	1 x 2W	1 x 2W	1 x 2W	1 x 2W
Frequentie	W	W	x	x	X	1 x 2W	M	26 x J Boekpr .

Bijlage 3. SLO leerlijn leesplezier

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
INHOUD	Aanbod van teksten		
verhalende prentenboeken, voorleesboeken, boeken met rijmpjes, versjes, dichtbundels, informatieve prentenboeken genres: avonturenverhalen, realistische verhalen, detectiveverhalen, griezelverhalen, dierenverhalen.	Als groep 1/2 + - informatieve boeken, serieboeken, stripboeken, verhalende boeken om zelf te lezen - genres: ook historische verhalen, sprookjes.	Als groep 3/4 + - passend bij deze leeftijd - humoristische verhalen, verhalen over andere culturen	Als groep 5/6 + - passend bij leeftijd - science fiction

INHOUD	Plezier in lezen		
plezier in voorgelezen worden, zelf (digitale) boeken bekijken en 'lezen' praten over boeken zelf 'voorlezen' (bijv. aan knuffel of klasgenoot) geschreven taal zien als communicatie- en expressiemiddel waarmee je dagelijks omgaat stempelen, 'schrijven'	- plezier in voorgelezen worden, zelf lezen en zelf voorlezen - belangstelling voor verhalende (waaronder poëzie) en informatieve teksten - gemotiveerd om zelf te kunnen lezen - geschreven taal zien als communicatie- en expressiemiddel waarmee je dagelijks omgaat - lezen en bespreken van jeugdliteratuur - zelf schrijven	Als groep 3/4 + ontwikkelen van eigen literaire smaak	als groep 5/6

Bijlage 4. Open Boek. Leeftijden en leesbevorderende activiteiten

Fase 1: 0 tot 4 jaar

Leesbevordering gericht op:

kennismaken met boeken.

boekensoorten: knisperboekjes, badboekjes, kussenboekjes, kartonboekjes; werkvormen: aanwijzen en benoemen, vertellen, voorlezen, zelf ontdekken, meedoen.

-ontwikkelen van leesmotivatie

boekensoorten: aanwijsboeken, kijk- en zoekboeken, informatieve boeken, boeken met versjes en liedjes, prentenboeken, voorleesboeken.

Werkvormen: aanwijzen en benoemen, vertellen, voorlezen.

Fase 2. 4 t/m 8 jaar

Leesbevordering gericht op:

-taalontwikkeling (woordenschatuitbreiding, zinsbouw, verhaalstructuur) boekensoorten: kijk-en zoekboeken, prentenboeken, informatieboeken, voorleesboeken, dichtbundels; werkvormen: aanwijzen en benoemen, kijken en zoeken, vertellen, voorlezen, voordragen, presentaties verzorgen, verwerkingsactiviteiten. -leren lezen

boekensoorten: eerste leesboekjes (leesboekjes op één AVI-niveau, samenleesboeken, meegroeiboeken, toneellesboeken, stripverhaaltjes, informatieboekjes, dichtbundels. werkvormen: duo-en tutorlezen, zelf lezen, voorlezen.

Fase 3: 9 t/m 12 jaar

Van leesbevordering naar literatuureducatie. Leesbevordering

gericht op: -cognitieve ontwikkeling (interesse in feiten en gebeurtenissen) boekensoorten: doeboeken, informatie in beeld en woord, naslagwerken.

werkvormen: kijken en uitvoeren, lezen en verbeelden, voorlezen, mondelinge en schriftelijke presentaties.

-sociaal-emotionele ontwikkeling (belangstelling voor mensen en situaties) boekensoorten: prentenboeken, voorleesboeken, dichtbundels, jeugdromans met recreatieve of explorerende dimensie.

Werkvormen: kijken en zoeken, vertellen, voorlezen, zelf lezen (vrij lezen) van recreatieve boeken en Kinderjuryboeken, voordragen van verhalende gedichten, praten over verhalen, verwerkingsactiviteiten.

-Literatuureducatie gericht op: de uitbreiding van literaire competenties (aandacht voor vormkenmerken van boeken zoals taalgebruik, stijl, verhaalstructuur, ontwerpkeuze)

boekensoorten: jeugdromans met explorerende of reflectieve dimensie, poeziebundels, verhalende informatieboeken, Kinderjuryboeken en griffeljuryboeken.

Werkvormen: voorlezen door leerkracht en leerlingen van Kinderjuryboeken Griffeljuryboeken, voordragen van leerkracht en leerlingen van poëzie, zelf lezen van verhalende informatieboeken, vertellen door leerkracht en leerlingen, praten over verhalen.

- Esthetische ontwikkeling gericht op: beeldkenmerken van boeken: functie van illustraties, tekenstijlen, materiaal en materiaalgebruik, verhouding beeld-tekst. Boekensoorten: prentenboeken, illustraties in boeken om zelf te lezen, illustraties in dichtbundels.

werkvormen: bespreken van de illustraties in relatie met de tekst, ervaren van het verschil tussen verbeelden en verwoorden, praten over verhalen, vertel eens. (Walta, 2018)

Bijlage 5. Enquête Leerlingen

Onderzoek: Lezen is leuk!

Naam:

Jongen/Meisje

Groep:

Geef bij een meerkeuzevraag het juiste antwoord een kleurtje. Bij open vragen (zonder antwoorden) kun je gewoon je antwoord typen. Uitprinten en invullen mag natuurlijk ook!

Stuur het Word-bestand of foto's/ een scan van de ingevulde vragenlijst graag voor 16 april naar: [.....](#). De vragenlijst mag dinsdag 14 april ook ingeleverd worden in de klas. Zijn er vragen stel ze dan gerust via de mail.

Thuis

Hoe vaak werd je vroeger als peuter/kleuter voorgelezen?

- ☐ Elke dag
- ☐ Meer dan 4 x per week
- ☐ 2-4x per week
- ☐ 1-2x per week
- ☐ Nooit

Hoe vaak word je nu voorgelezen?

- ☐ Elke dag
- ☐ Meer dan 4 x per week
- ☐ 2-4x per week
- ☐ 1-2x per week
- ☐ Nooit

Vind je lezen leuk?

- ☐ ja heel erg
- ☐ ja
- ☐ soms
- ☐ nee

Waarom wel of waarom niet?

Ik vind lezen...

- ☐ Makkelijk
- ☐ Vaak makkelijk, soms moeilijk
- ☐ Gewoon. Ik kan alles lezen wat ik wil en moet lezen.
- ☐ Vaak moeilijk, soms makkelijk
- ☐ moeilijk

Hoeveel lees je na schooltijd? Als je thuis bent.

- ☐ Elke dag
- ☐ Meer dan 4 x per week
- ☐ 2-4x per week
- ☐ 1-2x per week
- ☐ Minder dan 1 x per week
- ☐ Bijna nooit

Wat voor soort boek lees je het liefst? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ avontuur
- ☐ detective
- ☐ dieren
- ☐ griezelverhaal
- ☐ humor
- ☐ historisch verhaal/geschiedenis verhaal
- ☐ oorlog & verzet
- ☐ spanning
- ☐ sport
- ☐ sprookjes/fantasie
- ☐ vriendschap en liefde
- ☐ verhalen over problemen in het echte leven (bijv. Carry Slee)
- ☐ strips
- ☐ informatieboek
- ☐ tijdschrift
- ☐ boeken van mijn ouders van vroeger

anders namelijk:

☐

Ga je wel eens naar bibliotheek om een boek te lenen?

- ☐ Ja, alleen onder schooltijd
- ☐ Ja, onder schooltijd, maar ook wel na schooltijd.
- ☐ Nee

Als je na schooltijd gaat, ga je dan met je ouders?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

Wat is je favoriete (lees)boek?

School

Wat vind je van de leeslessen op school?

Begrijpend lezen (Boek: *Tekst Verwerken*)

- ☐ leuk
- ☐ gewoon
- ☐ niet leuk

Waarom vind je dat?

Wat vind je van het niveau van de teksten?

- ☐ Makkelijk
- ☐ Ik begrijp het goed
- ☐ Meestal begrijp ik het goed, maar soms is het best lastig
- ☐ Vaak vind ik het lastig.
- ☐ Ik vind de teksten moeilijk

Zou je de teksten die jullie met begrijpend lezen behandelen zelf uitkiezen?

- ☐ Ja
- ☐ nee
- ☐ soms wel

Waarom wel (bijv. leuk onderwerp) of niet (bijv. te lang/moeilijk/geen leuk onderwerp)

In een groepje lezen

Sommige kinderen lezen in speciale leesgroepjes. Doe jij dit ook?

- ☐ Nee
- ☐ Ja. Wat doe je dan precies?

Is je antwoord ja wat vind je dan van dit lezen?

- ☐ Leuk
- ☐ Gewoon
- ☐ Niet leuk

Waarom vind je dat? Zijn de teksten makkelijk/moeilijk of goed te begrijpen?

Vrij lezen

Mag je bij vrij lezen zelf kiezen wat je leest?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Is je antwoord nee. Wat mag je van juf/meester niet lezen?

Hebben jullie vaste momenten voor het vrij lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Wat vind je van het aantal vrije leesmomenten die jullie hebben?

- ☐ Goed zoals het is
- ☐ Ik zou wel vaker vrij willen lezen
- ☐ Ik vind dat we veel te vaak vrij lezen

Bespreken jullie de boeken die je leest?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Soms

Lezen jullie wel eens in tweetallen/groepjes

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ bijna nooit
- ☐ nee

Wat vind je van het lezen/ de verhalen bij:

Geschiedenis:

- ☐ Super spannend! (het lijkt wel of ik er bij ben)
- ☐ Prima/gewoon goed
- ☐ soms leuk/soms niet
- ☐ niks aan, saai.

Begrijp je de teksten goed?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ meestal wel maar soms is het lastig

Aardrijkskunde:

- ☐ Super leuk!
- ☐ Prima/ gewoon goed
- ☐ soms leuk/soms niet
- ☐ niks aan, saai.

Begrijp je de teksten goed?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ meestal wel maar soms is het lastig

Natuur:

- ☐ super leuk!
- ☐ prima/gewoon goed
- ☐ soms leuk/ soms niet
- ☐ niks aan/ saai.

Begrijp je de teksten goed?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ meestal wel maar soms is het lastig

Wordt er in de klas tijd aan gemaakt voor nieuwe kinderboeken? Vertelt juf of meester bijvoorbeeld over nieuwe kinderboeken of komt er iemand van de bibliotheek langs?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Zo ja: Hoe vaak?

- o Elke dag
- o Elke week
- o Elke maand
- o 4 – 6 keer per schooljaar
- o 2-4 keer per schooljaar
- o 1 x per schooljaar.

Wat is het leukste dat je dit jaar met school gedaan hebt als het om lezen gaat?

Wat voor tip(s) heb je om het lezen op school nog leuker te maken? Welke activiteiten/boeken zorgen ervoor dat het lezen nog leuker wordt?

Bedankt voor het invullen!

Bijlage 6. Enquête leerkrachten

Onderzoek: Lezen is leuk!

Naam:

Groep:

Wat is uw algemene beeld van het leesplezier in de klas?

- ☐ Goed
- ☐ Goed genoeg
- ☐ Kan wel beter
- ☐ Er is weinig leesplezier in de klas

Opmerking:

Hoe vaak wordt er in de klas 'vrij' gelezen?

- ☐ ____ per dag ____ min
- ☐ Dagelijks ____ min
- ☐ ____ per week ____ min

Leest u dan zelf ook een boek?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Mogen de leerlingen zelf kiezen wat ze lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee. Het volgende mag tijdens het vrij lezen niet gelezen worden omdat:

Er is sprake van een samenwerking met de (in pandige) bibliotheek. Hoe ziet deze samenwerking er voor uw klas uit? Wordt er naar uw idee optimaal gebruik gemaakt van deze samenwerking?

Komen de nieuwste kinderboeken/jeugdliteratuur aan de orde in de klas?

- ☐ Nee
- ☐ Ja. Op welke manier?

Welke activiteiten die u nu, regelmatig of soms, uitvoert in uw klas dragen naar uw idee bij aan het leesplezier van de leerlingen? Waar merkt u dit aan?

Bij welke lessen/activiteiten heeft u juist het idee dat het leesplezier afneemt? Waar merkt u dit aan?

Wat vindt u van de begrijpend lezen methode? Waarom vindt u dat?

Stel u bent niet (helemaal) tevreden over de begrijpend lezen methode wat zou u dan het liefst anders zien?

Wat vindt u van de teksten in de wereld oriënterende methodes? Spreken ze de kinderen aan? Kunnen de leerlingen zich bijvoorbeeld helemaal verliezen in de belevenissen van een geschiedkundig persoon of zijn het alleen maar informatieve teksten? Zijn de teksten voor iedereen in de klas goed te begrijpen? Moeten er na het lezen van de teksten meteen vragen beantwoord worden of is er ruimte om verder te praten over de tekst/het verhaal, etc

Aardrijkskunde

Natuur

Geschiedenis.

Wordt er leesonderwijs/onderwijs op maat aangeboden? Zijn de teksten die in het onderwijsprogramma worden gebruikt voor iedereen te begrijpen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Worden leerlingen die het lezen makkelijk aangaat genoeg uitgedaagd?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Ja, op welke manier? Nee waarom niet?

Wordt er in duo's gelezen?

- ☐ Nee
- ☐ Ja. Hoe vaak? Hoe is deze lesactiviteit georganiseerd?

Hoe vaak wordt er voorgelezen in de klas? _____

Op welke manier kiest u het voorleesboek? Stemt u het af op de leerlingen? Hoe?

Genieten de leerlingen naar u idee van het voorlezen? Waar merkt u dit aan?

Mogen de leerlingen iets anders doen tijdens het lezen? Bijvoorbeeld tekenen of kleuren?

- ☐ Nee
- ☐ Ja. Waarom heeft u hiervoor gekozen?

Opmerkingen?

Bedankt voor het invullen!

Bijlage 7. Resultaten Leerkrachten

Deelvraag 1 Hoe staat het met het leesplezier van de leerlingen op school X?

Wat is uw algemene beeld van het leesplezier in de klas?

Kleuters.)

Goed genoeg.

We hebben een bak met biebboeken en een kast met boeken van school. Daar staan prentenboeken en informatieve boeken in. Eens in de drie weken wordt het gewisseld. De boeken passen zoveel mogelijk bij het thema

Kleuters.

Goed

Groep 3.

Goed genoeg.

Soms wel even zoeken naar weer een nieuwe vorm. Momenteel zitten we even in zo'n overgang. Maar doorgaans is groep 3 wel enthousiast

Groep 4.

Kan wel beter

Er zijn leerlingen die zelf graag lezen en die daarom ook regelmatig een boek pakken als daar een moment voor is. Echter de leerlinge die deze intrinsieke motivatie niet hebben, pakken minder snel een boek en lezen dan liever een strip. Eigenlijk zou het goed zijn om verschillende soorten boeken die aansluiten bij de interesses van de verschillende leerlingen te presenteren en aan te bieden.

Groep 5

Kan wel beter

We kunnen hier nog een flinke slag slaan. Binnen onze school zit er niet een lijn in, we weten niet van elkaar wat we doen. Ook moet de beginsituatie van de school in kaart worden gebracht, zodat we daarmee verder kunnen. Ik ben blij dat je dit onderzoek doet!!

Groep 5

Kan wel beter

Kinderen in groep 5 lezen zul je niet horen klagen als ze moeten stillezen (goed genoeg past dus ook wel),maar ik denk dat er nog wel wat te winnen valt.

Groep 6

Kan wel beter

Groep 7

Kan wel beter.

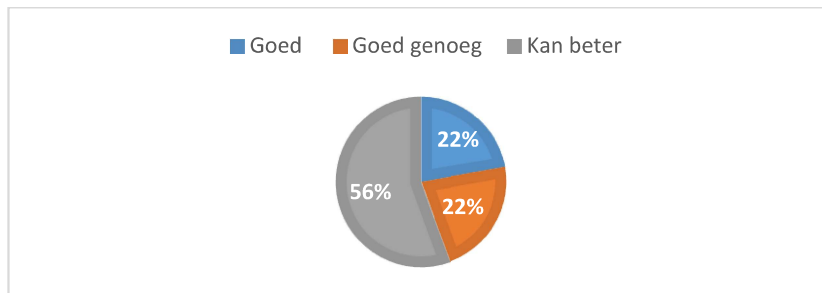
Ik merk dat de meeste kinderen die lezen leuk vinden sowieso VMBO GT / Havo/ VWO niveau hebben. Het lijkt er dus op dat kinderen die lezen lastig vinden het ook niet leuk vinden om te doen. Voorlezen vinden ze eigenlijk allemaal wel leuk, alleen is opvallend dat kinderen met een kleine woordenschat geneigd zijn af te haken tijdens het voorlezen.

Groep 8.

Goed.

Een grote groep leerlingen hier in de klas houdt van lezen. Mooi dat wij de bibliotheek kunnen gebruiken. Ook stripboekjes/ donald duckjes zijn populair.

Cirkeldiagram 1. Het algemene beeld van leesplezier van de leraren

55,5 % van de leraren vindt dat het beter kan met betrekking tot het leesplezier in de klas. 9 leraren hebben een antwoord gegeven op deze vraag.

Opvallend is dat vanaf groep 4 t/m 7 door de juffen wordt aangegeven dat het wel beter kan.

Bij groep 8 is het wel goed. Wat doen ze daar anders?

Deelvraag 2. Hoe ziet het huidige leesonderwijs van school X eruit?

Wordt er aan de basisvoorwaarden van leesplezier voldaan?

Mogen de leerlingen bij het vrij lezen zelf kiezen wat ze lezen?

Kleuters.

Niet ingevuld/nvt

Kleuters. (P)

Ja

Groep 3.

Ja

Groep 4.

Ja

Groep 5

Ja

De kinderen mogen eens per drie weken een boek uit de bibliotheek uitzoeken, dit is eigen keuze. Is dit boek uit dan doen ze hem in de bibliotheekbak en mogen ze een ander boek uit die bak uitzoeken. Daarnaast hebben ze een boek uit de boekenkast in de klas in het vak (dit is een boek op hun eigen leesniveau).

Groep 5.

Nee

Kinderen lezen nog boeken op (of net boven)hun eigen leesniveau. Welke boeken dit zijn, staat wel vrij.

Groep 6.

Nee tijdens de vaste stilleesmomenten moeten ze lezen in hun stilleesboek, dat ze overigens wel zelf uitgekozen hebben uit de bieb of uit de leenkast in de klas. Ze mogen dan geen stripboeken lezen. Die mogen ze lezen als ze snel klaar zijn met hun les of in hun eigen vrije speel/werktijd in de klas.

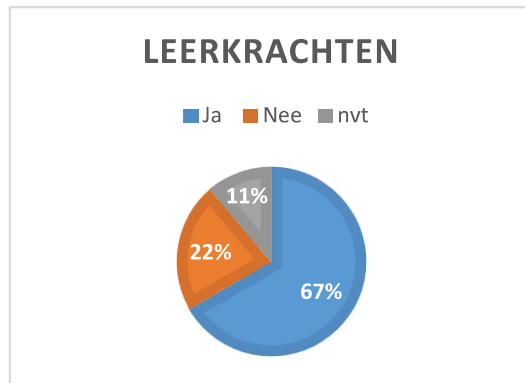
Groep 7.

Ja

Groep 8.

Nee. Om de dag mogen ze kiezen voor een donald duckje. De andere keren een leesboek uit de bibliotheek of boekenkast.

Cirkeldiagram 8. Mogen de leerlingen bij vrij lezen zelf kiezen wat ze lezen?

In cirkeldiagram 8 is zichtbaar dat 67 % van de leerkrachten aan geeft dat de leerling zelf mag kiezen wat hij/zij leest..

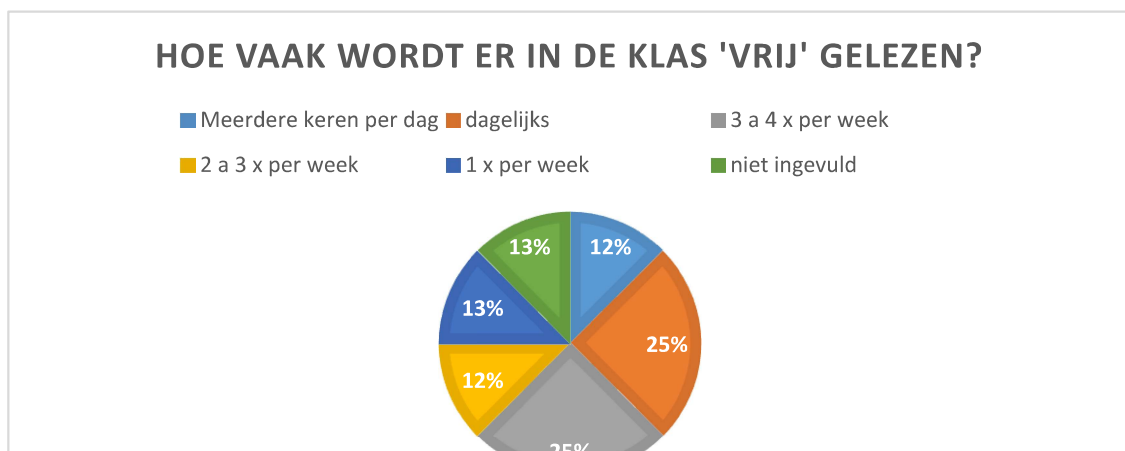
67 % geeft aan dat er inderdaad zelf mag worden gekozen. Een leerkracht van de kleuterklas heeft nvt ingevuld. Wat valt op. De ene leerkracht in groep 5 geeft aan nee want ze moeten boeken kiezen op eigen leesniveau. Dus helemaal vrij is het niet. De andere juf geeft aan ze een bieb boek mogen kiezen en een boek mogen kiezen op eigen leesniveau dus er mag onder voorwaarden wel zelf gekozen worden.

Ook in groep 6 wordt de vraag anders geïnterpreteerd. Er is een stilleesboek uit de kast of bieb dat ze zelf hebben uitgekozen en tijdens het stillezen mogen lezen. Stripboeken mogen dan niet. Die mogen als ze snel klaar zijn.

Ook bij groep 8 wordt aangegeven dat er om de dag een Donald Duck gelezen mag worden en de andere keren een leesboek dat overigens wel zelf gekozen is.

De vraag is door de docenten verschillend geïnterpreteerd. Sommigen beschouwen de vrije keuze niet vrij omdat de leerlingen een boek op hun eigen niveau moeten uitzoeken. Dit terwijl leerlingen dan nog steeds zelf een boek mogen uitkiezen.

Het % zelfkiezen wordt dus hoger wanneer kiezen van boeken op niveau ook wordt meegenomen. Stripboeken mogen niet op ieder moment maar zijn wel toegestaan.

Minuten lezen varieert van 5 tot 15 minuten. Opvallend is dat groep 8 elke dag 20 a 30 minuten leest. Deze meester vindt het leesplezier in de klas ook goed. Misschien een verband?

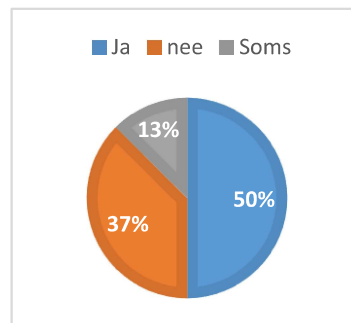
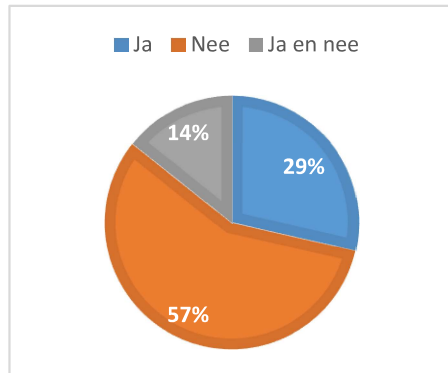
Wordt er in duo's gelezen?

Van toepassing vanaf groep 3

Alleen groep 7 en 8 niet. Al wordt er in groep 7 wel in groepjes gelezen bij de WO vakken. In andere groepen wordt het wel gedaan maar niet overal structureel en soms ook alleen op eigen initiatief.

Worden de leerlingen genoeg uitgedaagd? Wordt er onderwijs op maat geboden?

Cirkeldiagram 13. Worden leerlingen die het lezen makkelijk afgaat genoeg uitgedaagd?

Cirkeldiagram 14 . Onderwijs op maat?

In cirkeldiagram 13 is te zien dat 57% van de leerkrachten nee aangeven als het om uitdaging gaat. Ze dit wijten aan het feit dat de methode lessen klassikaal is. De leerlingen kunnen bij het vrij lezen een boek op niveau lezen. Er zijn wel opdrachtkaarten voor de leerlingen die meer uitdaging kunnen hebben, maar er is geen input van de leerkracht. Bij de plusklas wordt er wel eens aandacht aan besteedt. Een leerkracht van groep 5 geeft toch aan dat de focus voornamelijk ligt bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Deze focus is ook terug te zien wanneer er gevraagd wordt of er onderwijs op maat wordt geboden. De leerkrachten geven hier voornamelijk antwoord met betrekking tot de leerlingen die het lezen lastig vinden. In cirkeldiagram 14 is te zien dat 37 % de leerkrachten aangeeft aan dat er geen onderwijs op maat wordt geboden. Als redenen worden onder andere gegeven dat de methode niet differentieert, dat de CITO hulpboeken moeilijk zijn en dat leerlingen met dyslexie logischerwijs meer moeite hebben. Om de 'zwakkere' lezers toch te kunnen bedienen wordt er gelezen in groepjes.

37 % nee. Waar zit dat hem in?

-Bij de methode van begrijpend lezen wordt niet gedifferentieerd. Druk mee bezig om daar zelf een draai aan te geven.

- Vooral de CITO hulpboeken voor begrijpend lezen zijn heel moeilijk. W.O. gaat nog wel , maar ook daar worden wel eens moeilijke woorden gemaakt. Dit zegt echter meer over de kinderen dan over de teksten.

- Leerlingen met dyslexie hebben logischerwijs wel moeite. Ik heb dit opgevat als nee.

Krijgen de leerlingen met dyslexie dan geen extra begeleiding?

Worden leerlingen die het lezen makkelijk afgaat genoeg uitgedaagd?

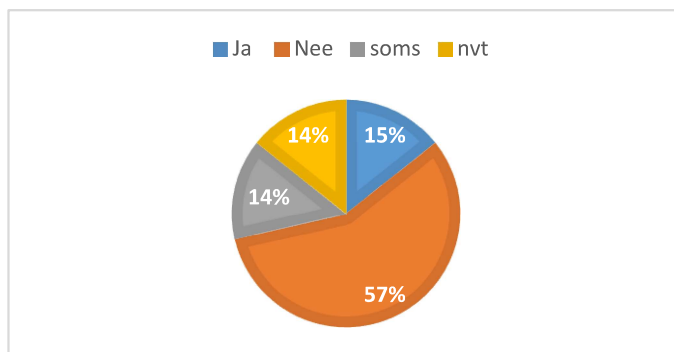
Juf van de kleuters heeft eerdere ervaringen verwoord. Niet meegenomen.

De mensen die nee hebben aangegeven geven aan dat de methode lessen toch klassikaal is. De leerlingen kunnen natuurlijk bij het vrij lezen een boek op niveau lezen. Er zijn wel opdrachtkaarten voor de leerlingen die meer uitdaging kunnen hebben maar er is geen input van de leraar. Bij de plusklas wordt er wel eens aandacht aan besteedt. Een juf van groep5 geeft toch aan dat de focus voornamelijk ligt bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Onvoldoende uitdaging kan leiden tot desinteresse en minder leesplezier.

Leest u zelf ook een boek?

Cirkeldiagram 15 . De leerkracht leest tijdens het vrij lezen.

1 respondent meer omdat de juffen van groep 6 de enquête samen hebben ingevuld en hier beide een ander antwoord hebben gegeven. Wanneer de leerkracht zelf leest tijdens het vrij lezen kan hij/zij een positief voorbeeld zijn voor de leerlingen. In cirkeldiagram 15 is te zien dat 57 % van de leerkrachten nooit leest wanneer de leerlingen vrij lezen en 14 % soms.

75 % van de leraren van groep 3 t/m 8 lezen niet tijdens het vrij lezen. Terwijl in de literatuur wordt aangegeven dat dit wel motiveert en stimuleert.

Dragen de (teksten van de) verschillende methodes bij aan leesplezier?

Bij welke lessen/activiteiten heeft u juist het idee dat het leesplezier afneemt? Waar merkt u dit aan?

5 van de negen docenten geeft aan dat bij begrijpend lezen het leesplezier afneemt. Dit is 55,55% Er worden verschillende redenen gegeven. Saai/te moeilijk/ er wordt gefocust op bijvoorbeeld signaalwoorden en opbouw waarna het te weinig wordt geoefend om deze dingen toe te passen.

Een kleuterjuf geeft nog aan dat plaatjes van belang zijn voor de kleuters

De juf van groep 3 geeft aan dat het samenlezen minder leuk gevonden wordt door het verschil in tempo en niveau. Ook het rijtjes lezen vinden ze na een tijdje niet zo leuk meer.

Begrijpend lezen

Wat vindt u van de begrijpend lezen methode? Waarom vindt u dat?

Is in groep 1 en 2 niet van toepassing. In groep 3 wordt voor taal/ lezen/ spelling gewerkt met lijn 3.

Vanaf groep 4 t/m 8 wordt er gewerkt met de begrijpend lezen methode Tekstverwerken.

Groep 4: Sluit aan op belevingswereld maar sluit niet aan op Cito

Groep 5. Zeer gedateerd en niet motiverend

Groep 6. Leuke gevarieerde teksten maar wel iets extra's erbij om meer te motiveren.

Vragen niet altijd helder. Toetsen lastig omdat vraagstelling niet duidelijk is. Termen die ze gebruiken koppelen niet met cito en ook niet met de taalmethode. Veel aan mondeling en sluit aan bij het direct instructiemodel.

Groep 7. Tja, de methode is vooral bezig met aan te leren wat begrijpend lezen is en hoe je dat dan moet doen, ik bedoel wat je daarvoor allemaal moet weten. Bijvoorbeeld wat signaalwoorden zijn en hoe teksten zijn opgebouwd. Er wordt vervolgens weinig geoefend om deze dingen die je dan weet ook echt toe te gaan passen in teksten.

Groep 8. Niet goed. Teksten passen niet altijd bij de belevingswereld/interesse. Ook de vraagstelling is staat haaks op die van Cito

Conclusie. Bij alle groepen zijn er verschillende punten van kritiek op de methode. Soms alleen maar minder goede punten. Soms worden er ook nog enkele goede punten benoemd.

Stel u bent niet (helemaal) tevreden over de begrijpend lezen methode wat zou u dan het liefst anders zien?

Ik heb gekeken naar de antwoorden vanaf groep 4. Er is per groep een leerkracht die er een antwoord op heeft gegeven.

Alle vijf geven aan, dus 100%, dat ze graag een verandering zien in het begrijpend lezen. Hetzij met een andere methode door 2 van de 5 specifiek aangegeven. Hetzij met andere teksten (misschien als aanvulling)

2 van de 5 = 40 % geeft aan dat het beter moet aansluiten op de cito (+ taalmethode)

2 van de 5 = 40 % noemen de term close reading

Tevens worden de volgende dingen een keer aangegeven

- Duidelijkere vraagstelling

- Middels vragen beter achter de essentie van de tekst komen. Meerkeuze/ open vragen/husselteksten.

Wereld oriënterende vakken.

Wat vindt u van de teksten in de wereld oriënterende methodes? Spreken ze de kinderen aan? Kunnen de leerlingen zich bijvoorbeeld helemaal verliezen in de belevenissen van een geschiedkundig persoon of zijn het alleen maar informatieve teksten? Zijn de teksten voor iedereen in de klas goed te begrijpen? Moeten er na het lezen van de teksten meteen vragen beantwoord worden of is er ruimte om verder te praten over de tekst/het verhaal, etc.

Aardrijkskunde

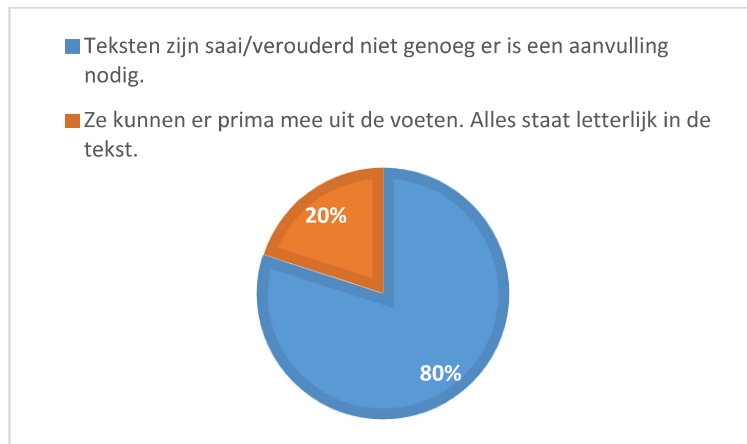
Aardrijkskunde

- Lessen uit alleen het boek saai en redelijk verouderd. Met aanvulling is de les leuker te maken al hier niet altijd tijd voor. 4 van de 5 groepen
- Groep 8. Ze kunnen er goed mee uit de voeten, het meeste staat letterlijk in de tekst.

Andere dingen die aangegeven worden.

- teksten zijn ter ondersteuning
- we proberen tijd vrij te maken om extra te praten over de lessen maken nietv alle opgaven.
- in groepjes aan de lessen werken stimuleert.

Cirkeldiagram 19. Mening leerkrachten Aardrijkskunde

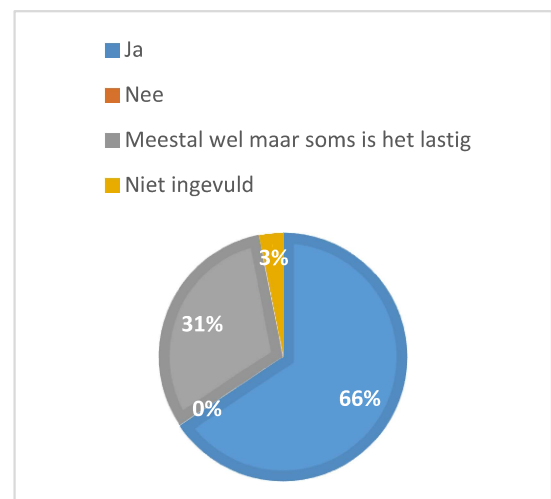
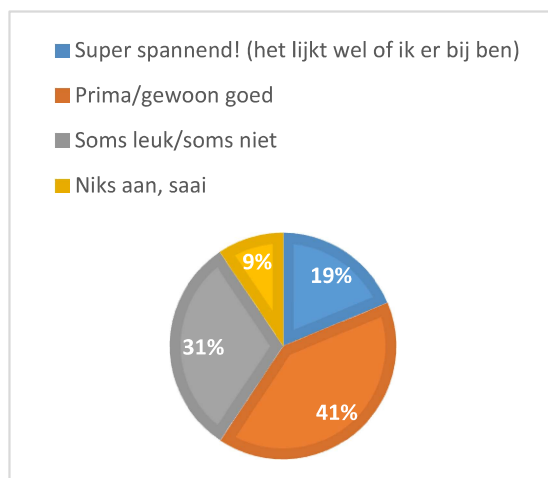
80 % vindt dat de alleen de teksten uit de methode niet genoeg zijn. De meester van groep 8 geeft aan dat de leerlingen prima met de methode uit de voeten kunnen omdat alles letterlijk in de tekst staat. Eigenlijk geeft hij hetzelfde antwoord als de andere al vind hij het geen probleem. Blijft de vraag zijn de teksten interessant genoeg om de te leren stof op te slaan en om bij te dragen aan het leesplezier?

Geschiedenis

Cirkeldiagrammen

Wat vinden de leerlingen van het lezen/de verhalen bij Geschiedenis?

Begrijpen de leerlingen de teksten van Geschiedenis goed?

- Het hangt zeer van het onderwerp af en hoe je de lessen geeft. Puur de lessen uit het boek vinden de leerlingen meestal saai. Geef je er een praktische draai aan dan wordt het al veel leuker. Helaas is de voorbereidingstijd hier niet altijd voor. Er zijn wel methodes die hier al op inspringen.

- Teksten zijn verhalend en informatief. De eerste les is vaak een voorleesverhaal bij een praatplaat. Geschiedenis kan kinderen wel heel erg boeien. Natuurlijk maak je hier als leerkracht ook gebruik van ondersteunende materialen (oude voorwerpen/ filmpjes)

- Deze teksten spreken de kinderen zeker aan. Dit komt ook door de plaatjes die erbij zitten. De kinderen kunnen zich aardig inleven in de verhalen. Dit komt ook doordat bij elke 2e les van een hoofdstuk een verhaal hoort, wat ik voorlees en waar een plaat bij zit. De verhalen en informatie wordt in één les afgewisseld, wat ik persoonlijk heel goed vind, i.v.m. inleven en betrokkenheid. Zijn de teksten voor iedereen in de klas goed te begrijpen? Moeten er na het lezen van de teksten meteen vragen beantwoord worden of is er ruimte om verder te praten over de tekst/het verhaal? Hier is zeker ruimte voor. Ook tussen stukjes tekst door. Vaak heb ik er ook een filmpje bij van schooltv.

-Meestal stukje lezen, daarna vragen maken, stukje lezen en weer vragen maken. Erg saai en statisch en verouderd.

-Hier kunnen de kinderen goed mee uit de voeten. Het meeste staat letterlijk in de tekst.

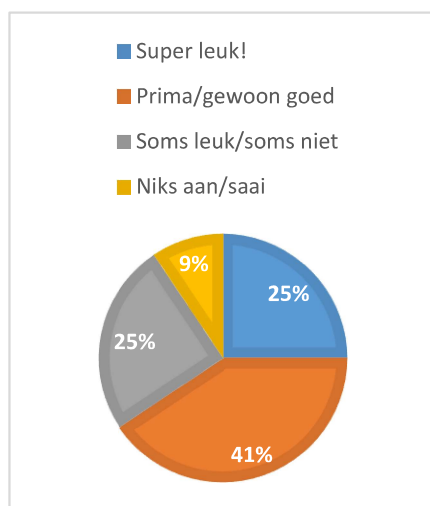
Ook hier 60 % die te spreken is over de methode. Vanzelfsprekend moet je als docent zelf de les leuk maken met aanvullend materiaal maar de teksten in de Geschiedenis methode lijken functioneel en spreken aan.

Natuur

Cirkeldiagrammen

Wat vinden de leerlingen van het lezen/de verhalen bij Natuur?

Begrijpen de leerlingen de teksten van Natuur goed?

- Het hangt van het onderwerp af hoe je de lessen geeft. Puur de lessen uit het boek vinden de leerlingen meestal saai. Geef je er een praktische draai aan dan wordt het al veel leuker. Helaas is de voorbereidingstijd hier niet altijd voor. Er zijn wel methodes die hier al op inspringen.

-De teksten zijn goed te begrijpen, het spreekt de kinderen wel aan. Er moeten wel altijd

vragen beantwoord worden over de tekst. De leerkracht moet er zelf wat een leuke draai aan geven.

- De methode is aantrekkelijk: zeker het techniekgedeelte. Het ontbreekt me soms aan materialen om de lessen nog aantrekkelijker te maken. Ik zoek er ook week filmpjes bij. Ik probeer altijd wel tijd te maken voor extra praten over de tekst, maar de tijd is er niet altijd voor. Ik laat ook niet alle opgaven in het werkboek maken, maak vaak een selectie. Soms mogen ze ook in groepjes aan de lessen werken. Dit stimuleert vaak erg.

-Meestal stukje lezen, daarna vragen maken, stukje lezen en weer vragen maken. Erg saai en statisch en verouderd.

-Hier kunnen de kinderen goed mee uit de voeten. Het meeste staat letterlijk in de tekst. Ook hier weer 80 % die aangeeft dat de leerkracht naast de methode zelf een leuke draai moet geven aan de les. Toch lijkt zo'n 60% toch wel redelijk tevreden met deze methode. De leraar van groep 8 geeft weer aan dat ze er prima mee uit de voeten kunnen aangezien het meeste letterlijk in de tekst staat.

Wat wordt er op dit moment gedaan om het leesplezier te bevorderen?

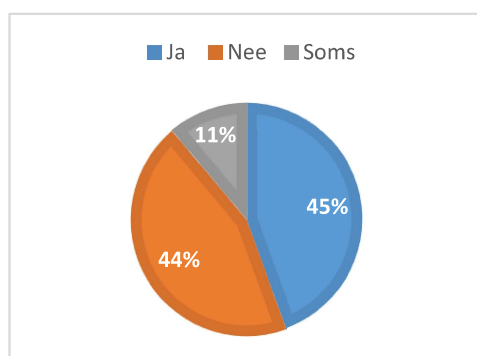
Deze vraag is gesteld aan de leerkrachten. Tevens is er middels verschillende vragen gekeken of hier plaats gemaakt wordt in het huidige onderwijsprogramma.

De antwoorden op de leesplezier verhogende activiteiten zijn zeer uiteenlopend. Interactief lezen, theaterlezen en samenlezen wordt genoemd.

Bij de vraag over leesplezier geeft 67 % van de docenten geeft aan dat het voorlezen bijdraagt aan het leesplezier van de leerlingen. Uit de enquête blijkt dat er in elke klas dagelijks wordt voorgelezen. Dit betreft niet alleen voorleesboeken, maar ook een verhaal bij bijvoorbeeld geschiedenis of Trefwoord. Ook geven alle leraren aan dat ze aan de leerlingen merken dat er van genoten wordt. Dit wordt onder andere gemerkt aan de reactie van de kinderen juichen als het begint, balen als het voorlezen gedaan is, de vraag wanneer er weer gelezen gaat worden, stilte in de klas.

Komen de nieuwste kinderboeken/jeugdliteratuur aan de orde in de klas?

Cirkeldiagram 23

44 % van de docenten geeft aan geen tijd aan de kinderboeken te besteden. Twee van de docenten die aangeven er tijd aan te besteden verwijzen naar een de bibliotheek en het label nieuw dat ze daar gebruiken en niet naar een activiteit in de klas. De andere twee respondenten die ja hebben aangegeven zijn leerkrachten bij de kleuters. Waar zelf nog niet gelezen wordt. Tevens worden bij de voorbeelden van nieuwe literatuur door enkele

leerkrachten oudere jeugdboeken genoemd. Het percentage leerkrachten die er geen tijd aan besteedt ligt dus mogelijk hoger.

Hoe ziet de samenwerking met de bibliotheek voor jullie klas eruit?

Leraar leent boeken. Kinderen lenen boeken. Voorleesmoment. Samenwerking is prima (niks aangegeven over hoe en wat)

T/m groep 3. Juf leent boeken

Vanaf groep 4. Juf/meester leent een (voorlees) boek. De leerlingen mogen zelf een boek lenen. Heel soms een voorleesmoment.

Ideeën/opmerkingen

-boekpromotie vanuit de bibliotheek.

-Kinderen mogen maar eens in de 3 weken boek wisselen in de bibliotheek.. Dit is jammer want het aanbod is daar up to date.

- we maken niet optimaal gebruik van de mogelijkheden van de bibliotheek.

- We redden ons zelf in de bibliotheek. Dus de medewerkers zijn er vaak niet op dat moment. Ik heb ook wel de indruk dat de medewerkers het prettiger vinden dat de kinderen met hun vragen naar de leerkracht gaan i.p.v naar hun, mochten ze wel eens gelijktijdig aanwezig zijn. Ik had graag enthousiastelingen gezien die mee proberen uit te zoeken of veel weten van boeken en ze dus kunnen aanraden of juist afraden.

- groep 8. Samenwerking is prima.

De samenwerking met de bibliotheek wordt door de leraren als goed gezien. Het bestaat uit het lenen van boeken en enkele keer per jaar een voorleesmoment voor de kleinsten. Wel geeft 80 % van de leraren aan dat er wel meer uit de samenwerking te halen is. Als suggestie wordt aangegeven boekpromotie vanuit de bibliotheek, meer bemoeienis van de ervaren enthousiaste medewerkers bij het uitzoeken van boeken en de mogelijkheid om vaker te wisselen van boeken.

Welke activiteiten die u nu, regelmatig of soms, uitvoert in uw klas dragen naar uw idee bij aan het leesplezier van de leerlingen? Waar merkt u dit aan?

Kleuters.

Door een nieuw boek eerst te introduceren. Dat doen we door middel van interactief voorlezen. Als het boek bij het thema past, dan wordt het op de thematafel gezet en dan zie je dat de kinderen vaker het boek pakken dan dat het in de bak ligt.

Kleuters.

O.a._voorlezen, prentenboek aanbieden, kinderen tekenen n.a.v. een verhaal. Kinderen maken tekening, leerkracht schrijft er een verhaaltje bij. Na het fruit eten/lunch gaan kinderen in de kring een boek lezen. In de boeken/leeshoek staan verschillende boeken. Oudste kleuters lezen zelf boekjes voor beginnende lezers. Informatieve boeken liggen in de klas ter ondersteuning van het thema._Er hangen woordkaarten in de klas.

Groep 3.

Voorlezen. Samenlezen. Ook afhankelijk van de leerling. Sommige leerlingen zijn dol op informatieve boeken, anderen dol op stripboeken. Als ze technisch lezen gaan beheersen wordt hun wereld groter en dat is voor kinderen motiverend.

Groep 4.

Voorlezen vinden de leerlingen prachtig, dit geeft weer nieuwe motivatie om zelf ook te gaan lezen. Verder zijn er weinig activiteiten die het leesplezier vergroten. Natuurlijk is de Kbw een prachtig moment waarop lezen zorgt voor leesplezier in de vorm van boeken die aangedragen worden met activiteiten. Dit is alleen maar een keer per jaar...

Groep 5

Dit doe ik eigenlijk nooit.....schaam schaam.....

Groep 5.

De theaterleesboeken zijn geliefd. Ook het samen lezen bevordert voor sommige kinderen het plezier in lezen.

Groep 6.

- Minimaal 3x per week. 10 min per keer voorlezen uit een voorleesboek. De kinderen vragen hier zelf om, vinden het heerlijk als er voorgelezen wordt.
- Elk kind moet 1 x per jaar een boekpromotie verzorgen. Je hoort vaak dat de klas daarom reageert met 'leuk boek' 'wil ik ook wel lezen.' Maar soms hoor je ook wel 'Niks voor mij, dat boek'.
- De verhalen in de methode Taal in Beeld, Tekstverwerken en in het hulpboek van Cito stimuleren het leesplezier soms ook, maar soms ook niet, doordat een aantal kids de teksten te moeilijk en/of te lang en/of te saai vindt.

Groep 7.

Voorlezen draagt zeker bij. Ook theaterlezen is een vorm waarbij kinderen erg betrokken bij zijn. Je merkt dit bij voorlezen als ze het jammer vinden dat ik stop. En dat ze vragen naar het vervolg en/of gaan speculeren over het vervolg. Bij theaterlezen kun je van hun gezichten aflezen dat ze er plezier in hebben.

Groep 8.

Hier zou ik nog wel meer tijd aan kunnen besteden. De taalmethode doet hier wel een en ander aan.

Hoe vaak wordt er voorgelezen in de klas?

Wanneer we gaan labelen en de antwoorden goed bekijken komt het er op neer dat er in alle klassen eigenlijk wel dagelijks wordt voorgelezen in iedere klas. Dit betreft dan niet alleen een voorleesboek maar ook Trefwoord en eventueel een verhaal bij geschiedenis.

Op welke manier kiest u het voorleesboek? Stemt u het af op de leerlingen? Hoe?

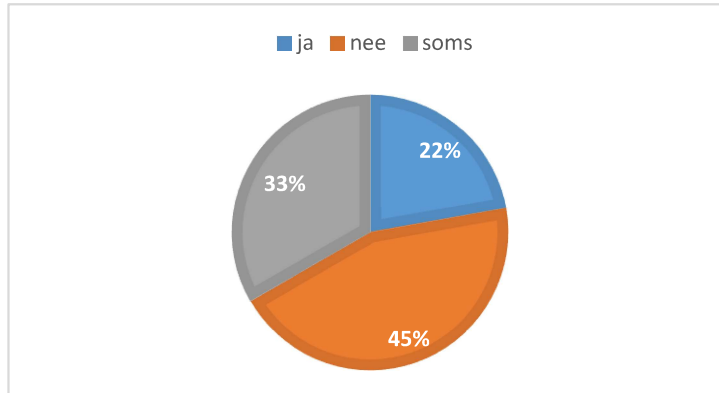
De voorleesboeken worden bewust uitgezocht en hierbij wordt onder andere gelet op de leeftijd/belevingswereld en een thema. Ook boeken die eerder een succes waren of op een lijst met beste voorleesboeken staat wordt gebruikt alleen is hier het risico zoals ze zelf al aangeven dat de boeken al wat ouder zijn.

Genieten de leerlingen naar u idee van het voorlezen? Waar merkt u dit aan?

De juffen en meester hebben allemaal de indruk dat de leerlingen het voorlezen als prettig ervaren. Dit wordt onder andere gemerkt aan de reactie van de kinderen juichen als het begint, balen als het voorlezen gedaan is, de vraag wanneer er weer gelezen gaat worden, stilte in de klas.

Mogen de leerlingen iets anders doen tijdens het lezen? Bijvoorbeeld tekenen of kleuren?

Cirkeldiagram. Mogen de leerlingen iets anders doen tijdens het voorlezen bijvoorbeeld tekenen of kleuren?

Bij 55 % mag er wat anders gedaan worden of soms wat anders gedaan worden.

Argumenten: met name omdat dit plezierig is (fijner dan stil zitten), dit zorgt voor totale ontspanning en laat ook zien hoe leuk lezen is. Bij 33 % is dit eigenlijk altijd zo. 22 % bekijkt het per keer. Bij de kleuters gebeurt het logischer wijs niet. Hiernaast zijn er nog twee juffen (22 %) die het prettiger vinden wanneer de leerlingen alleen met het verhaal bezig zijn en onder andere oogcontact hebben met de juf. De keuze om wel of niet iets anders toe te staan lijkt zeer bewust en overwogen genomen.

Bij de kleuters gebeurt het logischer wijs niet. Hiernaast zijn er nog twee juffen (22 %) die het prettiger vinden wanneer de leerlingen alleen bij het verhaal zijn. Eventueel oogcontact.

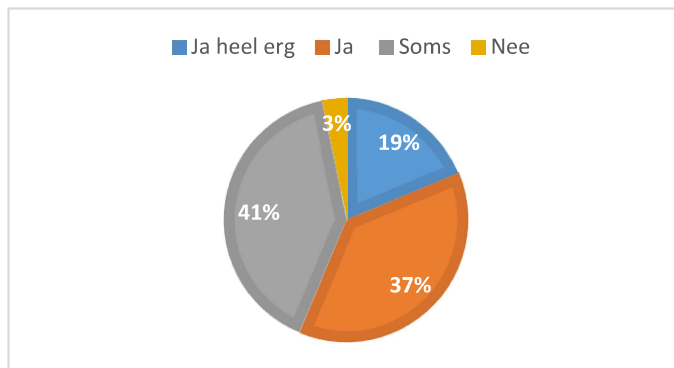
Bijlage 8. Resultaten Leerlingen

32 leerlingen hebben de enquête ingevuld.

Groep 5	7
Groep 6	8
Groep 7	8
Groep 8	9

Deelvraag 1. Hoe staat het met het leesplezier van de leerlingen op school X?

Cirkeldiagram 2. Leesplezier onder de leerlingen. Vind je lezen leuk? Heb je plezier in het lezen?

Uit bovenstaand diagram kan worden afgelezen dat 19 % van de leerlingen aangeeft lezen heel erg leuk te vinden. 37 % geeft aan lezen leuk te vinden. Dit maakt in totaal 56 % die die plezier hebben in het lezen of zelfs heel erg veel plezier hebben in het lezen. 41 % geeft aan dat lezen soms leuk is maar soms ook niet en 3 % geeft aan lezen helemaal niet leuk te vinden. Conclusie bij 44 % kan het leesplezier hoger. Discussie. Misschien hebben juist de leerlingen die het minder vinden de enquête nu niet ingevuld. Percentage zou dus hoger kunnen liggen.

Wat maakt het lezen juist leuk en wat niet?

Wat voor oorzaken worden genoemd van weinig leesplezier?

De leerling die heeft ingevuld geen leesplezier te ervaren heeft de toelichting niet ingevuld.

Van de leerlingen die aangeven soms leesplezier te ervaren geeft 92 % aan dat het afhankelijk is van de boeken die er voorhanden zijn/Dat er soms geen leuke boeken zijn.

Er worden diverse redenen gegeven voor het plezier hebben in lezen. 12,5 % geeft aan dat het leerzaam is. Zo'n 28 % geeft aan te kunnen ontspannen en je heerlijk te kunnen verliezen in een spannend of fantasierijk boek.

Welke boeken lees je het liefst?

De leerlingen mochten hier meerdere antwoorden geven.

Tabel 1. Welke boeken lees je het liefst?

Genre	Leerlingen die dit genre graag lezen
1.Avontuur	59,8%
2.Detective	6,3
3.Dieren	56,3
4.Griezelverhaal	9,4
5.Humor	46,9
6.Historisch/geschiedenis verhaal	/
7.Oorlog & verzet	3,1
8.spanning	40,6
9.Sport	21,9
10.Sprookje/fantasie	25
11.Vriendschap en liefde	28,1
12.Verhalen over levensproblemen (Carry Slee)	12,5
13.Strips	81,25
14.informatieboek	3,1
15.tijdschrift	37,5
16.Boeken van mijn ouders van vroeger	15,6

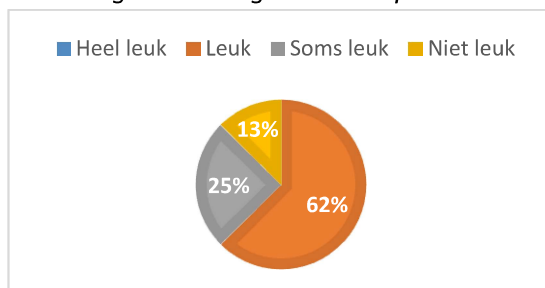
81 % van de leerlingen leest graag een stripboek. Veel leerlingen gaven veel verschillende genres aan dus dit betekent niet dat er alleen maar stripboeken worden gelezen. Avontuur, spanning en humor zijn tevens populaire genres.

Is er een verschil tussen Jongen/meisje?

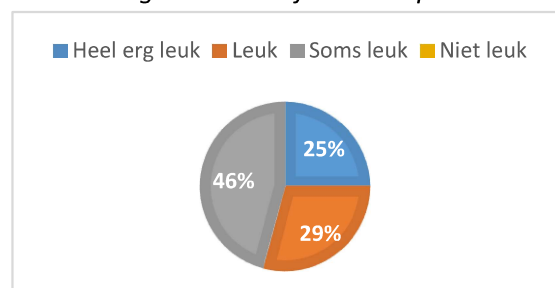
De enquête is meer door meisjes dan door jongens ingevuld. 25 % jongen, 75 % meisje. Bij de jongens geeft 62,5 % lezen leuk te vinden.

Bij de meisjes geeft 54 % aan lezen plezierig of heel erg plezierig te vinden. 46% geeft aan het soms wel/soms niet plezierig te vinden.

Cirkeldiagram 3. Jongens en leesplezier

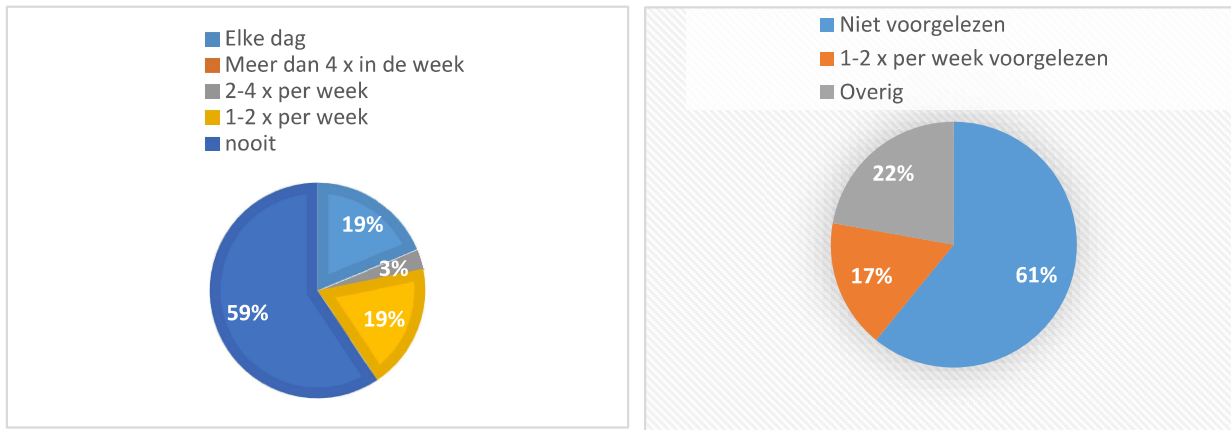
Cirkeldiagram 4. Meisjes en leesplezier

Hoe is de situatie thuis met betrekking tot (voor) lezen?

Als peuter/kleuter werd 81 % van de leerlingen minimaal 4 x in de week voorgelezen. De overige 19% werd elke dag voorgelezen. Nu de leerlingen wat ouder zijn wordt er minder voorgelezen. Na deze vraag wordt naar de huidige situatie gekeken.

Cirkeldiagram 5. Hoe vaak wordt je (nu) voorgelezen? Cirkeldiagram 6. Geen of soms leesplezier versus voorlezen.

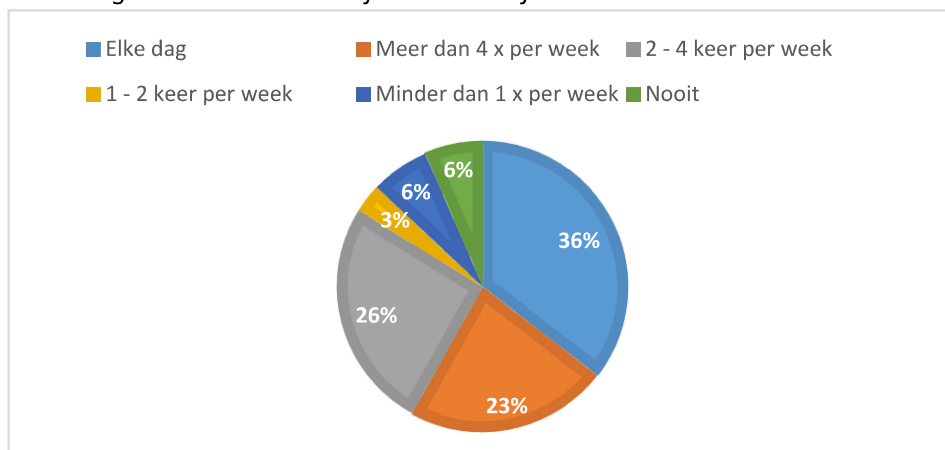

Cirkeldiagram 5 laat zien dat 59 % van de leerlingen nooit meer wordt voorgelezen. In cirkeldiagram 4 is te zien dat van de leerlingen die hebben aangegeven hebben dat ze lezen soms plezierig vinden (maar soms ook niet) ruim 61 % nooit wordt voorgelezen. Wanneer de leerlingen die 1-2 keer per week worden voorgelezen hieraan toegevoegd worden doet geeft ruim 78 % van de leerlingen die nooit of 'slechts' 1 a 2 keer wordt voorgelezen aan lezen soms of niet plezierig te vinden.

Van de leerlingen die nu nog elke dag voorgelezen worden geeft 50 % aan lezen erg leuk of leuk te vinden. De overige 50 % vindt lezen soms leuk.

Hoeveel lees je na schooltijd?

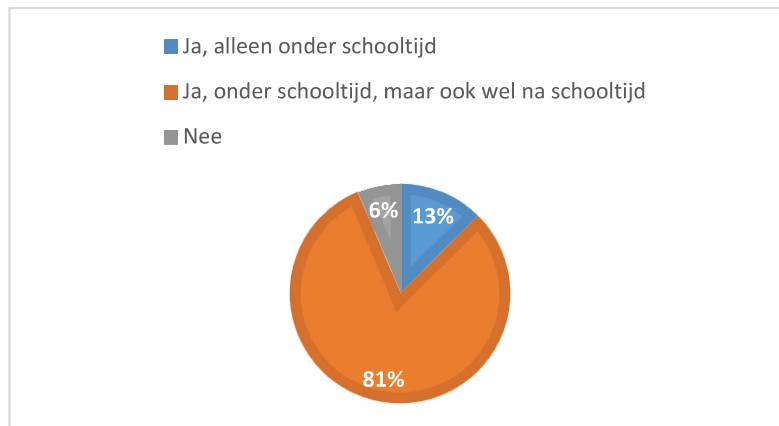
Cirkeldiagram 7. Hoeveel lees je na schooltijd?

36 % leest thuis elke dag maar ook 9 procent geeft aan minder dan 1 x per week of zelfs nooit te lezen thuis.

Van de leerlingen die elke dag lezen zijn heeft 25 % aangegeven lezen vaak moeilijk te vinden. De leerlingen die elke dag na schooltijd lezen 54,5 % van deze lezers geeft aan lezen leuk of erg leuk te vinden. 46,5 % van de dagelijkse thuislezers geeft aan lezen soms leuk te vinden.

Ga je wel eens naar de bibliotheek?

Slechts 6 % gaat niet naar de bieb. 81% gaat onder schooltijd, maar ook na schooltijd naar de bieb. 68,8 % gaat na schooltijd soms of altijd met een ouder.

Favoriete leesboeken

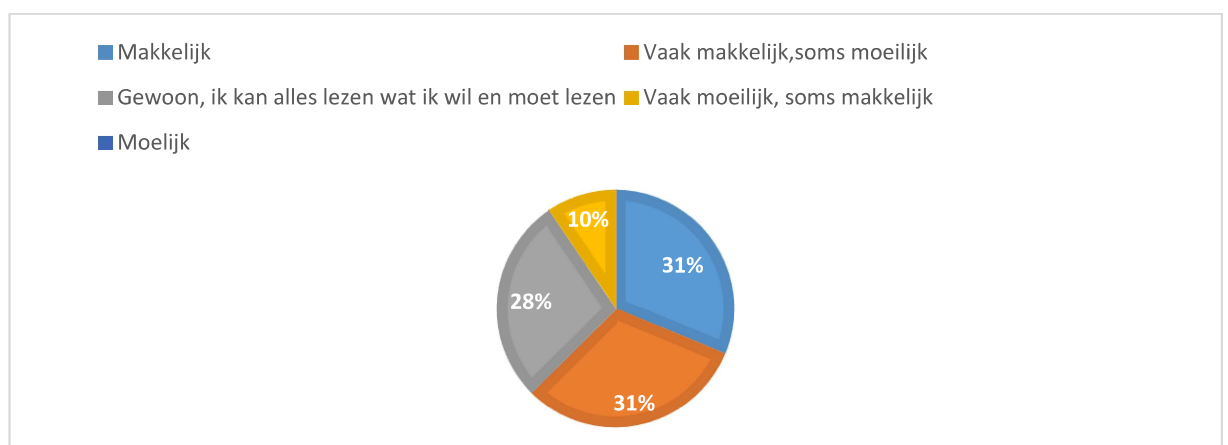
Heel divers. Veel oudere boeken zo wordt twee maal Matilda van Roald Dahl aangegeven. Ook Kameleon wordt twee maal genoemd. Snelle Jelle is ook de favoriet van een van de leerlingen. Wat opvalt is dat 18,8 % aangeeft Donald Duck het allerleukste te vinden.

Hoe ziet de huidige leesonderwijs van school X eruit?

Wordt er aan de basisvoorwaarden van leesplezier voldaan?

Ik vind lezen.... (basisvoorwaarden)

Cirkeldiagram 12/ Moeilijkheidsgraad. Ik vind lezen....

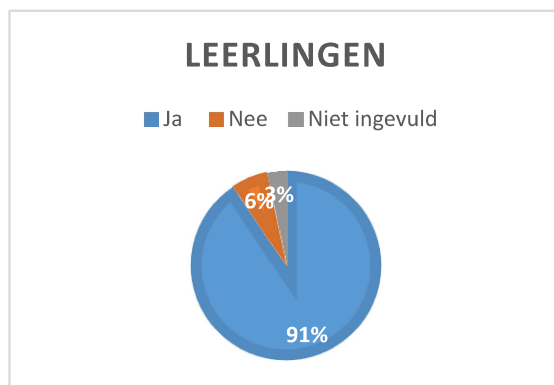

10 % geeft aan dat het vaak moeilijk is. 31 % geeft aan dat het vaak goed te doen is maar soms ook moeilijk. Wel twijfels bij kinderen die hebben aangegeven makkelijk maar later bij begrijpend lezen dat het lastig is. Of ik weet dat ze lezen lastig vinden. Hadden de keuze antwoorden ook anders moeten? Vaak makkelijk. Soms moeilijk en dan gewoon, ik kan alles lezen wat ik wil en moet lezen.

Vrij lezen

De Intrinsieke motivatie en autonomie is bekeken door te vragen naar het zelf kiezen van de te lezen boeken.

Cirkeldiagram 9. Mogen de leerlingen bij vrij lezen zelf kiezen wat ze lezen?

Bij de leerlingen geeft 91 % van de leerlingen aan zelf te mogen kiezen. 6 van de respondenten geeft aan dat strips niet altijd mogen.

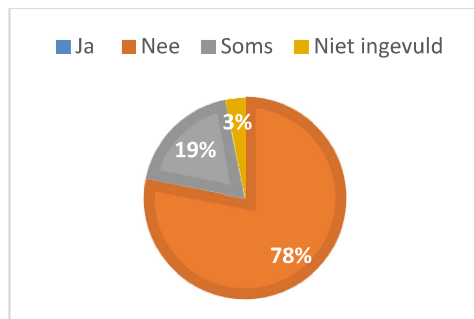
Wanneer het gaat om het aantal vrije leesmomenen geeft 34,4 % van de leerlingen aan dat ze nog wel meer vrije leesmomenen willen. 6,3% vindt dat er veel te veel vrij gelezen wordt. 59,3 % vindt het goed zoals het is.

Interactie

Bespreken jullie de boeken die je leest?

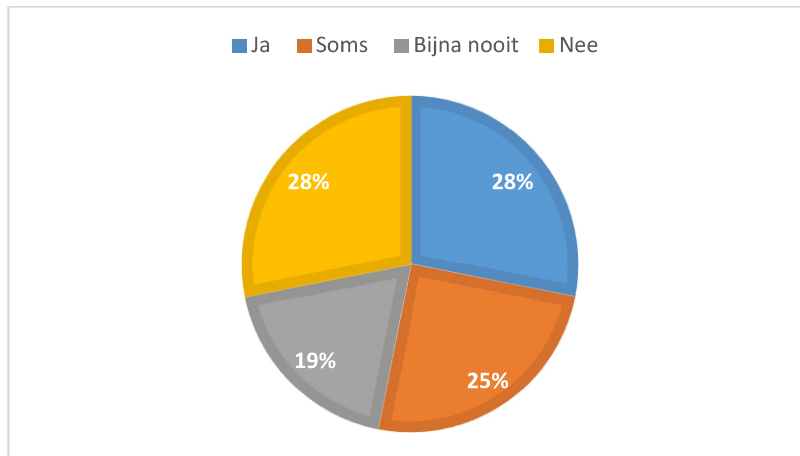
1 respondent heeft deze vraag open gelaten. Er is geen enkele leerling die ja geantwoord heeft op deze vraag. 78 % geeft aan dat er niks besproken wordt en 19 % geeft aan dat de gelezen boeken soms besproken worden bijvoorbeeld middels een boekpromotie.

Cirkeldiagram 10. Worden de gelezen boeken besproken?

Interactie wordt aangegeven als een van de basisvoorwaarden. Dit vindt in dit geval dus zeer weinig tot niet plaats.

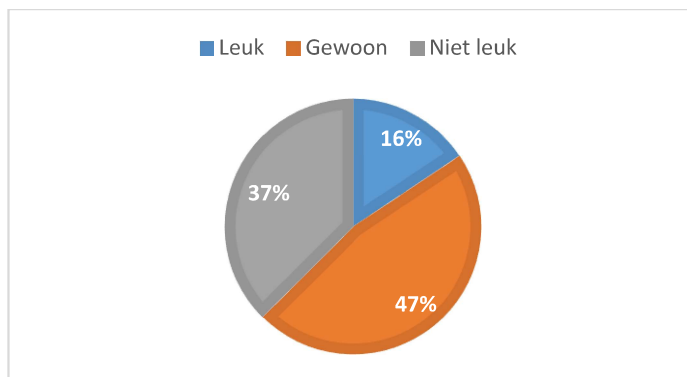
In tweetallen en groepjes lezen hoort ook bij interactie.

In cirkeldiagram 11 is te zien dat 53 % van de leerlingen aangeeft in groepjes en tweetallen te lezen (ja en soms) . 47 % van de leerlingen geeft aan nooit of bijna nooit in tweetallen of groepjes te lezen.

Begrijpend Lezen

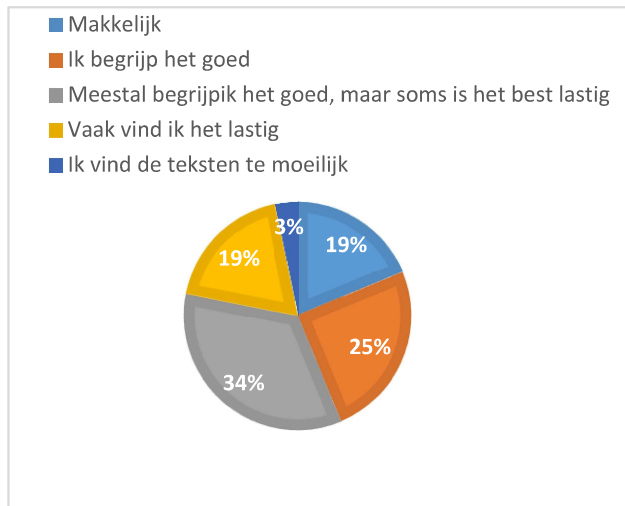
Cirkeldiagram 16. Plezier bij begrijpend lezen (leerlingen)

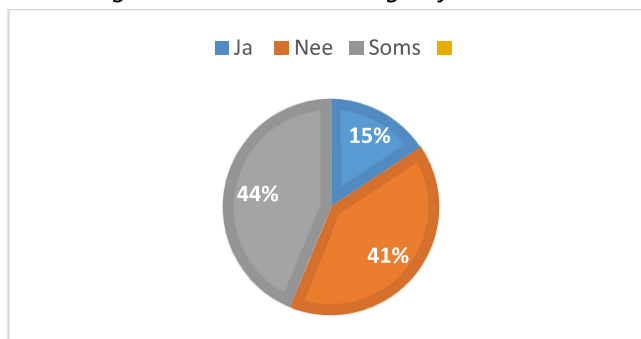
37 % geeft aan de lessen van begrijpend lezen niet leuk te vinden. 47 % geeft gewoon aan. Van deze 84 % geeft 41 % aan dat de teksten (soms) saai zijn of dat het onderwerp ze niet aan spreekt. 29,6 % vindt het (soms) moeilijk en 11 % heeft problemen met begrijpend lezen omdat het iets is dat moet en je niet zelf kan beslissen wat je leest.(autonomie)

Op de vraag wat ze van het niveau van de teksten vinden kunnen nog beter conclusies worden getrokken. 19 % geeft aan het vaak best lastig te vinden en 3 % vindt het echt moeilijk. Ook geeft 34 % aan dat ze het meestal goed begrijpen, maar dat het soms best lastig is. Dit geeft aan dat 56 %, meer dan de helft, begrijpend lezen zo nu en dan, met grote regelmaat of altijd moeilijk vindt.

Cirkeldiagram 17. Niveau begripvend lezen volgens de leerling.

Cirkeldiagram 18. Zou de leerling zelf kiezen voor de teksten van begripvend lezen?

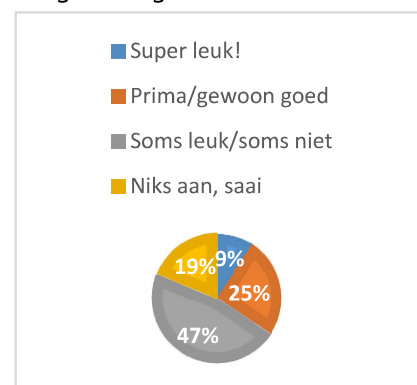
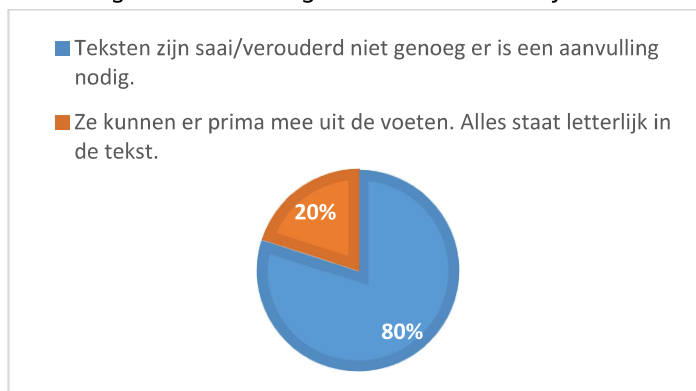

Zou je de teksten die jullie met begripvend lezen behandelen zelf uitkiezen? Hier geeft maar 15 % als antwoord ja. 41 % geeft aan de teksten absoluut niet zelf uit te kiezen en 44 % geeft aan soms wel. Van de 85 % die aangeeft soms of echt niet de teksten uit het begripvend lezen boek zelf te kiezen geeft 67 % aan dat het aan het onderwerp ligt. Wanneer het wel leuk is is het toevallig een leuk onderwerp maar vaak worden de onderwerpen als niet interessant gezien. Ook geeft 22 % van de soms en echt niet aan dat de teksten (vaak) te lang zijn.

Wat vind je van het lezen/ de verhalen bij:

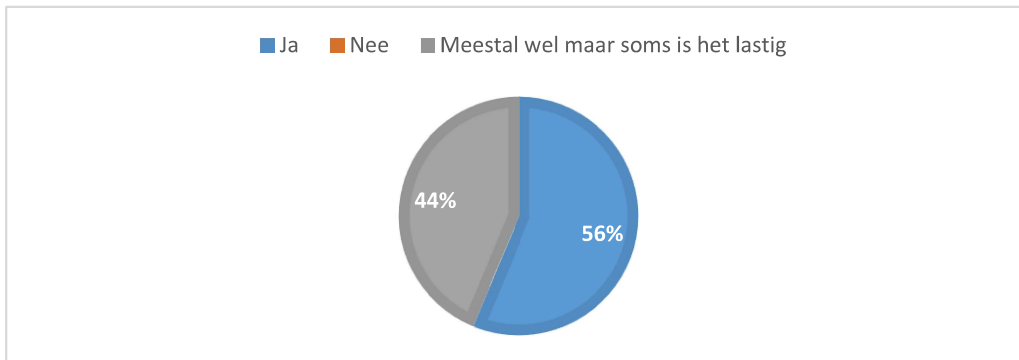
Aardrijkskunde

Cirkeldiagram 19. Mening leerkrachten Aardrijkskunde 20. Mening leerlingen AK

Bij de leraren vindt 80 % de teksten van Aardrijkskunde verouderd en saai. Er is een aanvulling nodig. Bij de leerlingen geeft 66 % aan de teksten soms niet leuk te vinden of er echt niks aan te vinden. In cirkeldiagram 21 wordt zichtbaar dat 56 % van de leerlingen de teksten goed begrijpt. 44% van de leerlingen begrijpt de teksten meestal maar vindt het soms lastig.

Cirkeldiagram 21. Begrijpen de leerlingen de teksten van Aardrijkskunde goed?

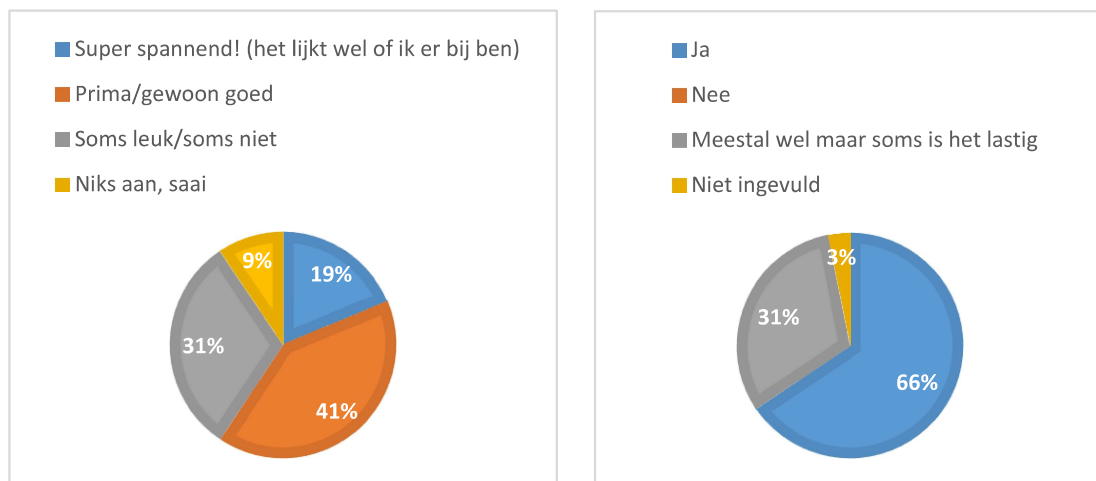

Geschiedenis

Cirkeldiagrammen

Wat vinden de leerlingen van het lezen/de verhalen bij Geschiedenis?

Begrijpen de leerlingen de teksten van Geschiedenis goed?

Bij de leraren vanaf groep 4 is 60 % te spreken over de teksten bij Geschiedenis. Wel geven ze aan de tekst/les leuk en interessant te moeten maken met aanvullend materiaal. In de ogen van de leerkrachten lijken de teksten functioneel en spreken ze aan. Ook de leerlingen zijn goed te spreken zijn over de geschiedenis methode. 19 % van de leerlingen is erg enthousiast en 'slechts' 9 % geeft aan de teksten saai te vinden. Tevens geeft 97% van de leerlingen aan de teksten goed of meestal goed te begrijpen.

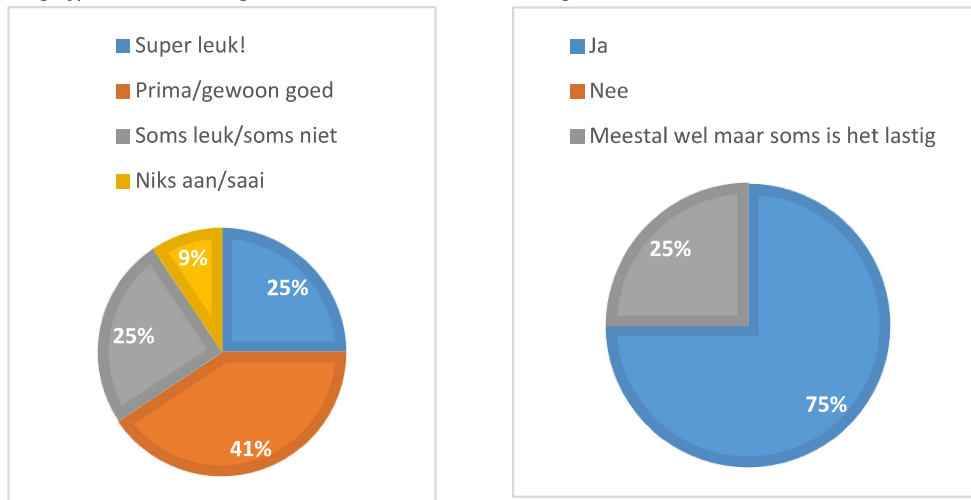
Natuur

Bij de teksten/methode van natuur geeft 80 % van de leerkrachten aan er naast de methode zelf een leuke draai aan te geven. 60% toch aan wel tevreden te zijn met de methode. De teksten bij het vak Natuur worden door de leerlingen het meest positief beoordeeld van de wereld oriënterende vakken. 25 % van de leerlingen geeft zelfs aan de teksten super leuk te vinden. 41 % vind het prima/gewoon goed. Ook worden de teksten door 75% altijd goed begrepen. De overige 25 % begrijpt de teksten meestal. (zie voor de uitwerking in cirkeldiagrammen bijlage 8)

Cirkeldiagrammen

Wat vinden de leerlingen van het lezen/de verhalen bij Natuur?

Begrijpen de leerlingen de teksten van Natuur goed?

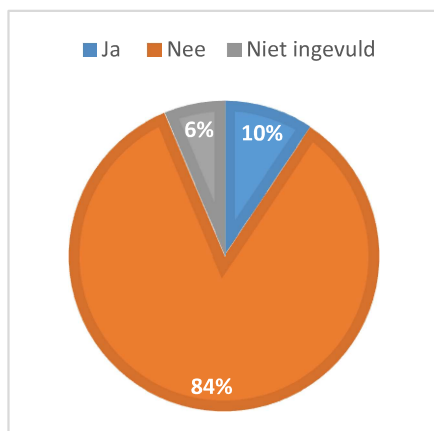

Wat wordt er op dit moment gedaan om het leesplezier te bevorderen?

Nieuwe kinderboeken literatuur.

Door twee respondenten niet ingevuld.

Cirkeldiagram 22. Wordt er in de klas tijd gemaakt voor nieuwe kinderboeken (leerling)

Zo ja hoe vaak? Iemand zegt elke maand en iemand geeft aan 2-6 x per schooljaar.

Wat is het leukste dat je dit jaar met school hebt gedaan als het om lezen gaat?

Middels labelen samengesteld.

15,6 % Voorleesweek/voorleeswedstrijd

34,8 % Kinderboekenweek

21,9 % heeft het open gelaten, het woord niks/niet veel/weet ik niet ingevuld.

Tips.

Geen tips 14 = 43,8%

2 leerlingen geven aan meer vrij lezen.

met kinderen die een groep hoger zitten lezen

moeilijkere boeken

Nee

/

Het is goed wat het is.

/

Bekende boekenschrijver uitnodigen bijv Paul van Loon

/

Iemand anders laten voorlezen of dat de juf een spannend boek gaat voorlezen.

/

/

Vaker naar de bieb

De spelers in het boek met een groepje voor de klas nadoen

Voorlezen

Weet ik niet zo goed

Meer vrij lezen op vaste tijden.

Ik heb geen tips

strips lezen

Iets spannender boeken van een hoger niveau.

/

/

Samen lezen of een boekenquiz

Meer strips en vaker naar de bieb

Dat je 3 keer in de week op vaste dagen in een boek leest van thuis.

voorlezen bij de kleuters bijvoorbeeld.

Misschien wat vaker vrij lezen

/

Je moet dan bijvoorbeeld een speurtocht doen en dan moet je ook telkens een stukje voorlezen.

/

als je het boek uit hebt dan moet je altijd het boek in een bak doen waar dan een ander boek is wat je kunt lezen maar dat zijn niet altijd leuke boeken.

geen tips

Geen

Resultaten per vraag.

Het getal voor het antwoord is het aantal leerlingen dat dit antwoord gegeven heeft.

Thuis

1. Hoe vaak werd je vroeger als peuter/kleuter voorgelezen?

19	Elke dag
5	Meer dan 4 x per week
7	2-4x per week
1	1-2x per week
0	Nooit

2. Hoe vaak word je nu voorgelezen?

6	Elke dag
0	Meer dan 4 x per week
1	2-4x per week
6	1-2x per week
19	Nooit

3. Vind je lezen leuk?

6	ja heel erg
12	ja
13	soms
1	nee

4. Waarom wel of waarom niet? (antwoorden zeer divers)

het is lekker ontspannen

ik leer er heel veel dingen van, krijg veel nieuwe informatie

Als ik een leuk boek heb, vind ik het wel leuk

Omdat het gewoon leuk is!

Als je lekker in een verhaal zit is het super leuk!

Je kunt je fantasie gebruiken

Ik leer veel van de Donald Duck

Omdat lezen je in een andere wereld meesleept. Het voelt alsof de wereld opeens veranderd in wat jij leest. Toen ik in groep 2 zat kon ik al lezen ik ben er nu helemaal fan van. Sindsdien ben ik een echte boekenwurm. Ook heb ik meegedaan aan de voorleeswedstrijd toen werd ik 1e in de klas en van de school, toen mocht ik naar Zuidwest Friesland daar werd ik 2e .

Ik hou dus heel erg veel van lezen.

Omdat het leuk en leerzaam is zo kom je wat te weten.

Ik doe liever iets anders

Als het een leuk boek is , dan vind ik het leuk. Als het een geen leuk boek is , dan niet.

Ik heb dyslexie.

Omdat er niet altijd leuke boeken zijn

Ik doe liever wat anders

/

Eigenlijk kan ik geen leuke boeken meer vinden
Ik leer veel van de boeken die ik lees
Hangt van het boek af
Ik lees vooral als ik naar bed ga, omdat ik daarna lekker kan slapen.
/
Soms saai boek
Boeken die ik lees zijn grappig maar ook spannend dan kan je soms wel het hele boek uitlezen
Het is alleen leuk als het een meeslepend verhaal is.
Hangt er vanaf welke boeken het zijn
Omdat het leuk is
Het moeten is niet leuk. Helemaal als het verhaal niet boeit.
Als het een spannend boek is
Grappige stukjes en je bent even in de wereld van het boek
Met een leuk verhaal wil je doorlezen
Ik lees voor het slapen gaan even
Soms is het boek saai of dan zitten er geen grappige stukjes in, het is leuker als er ook een film bij zit
maar dat hoeft niet.
Ik vind de Donald Duck alleen leuk
je kan je er helemaal in verdiepen

5. Ik vind lezen...

- 10 Makkelijk
- 10 Vaak makkelijk, soms moeilijk
- 9 Gewoon. Ik kan alles lezen wat ik wil en moet lezen.
- 3 Vaak moeilijk, soms makkelijk
- 0 moeilijk

6. Hoeveel lees je na schooltijd? Als je thuis bent.

- 11 Elke dag
- 7 Meer dan 4 x per week
- 8 2-4x per week
- 1 1-2x per week
- 2 Minder dan 1 x per week
- 0 Bijna nooit

7. Wat voor soort boek lees je het liefst? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

Zie tabel eerder in de bijlage.

8. Ga je wel eens naar bibliotheek om een boek te lenen?

- 4 Ja, alleen onder schooltijd
- 26 Ja, onder schooltijd, maar ook wel na schooltijd.
- 2 Nee

9. Als je na schooltijd gaat, ga je dan met je ouders?

- 13 Ja

9 Soms
7 Nee

10. Wat is je favoriete (lees)boek?

Zonnehoeve boeken. Zoveel leuks kan niet kiezen
Zo zit dat en de Katrien Duck
Super Juffie en Mees Kees
Dagboek van een muts
Floor
/
Donald Duck

Moeilijk! Ik noem een paar. Dagboek van een Muts, Kippenvel. Lampje, Prutje en nog veel meer.
Donald Duck
Donald Duck en Garfield
De waanzinnige boomhut-serie (veel plaatjes en weinig tekst) en Paardenboeken van Britt en Esra.
Juf Braaksel
Lotte Wirwar
De boeken van warrior cats
De meiden van de kookclub
Paarden boeken
Oorlogsgeheimen
Serie For girls only
Kameleon en Donald Duck
/
De serie van Lotte Wirwar.
/
De ontsnapping van Rafel
Donald Duck
Mijn eerste paardenboek
Snelle Jelle
Matilda Roald Dahl
Snelle Jelle en Harry Potter
Schipper van de Kameleon
Matilda van Roald Dahl
Donald Duck
Thea Stilton

School

Wat vind je van de leeslessen op school?

Begrijpend lezen (Boek: Tekst Verwerken)

11.

- 5 leuk
- 15 gewoon
- 12 niet leuk

12. Waarom vind je dat?

Het is saai
Soms is het een beetje leuk, soms saai
Best lang. Ik hou er van zelf te beslissen hoe lang ik lees en wanneer ik stop.
Tekst is niet leuk
Omdat elk boek anders is en het is soms spannend
Soms moeilijk
Omdat het moet

Omdat ik het makkelijk vind en ik vind het heel leuk om nieuwe dingen te leren. Ook vind ik het leuk om rijm teksten info en weet teksten te lezen.

Je leert er wel van
Omdat ik er goed in ben

Saai en moeilijk
soms moeilijke woorden
De teksten zijn niet altijd even interessant
Ik vind het niet niet leuk maar ook niet leuk
Het is een vak wat je moet doen
Ik vind ze saai
Soms is het wel leuk en soms ook niet
Moeilijk
/
Saai
Omdat het soms saai is, maar ook leuk
Soms is het niet leuk omdat het heel moeilijk is.
Omdat er niks aan is
Omdat het niet mijn ding is
het zijn leuke lessen
Ik vind dit moeilijk
Soms is het saai en soms is het leuk
Soms moeilijk en soms niet

Omdat ik het wel moeilijk vind en ook wel een beetje saai
Het is moeilijk en ik ben er niet goed in. Het zijn ook vaak niet zulke leuke teksten
Saaie teksten
/

13. Wat vind je van het niveau van de teksten?

- 6 Makkelijk
- 8 Ik begrijp het goed
- 11 Meestal begrijp ik het goed, maar soms is het best lastig
- 6 Vaak vind ik het lastig.
- 1 Ik vind de teksten moeilijk

14. Zou je de teksten die jullie met begrijpend lezen behandelen zelf uitkiezen?

- 5 Ja
- 13 nee
- 14 soms wel

Waarom wel (bijv. leuk onderwerp) of niet (bijv. te lang/moeilijk/geen leuk onderwerp)

Het is niet een leuk onderwerp
meer leuke onderwerpen
Meestal leer ik er van, soms weet ik het al en vind ik het niet zo interessant
Geen leuk onderwerp
Soms wat saai en langdraaderig
/
Leuker onderwerp kiezen

Omdat er soms teksten gaan over bijvoorbeeld insecten en dan vind ik niet leuk om over te lezen en plaatjes te bekijken. Soms heb ik ook wel onderwerpen die ik niet heel leuk vind, maar dan weet ik dat het gewoon moet lezen.
Ik vind dat we ook wel eens zelf een tekst kunnen uitkiezen. Zo heeft iedereen het fijn en kun je niet bij elkaar spieken.
Ik vind het vaak saaie onderwerpen
Ik hou meer van fantasieverhalen

Veel te lang!
Geen leuke onderwerpen en te lang
De onderwerpen spreken me niet altijd aan
Ik vind de meeste onderwerpen wel leuk
Leuk als het over dieren gaat. Soms te lange teksten
Als het bijvoorbeeld over paarden of andere dieren gaat vind ik ze leuk
Soms is het leuk om een eigen tekst uit te zoeken maar soms is het ook wel weer goed om een tekst die iemand anders heeft uitgekozen te maken.
Ze zijn saai
Sommige zijn heel makkelijk
/
Omdat het soms heel spannend is en leerzaam maar soms heel erg moeilijk en rare woorden.
het is meestal informatie, een leuk verhaal is leuker

Te lang en geen leuk onderwerp

Het is niet intrasant

Alles leuk

/

Omdat de teksten me niet altijd aanspreken en ze zijn ook wel moeilijk

Geen leuk onderwerp

Omdat ik het soms niet boeiend vind

Soms duurt het te lang en als het te lang duurt dan de je ook niet meer goed mee. Met een leuk onderwerp heb je er meer zin in en doe je ook beter mee.

Ik vind ze niet leuk. Niet leuk onderwerp.

Leuk onderwerp

In een groepje lezen

16. Sommige kinderen lezen in speciale leesgroepjes. Doe jij dit ook?

22 Nee

10 Ja. Wat doe je dan precies?

16B Begrijpend lezen, om de beurt lezen.

Is je antwoord ja wat vind je dan van dit lezen?

2 Leuk

7 Gewoon

1 Niet leuk

17 BWaarom vind je dat? Zijn de teksten makkelijk/moeilijk of goed te begrijpen?

Saaï 2x goed te begrijpen/makkelijk 4 gewoon niet leuk.

Vrij lezen

18. Mag je bij vrij lezen zelf kiezen wat je leest?

29 Ja

2 Nee

1 niet ingevuld

18B. Is je antwoord nee. Wat mag je van juf/meester niet lezen?

Strips, Donald Duck.

19. Hebben jullie vaste momenten voor het vrij lezen?

8 Ja

21 Nee

2 soms

1 leerling heeft beide ingevuld.

20. Wat vind je van het aantal vrije leesmomenten die jullie hebben?

19 Goed zoals het is

- 11 Ik zou wel vaker vrij willen lezen
2 Ik vind dat we veel te vaak vrij lezen

21. Bespreken jullie de boeken die je leest?

- 0 Ja
25 Nee
6 Soms
1 leerling niks ingevuld.

22. Lezen jullie wel eens in tweetallen/groepjes

- 9 Ja
8 Soms
6 bijna nooit
9 nee

Wat vind je van het lezen/ de verhalen bij:

Geschiedenis:

23.

- 6 Super spannend! (het lijkt wel of ik er bij ben)
13 Prima/gewoon goed
10 soms leuk/soms niet
3 niks aan, saai.

24. Begrijp je de teksten goed?

- 22 Ja
0 Nee
10 meestal wel maar soms is het lastig

Aardrijkskunde:

25.

- 3 Super leuk!
8 Prima/ gewoon goed
15 soms leuk/soms niet
6 niks aan, saai.

26. Begrijp je de teksten goed?

- 18 Ja
0 Nee
14 meestal wel maar soms is het lastig

Natuur:

27.

- 8 super leuk!
- 13 prima/gewoon goed
- 8 soms leuk/ soms niet
- 3 niks aan/ saai.

28. Begrijp je de teksten goed?

- 24 Ja
- 0 Nee
- 8 meestal wel maar soms is het lastig

29. Wordt er in de klas tijd aan gemaakt voor nieuwe kinderboeken? Vertelt juf of meester bijvoorbeeld over nieuwe kinderboeken of komt er iemand van de bibliotheek langs?

- 3 Ja
- 27 Nee

Zo ja: Hoe vaak?

- 2 Elke maand
- 1 2-4 keer per schooljaar

Wat is het leukste dat je dit jaar met school gedaan hebt als het om lezen gaat?

Vrij lezen dat juf m. voorleest uit de verschrikkelijke badmeester
/
Blind date (boek grabbelen)
Kinderboekenweek
Met de klas naar de bieb
Boek promotie
Kinderboekenweek

De voorleeswedstrijd. Omdat dat een hele leuke belevenis was.
Een leerzaam boek aan het lezen, oorlogskinderen
Vorgelezen worden

Meedoen aan de voorleeswedstrijd
Niet zo veel
de Kinderboekenweek. De leerkracht las een boek voor in iedere klas en wij mochten aan de hand van een strippenkaart uitkiezen welk verhaal we wilden horen.
Kinderboekenweek
Kinderboekenweek omdat ik de kinderen mocht begeleiden

Meedoen aan de voorleeswedstrijd
de Kinderboekenweek
Niks
/
Duo lezen
Kinderboekenweek
De voorleeswedstrijd
kinderboekenweek openen
Kinderboekenweek
Kinderboekenweek
Met mijn ouders thuis lezen nu er corona is
Weet ik zo niet
Kinderboekenweek
?
Naar de bibliotheek gaan met groepjes.
Niks
Voorleesweek

Wat voor tip(s) heb je om het lezen op school nog leuker te maken? Welke activiteiten/boeken zorgen ervoor dat het lezen nog leuker wordt?

Zie eerder in deze bijlage